

GROENBOEK ZESDE STAATSHERVORMING

DEEL 1 SOCIAAL-ECONOMISCH BELEID

16 SEPTEMBER 2013

Inhoud

HOOFDSTUK 1. INTEGRAAL HANDELSVESTIGINGSBELEID	3
Afdeling 1. Vergunningen inzake handelsvestigingen en het Nationaal Sociaal-Economisch Comité voor de Distributie (NSECD)	3
Afdeling 2. Handelshuur	8
HOOFDSTUK 2. ONDERSTEUNINGSBELEID ZELFSTANDIG ONDERNEMERSCHAP - PARTICIPATIEFONDS	10
HOOFDSTUK 3. TOEGANG TOT HET BEROEP - VESTIGINGSVOORWAARDEN	20
HOOFDSTUK 4. PRIJZENCONTROLE	25
HOOFDSTUK 5. LANDBOUWBELEID	36
Inleiding	36
Afdeling 1. Belgisch Interventie- en Restitutiebureau	38
Afdeling 2. Dierenwelzijn	45
Afdeling 3. Pacht	52
Afdeling 4. Landbouwrampenfondsen	57
HOOFDSTUK 6. ENERGIEBELEID	63
Afdeling 1. Fonds ter reductie van de globale energiekost	63
Afdeling 2. Distributietarieven	71
Afdeling 3. Aspecten bijzondere financieringswet en fiscale autonomie m.b.t energiebeleid	78
HOOFDSTUK 7. VERKEER EN VERVOER	89
HOOFDSTUK 8. TOERISME	105
HOOFDSTUK 9. INTERUNIVERSITAIRE EN TECHNOLOGISCHE ATTRACTIEPOLEN	108
HOOFDSTUK 10. MEDIA EN TELECOM	112
Afdeling 1. Filmkeuring	112
Afdeling 2. Radio-omroep en televisie	114
HOOFDSTUK 11. AFVAL EN KLIMAAT	116
Afdeling 1. Doorvoer afvalstoffen	116
Afdeling 2. Nationale klimaatcommissie en sensibilisering inzake klimaat	125

HOOFDSTUK 1. INTEGRAAL HANDELSVESTIGINGSBELEID

Afdeling 1. Vergunningen inzake handelsvestigingen en het Nationaal Sociaal-Economisch Comité voor de Distributie (NSECD)

Wat zal er veranderen aan de Vlaamse bevoegdheid?

▪ Vóór de zesde staatshervorming

- Basiswet:
 - ✓ Wet van 13 augustus 2004 betreffende de vergunning van handelsvestigingen (IKEA-wetgeving) gewijzigd door de wet van 22 december 2009 tot aanpassing van sommige wetgevingen aan de Richtlijn 2006/123/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende diensten op de interne markt
- Aanverwante wetten :
 - ✓ Koninklijk besluit betreffende de voorafgaande verklaring bedoeld in artikel 10, § 1, van de wet van 13 augustus 2004 betreffende de vergunning van handelsvestigingen
 - ✓ Koninklijk besluit van 1 maart 2005 tot vaststelling van de nadere regels voor de bekendmaking van de vergunning van de handelsvestiging door aanplakking
 - ✓ Koninklijk besluit van 13 januari 2010 tot wijziging van het koninklijk besluit van 22 februari 2005 tot verduidelijking van de criteria waarmee rekening moet worden gehouden bij het onderzoek van ontwerpen van handelsvestiging en de samenstelling van het sociaal-economisch dossier
 - ✓ Koninklijk besluit van 22 februari 2005 betreffende de wijze van voordracht en aanstelling van de leden van het Nationaal Sociaal-Economisch Comité voor de Distributie
 - ✓ Koninklijk besluit van 22 februari 2005 tot verduidelijking van de criteria waarmee rekening moet worden gehouden bij het onderzoek van ontwerpen van handelsvestiging en de samenstelling van het sociaal-economisch dossier gewijzigd door het Koninklijk besluit van 13 januari 2010
 - ✓ Koninklijk besluit van 23 februari 2005 betreffende de organisatie en werking van het Nationaal Sociaal-Economisch Comité voor de Distributie (Officieuze coordinatie). Dit KB regelt eveneens de opdracht van de secretaris en het secretariaat.
 - ✓ Koninklijk besluit van 12 april 2005 tot vaststelling van de organisatie, werking, vergoeding en incompatibiliteitsregels van het Interministerieel Comité voor de Distributie
 - ✓ Ministerieel besluit van 25 januari 2007 tot goedkeuring van het huishoudelijk reglement van het Interministerieel Comité voor de Distributie
 - ✓ Ministerieel besluit van 26 april 2005 tot aanduiding van de secretaris van het Interministerieel Comité voor de Distributie

▪ Na de zesde staatshervorming

Tekst institutioneel akkoord (p. 40):

“Economisch en Industrieel Beleid – vergunningsbeleid inzake handelsvestigingen en het Nationaal Sociaal-Economisch Comité voor de Distributie wordt geregionaliseerd. Bij de overdracht zal in een verplicht overleg voorzien worden, volgens nog te bepalen modaliteiten, voor projecten in zones die aan een ander Gewest grenzen én door hun omvang en aantrekkingskracht een impact kunnen hebben op een of meerdere andere Gewesten”.

Voorgestelde wetteksten:

- ✓ Nieuw artikel 6, § 1, VI, eerste lid, 6°, BWHI¹:

¹ BWHI = Bijzondere Wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen

“De aangelegenheden bedoeld in artikel 107quater van de Grondwet zijn:

VI. Wat de economie betreft:

6° De vestigingsvoorwaarden, met uitzondering van de voorwaarden voor toegang tot gezondheidszorgberoepen en tot dienstverlenende intellectuele beroepen;”

✓ Opheffing artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 6°, BWHI dat luidde:

“Bovendien is alleen de federale overheid bevoegd voor;;

6° ~~de vestigingsvoorwaarden, met uitzondering van de bevoegdheid van de Gewesten voor de vestigingsvoorwaarden inzake toerisme;~~

✓ Nieuw artikel 6, § 5bis, BWHI:

“§ 5bis. Alvorens de toestemming kan worden gegeven voor een handelsvestiging, bedoeld in artikel 6, § 1, VI, eerste lid, 6°, met een netto-handelsoppervlakte van meer dan 20 000 m² gelegen op een afstand van minder dan twintig kilometer van een ander gewest of van verschillende andere gewesten, dient de regering van het gewest op het grondgebied waar de handelsvestiging gelegen is, kennis te geven van het ontwerp van handelsvestiging aan de regering van elk betrokken gewest.”

▪ Aandachtspunten

- Overgangsregeling: omdat het niet zeker is dat het in voorbereiding zijnde (voorontwerp van) decreet integraal handelsvestigingsbeleid (zie verder) tegen 1 juli 2014 van kracht zal zijn, wordt best rekening gehouden met een overgangsregeling. De overgangsregeling kan erin bestaan de huidige socio-economische vergunning voorlopig te behouden en het advies-en beroepscomité op gewestelijk niveau te voorzien met een gelijkaardige samenstelling als het huidige advies- en beroepscomité. Het Agentschap Ondernemen zal instaan voor de organisatie hiervan. Dit impliceert wel dat een voorzitter voor het adviescomité wordt aangeduid die ongeveer 20% VTE hiervoor kan vrijmaken naast een voltijds secretaris/dossierbehandelaar.
- Met het oog op de registratie van verleende vergunningen en teneinde een doelmatige beleidsvoorbereiding en beleidsevaluatie te kunnen verzorgen, is het belangrijk dat het (digitaal) archief van verleende vergunningen en het bijhorend statistisch materiaal wordt ter beschikking gesteld aan het Agentschap Ondernemen. Het betreft informatie die nu bij de FOD Economie aanwezig is.

Welke nieuwe beleidsopties kan Vlaanderen nemen?

In theorie zijn er 4 opties (zie verder) denkbaar:

Optie 1 (nuloptie): een Vlaamse handelsvestigingswet

Optie 2: het afschaffen van de handelsvestigingswet na regionalisering

Optie 3: een integraal Vlaams handelsvestigingsbeleid

Optie 4: een integraal Vlaams handelsvestigingsbeleid met behoud van de sociaal economische toelating

In uitvoering van de nota “Winkelen in Vlaanderen 2.0”² goedgekeurd door de Vlaamse Regering wordt optie 4, een decreet integraal handelsvestigingsbeleid voorbereid. In deze optie is een sociaal-economische vergunning voorzien. De voorbereiding van de teksten is gebeurd vanuit de beleidsdomeinen EWI en Ruimte Vlaanderen. De volgende stappen zullen

² http://www.agentschapondernemen.be/sites/default/files/2112_winkelen_in_vlaanderen_2.0_-_nota.pdf

gebeuren in functie van de agendering op de Vlaamse Regering en verdere procedurestappen om tot een decreet te komen.

De vier opties worden hierna kort besproken.

▪ **Eerste optie: Een Vlaamse handelsvestigingswet**

Deze basisoptie is de optie waarbij in geval van de regionalisering van de federale handelsvestigingenreglementering, de Vlaamse overheid de Ikea-wet overneemt zonder fundamentele wijzigingen. Of met andere woorden: de socio-economische vergunning blijft als sturingsinstrument in zijn huidige vorm behouden, maar met als exclusief werkingsgebied het Vlaams gewest.

Aanvullend kan de Vlaamse overheid vanzelfsprekend zijn bestaand ruimtelijk ordeningsinstrumentarium via de RUP's en de stedenbouwkundige vergunning blijven inzetten, zonder dat deze worden aangepast.

▪ **Tweede optie: Het afschaffen van de handelsvestigingswet na regionalisering**

Onder optie 2 stelt de Vlaamse overheid een actieve daad door het afschaffen van de geregionaliseerde Ikea-wet en dus van de socio-economische vergunning. In deze optie opteert de Vlaamse overheid om enkel te sturen via het bestaande ruimtelijk ordeningsinstrumentarium van RUP's en stedenbouwkundige vergunningen. Hieraan worden geen aanpassingen doorgevoerd.

▪ **Derde optie: Een integraal Vlaams handelsvestigingsbeleid**

Net zoals in optie 2 wordt de socio-economische vergunning afgeschaft. Deze wordt vervangen door een pakket van sturende maatregelen via het ruimtelijke ordeningsinstrumentarium:

- ✓ de mogelijke vertaling van het detailhandelsbeleid naar een juridisch afdwingbaar kader via een provinciaal of gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan en via de stedenbouwkundige verordening. Hierin kunnen, mede vanuit het perspectief van het voeren van een aanbodbeleid, winkelgebieden en winkelarme gebieden worden aangeduid, gemengde gebieden en handelslinten worden opgenomen, een aanwijzing van mobiliteitsafwikkelingen en parkeervoorzieningen plaatsvinden, evenals maatregelen gericht op het verbieden, beperken of veranderen van functies;
- ✓ aan deze winkelgebieden en winkelarme gebieden kunnen minimum- en maximumoppervlakten en/of assortimentsbegrenzungen gekoppeld worden, mede op basis van de resultaten van een ontwrichtingstoets;
- ✓ de creatie van een Handelsvestigingenconvenant, die vooral de mogelijkheid geeft bij (nieuwe) detailhandelsclusters om bindende afspraken te maken tussen gemeente(n), projectontwikkelaars en exploitanten omtrent het minimum- en maximum verkoopoppervlakten, het assortiment, kostenverdelingen, bijdragen in een fonds voor gemeenschappelijk beheer, gezamenlijke promotie-activiteiten of het voeren van een stabiel lokaal handelsvestigingenbeleid.

▪ **Vierde optie: Een integraal Vlaams handelsvestigingsbeleid met behoud van de sociaal economische toelating**

In deze optie wordt de socio-economische toelating op Vlaams niveau behouden en aangevuld met een pakket van sturende maatregelen via het ruimtelijke ordeningsinstrumentarium:

- de mogelijkheid tot het formuleren van een beleidsvisie via een Strategisch commercieel plan en een Ruimtelijk structuurplan op lokaal niveau. Hierin kan, mede vanuit het perspectief van het voeren van een aanbodbeleid, een afbakening van winkelgebieden en winkelarme gebieden, een aanduiding van gemengde gebieden en handelslinten en een aanwijzing van mobiliteitsafwikkelingen en parkeervoorzieningen opgenomen worden;
- de mogelijke vertaling van dit beleid naar een juridisch afdwingbaar kader via een provinciaal of gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan en via de stedenbouwkundige verordening. Hierin kunnen ook minimum- en maximumoppervlakten en/of assortimentsbepalingen worden opgenomen, evenals maatregelen gericht op het verbieden, beperken of veranderen van functies;
- de creatie van een sociaal-economische toelating op Vlaams niveau, dewelke geïntegreerd zal zijn in de stedenbouwkundige of omgevingsvergunning of apart wordt toegepast bij een assortimentswijziging in de situatie dat er geen stedenbouwkundige of omgevingsvergunning benodigd is;
- de adviesfunctie van het Agentschap ondernemen op sociaal-economische aspecten bij de stedenbouwkundige of omgevingsvergunning of indien er een aparte socio-econ. toelating noodzakelijk is in de situatie dat er geen stedenbouwkundige of omgevingsvergunning benodigd is;
- de oprichting van een Comité voor de detailhandel op Vlaams niveau, die onder andere op haar beurt het Agentschap Ondernemen adviseert in het kader van de voornoemde adviesrol van het Agentschap Ondernemen;
- de creatie van een adviesrecht van omliggende gemeenten bij een omvang van meer dan 2.000 m² netto verkoopoppervlakte en van de mogelijkheid van intergewestelijk overleg voor ontwerpen van handelsvestigingen van meer dan 20.000 m² op minder dan 20 km. van de gewestgrenzen;
- de creatie van een Handelsvestigingenconvenant, die vooral de mogelijkheid geeft bij (nieuwe) detailhandelsclusters om bindende afspraken te maken tussen gemeente(n), projectontwikkelaars en exploitanten omtrent minimum- en maximum verkoopoppervlakten, het assortiment, kostenverdelingen, bijdragen in een fonds voor gemeenschappelijk beheer, gezamenlijke promotie-activiteiten of het voeren van een stabiel lokaal handelsvestigingenbeleid.

Voor de gedetailleerde effectenanalyse, zie 'Reguleringsimpactanalyse van de decreetvoorstellen in het kader van de regionalisering van de Handelsvestigingenwet (concepttekst) – december 2012'.

Voor het implementeren van deze optie is een mini-personeelsplan opgemaakt bij het Agentschap Ondernemen (uitgaande van 160 dossiers per jaar van meer dan 1000m²). In totaal is er nood aan 2 voltijdse medewerkers niveau A (dossierbehandelaar/secretaris en toezichthouder) en een voorzitter die voor 20% tijd kan vrijmaken. (De dossierbehandelaar/secretaris en een voorzitter zijn ook al vereist in het geval van een overgangsregeling.) Een belangrijk verschil in de dossierbehandeling t.o.v. de situatie voor de staatshervorming is dat diegene die het dossier behandelt binnen het Agentschap Ondernemen ook de rol van secretaris waarneemt van het Comité van de Kleinhandel. De voorzitter bewaakt de stemming en verslaggeving. Het is echter nog niet duidelijk of hiervoor vacatures dienen opengesteld te worden. De noodzaak tot aanwerving van personeelsleden voor de taken met betrekking tot de handelsvestigingsmachtigingen zal namelijk afhankelijk zijn van de overkomst van personeelsleden van het federale bestuursniveau.

De SERV heeft in haar advies over de staatshervorming verwezen naar haar eerder advies over de startnota "Winkelen in Vlaanderen" en de omzendbrief "Ruimtelijke inplanting en groei van grootschalige detailhandel". In dat advies onderschrijft de SERV het uitgangspunt van een kernversterkend beleid en stelt dat de handel in de kern en in de periferie complementair kunnen zijn en dus onder bepaalde voorwaarden naast elkaar kunnen

bestaan. Deze visie komt overeen met de doelstellingen van het integraal handelsvestigingsbeleid. Ook de andere opportuniteiten die de SERV ziet zoals de administratieve vereenvoudiging inzake de verschillende vergunningen, de integratie in de omgevingsvergunning en initiatieven op planniveau zoals de afbakening van kernwinkelgebieden behoren tot de elementen die bij de voorbereiding van het decreet op het integraal handelsvestigingsbeleid zijn meegenomen.

Gelet op de mogelijke lange totstandkomingsperiode van het decreet op het integraal handelsvestigingsbeleid pleit de SERV ook voor een overgangsregeling waarbij de regeling van de socio-economische vergunning op gewestelijk niveau wordt gecontinueerd en waarbij gewestelijke instanties de functie van het Nationaal Sociaal-Economisch Comité voor de Distributie (NSECD) en het Interministerieel Comité voor de Distributie overnemen. De SERV pleit daarbij voor een gelijkaardige samenstelling (wat betreft betrokkenheid sociale partners).

Ten slotte kan de SERV zich vinden in het verplicht overleg tussen de gewesten zoals dat in de bijzondere wet is voorzien.

Afdeling 2. Handelshuur

Wat zal er veranderen aan de Vlaamse bevoegdheid?

▪ Vóór de zesde staatshervorming

De handelshuurwet van 30 april 1951, zoals gewijzigd, is een onderdeel van het Burgerlijk Wetboek (Boek III, titel VII, Hoofdstuk II bis, sectie 2) en regelt een aantal aspecten zoals de duurtijd van de huur, de mogelijkheden voor de huurder om het pand te verbouwen of herin te richten, onder te verhuren enz. Door deze wet zijn de rechten en plichten van de huurder en verhuurder duidelijk.

▪ Na de zesde staatshervorming

Tekst institutioneel akkoord (p. 44):

"Handelshuur: naar de gewesten"

Voorgestelde wetteksten:

✓ Nieuw artikel 6, § 1, VI, eerste lid, 7°, BWHI:

"De aangelegenheden bedoeld in artikel 107quater van de Grondwet zijn:

VI. Wat de economie betreft:

7° De specifieke regels betreffende de handelshuur;"

Welke nieuwe beleidsopties kan Vlaanderen nemen?

Gezien er kennelijk niet echt dossiers zijn, noch andere activiteiten op het niveau van de bevoegde federale administratie, lijkt deze regelgeving op zich geen probleem te vormen. De vraag is dan of n.a.v. de regionalisering ervan, een wijziging van de handelshuurwet een meerwaarde kan betekenen voor de ambities van de Winkelnota m.b.t. de verfraaiing van handelspanden enerzijds en in het kader van een integraal handelsvestigingenbeleid (dat in de plaats komt van de federale Ikeawet) anderzijds.

In het kader van de Winkelnota is het een streefdoel om een handelspandenbeleid te gaan voeren. De focus ligt op de verfraaiing van handelspanden, het beter geschikt maken van handelspanden (bijvoorbeeld om grotere gehelen te bekomen) maar de (eenmalige?) acties inzake handelspanden wijzigde niets aan de relatie tussen huurder en verhuurder. Op vandaag is het ook niet gekend of de in de handelshuurwet vastgelegde rechten en plichten een belemmering zijn voor het gewenste handelspandenbeleid. Daarom zijn er twee vragen die zich in dit verband stellen:

- beleidsevaluatie van de maatregel (acties) inzake handelspanden; dit zal vermoedelijk sowieso aan bod komen in het kader van de EFRO-evaluatie, maar vermoedelijk niet specifiek genoeg;
- juridische screening of de uitwerking en implementatie van de maatregel anders zou zijn bij een wijziging van de handelshuurwet.

Naast de maatregel inzake handelspanden als gevolg van de Winkelnota, voorziet ook het voorontwerp van decreet op het integraal handelsvestigingenbeleid een dynamiek teweeg te brengen bij de initiatiefnemers voor handelsgehelen, baanwinkels enz. Instrumenten die daarvoor bekeken worden zijn onder meer convenanten en 'compensatiemechanismen'. Convenanten zouden gebruikt kunnen worden om afspraken te maken tussen (lokale) overheden en initiatiefnemers voor handelsvastgoed maar die betrekking hebben op de eindgebruikers. Of de huidige handelshuurwet, bijvoorbeeld m.b.t. het aspect onderverhuur, het soort afspraken die in een convenant zouden worden gemaakt, bemoeilijkt, moet juridisch bekeken worden. Ook m.b.t. een ander mogelijk 'instrument', m.n. het toestaan van

afwijkingen op oppervlaktenormen of branchering bij een stedenbouwkundige vergunning als deze aanvraag gepaard gaat met een opslorping of sloop van aanbod van winkels in het buitengebied/baanwinkels... zou de handelshuurwet een belemmering kunnen vormen. De juridische aspecten dienen hieromtrent verder te worden onderzocht.

Conclusie :

Er zijn zeker raakvlakken tussen de handelshuurwet en het beoogde kernversterkende handelspandenbeleid en tussen de handelshuurwet en mechanismen die voorzien worden in het nieuwe decreet op het integraal handelsvestigingenbeleid. Om uitsluitel te krijgen over eventuele gewenste wijzigingen is te gelegener tijd – na goedkeuring voorontwerp van decreet - beleidsmatig en juridisch onderzoek nodig.

Het onderzoek naar een wijziging van de handelshuurwet kan evenwel bezwaarlijk enkel vanuit het perspectief van nieuwe initiatieven gebeuren en vergt zodoende een degelijke betrokkenheid van de stakeholders.

HOOFDSTUK 2. ONDERSTEUNINGSBELEID ZELFSTANDIG ONDERNEMERSCHAP - PARTICIPATIEFONDS

Wat zal er veranderen aan de Vlaamse bevoegdheid?

▪ Vóór de zesde staatshervorming

Het Participatiefonds (PF) is een openbare federale kredietinstelling. De organisatie en de werking van het Fonds berust voornamelijk op:

- De wet van 28 juli 1992 houdende fiscale en financiële bepalingen, en meer in het bijzonder hoofdstuk VI "Participatiefonds";
- Het koninklijk besluit van 22 december 1992 dat de organisatie en de werking van het Participatiefonds regelt;
- De wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut.

▪ Na de zesde staatshervorming

Tekst institutioneel akkoord (p. 41):

Participatiefonds: naar de gewesten. Alle activiteiten worden stopgezet, maar er blijft een lichte structuur over waarmee de gewesten het verleden beheren (lopende kredieten en leningen)

Voorgestelde wetteksten:

✓ Nieuw artikel 6, § 1, VI, eerste lid, 8°, BWHI:

"De aangelegenheden bedoeld in artikel 107quater van de Grondwet zijn:

VI. Wat de economie betreft:

8° De activiteiten van het Participatiefonds, met inbegrip van de inkomenscompensatievergoeding aan zelfstandigen die het slachtoffer zijn van hinder ten gevolge van werken op het openbaar domein;"

Overgangsbepaling: artikel 58 van het voorstel van bijzondere wet met betrekking tot de Zesde Staatshervorming:

"§ 1. Het Participatiefonds wordt vereffend door een raad van bestuur bestaande uit maximum acht leden, waarvan :

- twee leden, het ene lid Nederlandstalig, het andere lid Franstalig, worden aangeduid bij een besluit, vastgesteld na overleg in de Ministerraad, op eensluidend advies van de representatieve middenstand organisaties, de ene op voordracht van de minister van Middenstand, de andere op voordracht van de minister van Financiën;

- twee leden aangeduid door de Vlaamse regering;

- twee leden aangeduid door de Waalse regering;

- twee leden, het ene lid Nederlandstalig, het andere lid Franstalig, aangeduid door de Brusselse Hoofdstedelijke regering.

De raad van bestuur verkiest uit zijn midden een voorzitter en een ondervoorzitter. De voorzitter en de ondervoorzitter behoren tot een verschillende taalrol.

§ 2. Vanaf de datum bedoeld in artikel 73, § 2, van de wet van 28 juli 1992 houdende fiscale en financiële bepalingen, zal de activiteit van het Participatiefonds zich beperken tot het beheer van de kredieten en de deelnemingen die voor die datum verleend zijn of waartoe voor die datum besloten is.

Het fonds kan evenwel de opdracht bedoeld in artikel 74, § 1, 8°, van dezelfde wet, blijven uitoefenen voor de overheidsinstellingen waarmee het overeenkomsten heeft gesloten voor de datum bedoeld in het eerste lid, op vraag van deze overheidsinstellingen. Deze overeenkomsten lopen ten laatste af op 1 juli 2016. Indien een overeenkomst zou aflopen voor 1 juli 2016, kan deze activiteit worden verdergezet tot deze datum op basis van een nieuwe overeenkomst. Op vraag van de voornoemde instellingen die afhangen van de Federale Staat, een gemeenschap of een gewest waarvoor het Participatiefonds gedurende twee jaar diensten is blijven leveren, zal het Participatiefonds deze dienstverlening kunnen voortzetten tot ten laatste 1 juli 2022, maar enkel indien hiertoe een nieuwe overeenkomst wordt gesloten met het Fonds.

Tot 1 juli 2016 kan het Participatiefonds op vraag van een gewest eveneens de opdracht bedoeld in artikel 74, § 1, 9°, van dezelfde wet blijven uitoefenen, mits het gewest het Fonds hiervoor integraal vergoedt.

Het Participatiefonds levert technische en administratieve diensten voor het Startersfonds CVBA tot de afsluiting van de vereffening ervan.

§ 3. De Koning regelt, na overleg met de representatieve vakorganisaties van het personeel en na advies van de Gewestregeringen, bij besluit, vastgesteld na overleg in de Ministerraad, de overdracht van de personeelsleden aan het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, met inachtneming van de beginselen bedoeld in artikel 88, § 2, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

De Koning voorziet erin, na overleg met de representatieve vakorganisaties van het personeel en op eensluidend advies van de Gewestregeringen, bij besluit, vastgesteld na overleg in de Ministerraad, dat een deel van de leden van het personeel overgedragen naar het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest ter beschikking wordt gesteld van het Participatiefonds voor de uitvoering van de in paragraaf 2 bedoelde taken, volgens de modaliteiten die Hij vaststelt.

§ 4. Op datum van inwerkingtreding van de wet, stort het Fonds een bedrag van 25 miljoen euro aan zijn drie dochters bedoeld in artikel 73bis, van de wet van 28 juli 1992 houdende fiscale en financiële bepalingen. Dit bedrag wordt verdeeld volgens de volgende sleutel :

a) Participatiefonds — Vlaanderen : 53 percent;

b) Participatiefonds — Wallonië : 37 percent;

c) Participatiefonds — Brussel : 10 percent.

§ 5. Na de stortingen gedaan te hebben overeenkomstig paragraaf 4, draagt het fonds onverwijld alle aandelen dat het houdt in het Participatiefonds Vlaanderen, Participatiefonds — Wallonië en het Participatiefonds — Brussel over aan respectievelijk het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

§ 6. Tussen 1 juli 2015 en 1 juli 2022, stort het Participatiefonds jaarlijks een bedrag van 25 miljoen euro naar de fondsen bedoeld in paragraaf 4 volgens de sleutel voorzien in deze paragraaf.

§ 7. Op 1 juli 2022, zullen de nog lopende kredieten en participaties worden overgedragen aan de fondsen bedoeld in paragraaf 4 op basis van de ligging van de zetel van de kredietnemer op datum van de lening. Alle resterende activa en passiva na de verdeling van de kredieten en participaties, zullen worden verdeeld volgens de verdeelsleutel voorzien in paragraaf 4.

De gewesten zijn hoofdelijk gehouden tot de eventuele schulden van het Fonds.”

Samengevat: het voorstel van bijzondere wet m.b.t. de Zesde Staatshervorming³ voorziet in de overdracht van bepaalde federale bevoegdheden naar de deelstaten. Onder de overdracht van bevoegdheden binnen het economisch en industrieel beleid valt ook de regionalisering van het federale Participatiefonds (artikels 17 en 58 van het voorstel van bijzondere wet van 25 juli 2013). De stopzetting van de kredietactiviteiten is voorzien, maar ook het behoud van een lichte structuur (gedurende 8 jaar, dus tot medio 2022) waarmee de Gewesten het verleden beheren (lopende kredieten en leningen) en tijdelijk bepaalde dienstverlenende activiteiten kunnen laten uitoefenen door die lichte structuur. Ongeveer 200 miljoen euro (eigen vermogen) van het Participatiefonds zal getransfereerd worden naar de Gewesten, gespreid over een periode van 8 jaar (resterende duur van lopende leningen).

▪ Wat moet nog besproken worden?

Het Wetsvoorstel m.b.t. tot de Zesde Staatshervorming inzake de aangelegenheden bedoeld in artikel 78 van de Grondwet⁴, stelt dat inzake de kredietverleningsactiviteiten ‘de lichte structuur’ enkel nog de lopende kredieten en participaties kan beheren (t.e.m. medio 2022). De dienstverlenende activiteiten worden stopgezet, met dien verstande dat ‘de lichte structuur’ nog bepaalde dienstverlenende taken gedurende een overgangsperiode én tegen betaling kan uitvoeren op vraag van de gewesten.

³ St. Senaat, 2012-2013, 5-2232/1

⁴ St. Senaat, 2012-2013, 5-2234/1

De wetgevende teksten bevatten uitdrukkelijke verwijzingen naar de overdracht van bevoegdheden en desgevallend de mogelijkheid tot tijdelijke dienstverleningsactiviteiten door de 'lichte structuur' wat betreft ::

- Het operationeel beheer van CVBA Startersfonds;
- Het KeFiK, het Kenniscentrum voor Financiering van KMO. De activiteiten voor het Kenniscentrum voor de Financiering van KMO's (KeFiK) vallen niet onder de overgangsbepaling zoals voorzien in het art. 58 van het voorstel van bijzondere wet van 25 juli 2013 m.b.t. tot de Zesde Staatshervorming (zie voetnoot 5). Deze dienstverlening zal bij gevolg worden beëindigd op de datum van de ontbinding van het Participatiefonds. Gelet immers op het feit dat het KeFiK is opgericht in de schoot van het Participatiefonds, maar dat deze vereniging niet noodzakelijk is voor het uitoefenen van de activiteiten waarvoor het fonds na zijn ontbinding nog bevoegd zal zijn, zal het Kenniscentrum worden ontbonden en zo spoedig mogelijk worden vereffend.
- Het beheer van de inkomenscompensatievergoeding voor zelfstandigen die het slachtoffer zijn van hinder ten gevolge van werken op het openbaar domein⁵
- Het beheer van het Impulsfonds voor de huisartsgeneeskunde: Impulseo
- Het optreden als vereffenaar van het Kringlopfonds
- Het operationeel beheer van de VZW Belgian Bankers
- Het operationeel beheer van de back office van het Brussels Waarborgfonds
- Het beheer van de obligatielening uitgegeven door het Fonds ter Reductie van de Globale Energiekost
- De dienstverlening t.a.v. de federale Participatie- en Investeringsmaatschappij.

Onduidelijkheid blijft er evenwel t.a.v. :

- Het beheer van een aantal producten uit de business unit PMV-kmo van de Participatiemaatschappij Vlaanderen
- Het beheer van het informaticanetwerk van de Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij
- Het onderdak bieden aan de Kredietbemiddelaar

▪ Aandachtspunten

De voordelen op het vlak van RSZ (bijvoorbeeld vermindering werkloosheidsvergoedingen bij Starterslening) bevinden zich op het federaal niveau. Afspraken zijn eventueel nodig tussen het gewestelijk en het federaal niveau indien de Starterslening wordt verdergezet.

Welke nieuwe beleidsopties kan Vlaanderen nemen m.b.t. de activiteiten binnen de PMV?

Optie 1 (Nuloptie): De nuloptie impliceert een voortzetting van de huidige (krediet)activiteiten van het PF in Vlaanderen, waarbij dan zowel het verleden (de lopende kredieten) als de voortgezette activiteiten binnen PMV worden beheerd.

Optie 2: Als alternatief voor de nuloptie wordt een voortzetting van een beperkt aantal kredietproducten van het PF, namelijk Starteo en Optimeo, voorgesteld, gericht op een of andere vorm van continuïteit van de marktwerking van het PF, doch met een meer beperkte kost en een aanvaardbaar risicoprofiel.

⁵ Art. 58 van het voorstel van bijzondere wet van 25 juli 2013 m.b.t. tot de Zesde Staatshervorming stelt dat de 'lichte structuur' na ontbinding van het Participatiefonds op vraag van een gewest tot 1 juli 2016 de dienstverleningsactiviteit kan blijven uitoefenen die het reeds verricht op basis van artikel 74, § 1, 9° van de wet van 28 juli 1992 houdende fiscale en financiële bepalingen, met name op de uitkering van een inkomenscompensatievergoeding aan zelfstandigen die het slachtoffer zijn van hinder ten gevolge van werken op het openbaar domein, mits integrale vergoeding voor deze dienstverlening door het Gewest waarvoor deze dienst wordt geleverd.

Optie 3: In een derde alternatief wordt voorgesteld om, naast de voorgestelde instrumenten van de tweede optie, ook de Startlening van het PF voort te zetten. De Startlening is specifiek gericht op werkzoekenden en uitkeringsgerechtigden.

▪ **Eerste optie: nuloptie**

Wat houdt deze optie in?

Het PF oefent zijn doelstelling van openbare federale kredietinstelling voornamelijk uit via de toekenning van voordelige kredieten aan zijn doelpubliek.

De kernactiviteit kredieten is opgebouwd rond drie business lines die elk overeenstemmen met een ander doelpubliek:

- De business line “co-financiering” dekt de gedeeltelijke financiering door het PF van investeringen van allerlei aard die door zelfstandige ondernemers, vrije beroepen en door kleine ondernemingen worden gedaan. De achtergestelde leningen van het PF zijn aanvullend op de kredieten die worden toegekend door zijn financiële en bankpartners. De toekenning van achtergestelde leningen door het PF verkleint het risico voor de bankpartner en vergemakkelijkt zo de uitvoering van het project door de ondernemer. Volgende producten van het PF behoren tot deze business line: Starteo, Optimeo, Initio en Casheo.
- De business line “microfinanciering” dekt de kredieten toegekend aan werkzoekenden en aan uitkeringsgerechtigden die moeilijk toegang hebben tot het klassiek bankkrediet voor het opzetten van hun eigen economische activiteit. De leningen onder deze doelgroep gaan gepaard met een begeleidingsprogramma gefinancierd door het PF en verzekerd door steunpunten (o.a. kmo – en zelfstandigenorganisaties). Volgende producten van het PF behoren tot deze business line: startlening en plan jonge zelfstandigen.
- De business line “private investment facility” streeft naar de toekenning van kredieten toegekend ter aanvulling van risicokapitaal ingebracht door privé-investeerders. De doelgroep bestaat uit innoverende ondernemingen die moeilijk toegang hebben tot het klassieke bankkrediet. Volgende producten van het PF behoren tot deze business line: BA+

Het doelpubliek van de kredieten van het PF situeert zich op federaal niveau. Er dient bij een overdracht van de activiteit naar het Vlaams Gewest voldoende aandacht te worden besteed aan het feit dat de exploitatiezetel en/of investeringsplaats van de kredietnemer in het Vlaams Gewest moet liggen.

Wat zijn de effecten?

In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de gemiddelde jaarlijkse kredietactiviteit per product in Vlaanderen.

Goedkeuringen jaargemiddelde 2007 - 2011				
	Aantallen		Bedragen	
	Absoluut cijfer	%	Absoluut cijfer	%
BA+	7	1,25%	766.900	2,18%
Impulseo	16	2,74%	415.912	1,18%
Initio	45	7,78%	2.476.764	7,04%
Optimeo	88	15,36%	12.442.680	35,36%
Solidaire lening	23	3,96%	228.089	0,65%
Starteo	148	25,68%	13.830.703	39,31%
Startlening	249	43,22%	5.025.238	14,28%
Totaal	576	100,00%	35.186.287	100,00%

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de verliespercentages alsook de investeringsvolumes per product in de periode 2007 – 2011 in Vlaanderen.

VERLIESPERCENTAGES			
Product	Bedrag goedkeuring	Aandeel id portefeuille	Brutoverlies
sol lening	1.140.445	0,65%	45,31%
Startlening	25.126.189	14,28%	39,58%
Impulso	2.079.560	1,18%	0%
BA+	3.834.500	2,18%	36,72%
Initio	12.383.821	7,04%	7,60%
Starteo	69.153.517	39,31%	17,52%
Optimeo	62.213.401	35,36%	12,50%
TOT	175.931.433	100,00%	16,20%

Voor het beheer van de bestaande portefeuille alsook het toekennen en analyseren van nieuwe aanvragen wordt door het PF voor de activiteiten in Vlaanderen een operationele beheerkost van meer dan 4 miljoen euro geraamd. Hiervan heeft ongeveer 2,2 miljoen euro betrekking op personeelskosten. Het PF heeft op dit moment een team van 26 medewerkers in dienst voor zijn Vlaamse kredietactiviteiten, waarvan 14 investeringsmanagers verantwoordelijk zijn voor de analyse en het beheer van de dossiers. De 12 andere medewerkers verzorgen ondersteunende activiteiten (ICT, financiën, ...)

Hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

Het marktsegment dat het PF bedient, is op dit moment minder een doelgroep voor PMV voor wat rechtstreekse investeringen betreft, net omdat het als aandachtsgebied reeds is afgedekt door het PF. Het verder bedienen van dit marktsegment, na stopzetting van de activiteiten van het PF, is een beleidskeuze die door de aandeelhouder van PMV, het Vlaams Gewest, moet worden gemaakt.

Voor de integratie binnen PMV wordt aan twee mogelijke pistes gedacht. De gekozen piste dient geëvalueerd te worden o.b.v. eventuele ESR-implicaties, risicobeheer, volume, etc.

Een mogelijkheid bestaat erin het nieuwe instrumentarium in een – nog op te richten – dochter van PMV, met een eigen rechtspersoonlijkheid en een eigen raad van bestuur, onder te brengen. Die raad van bestuur zal PMV laten samenvallen met de raad van bestuur van Waarborgbeheer nv, een overige dochtervennootschap van PMV. Bij deze optie komen eventuele verliezen niet terecht op de balans van PMV nv.

Een andere mogelijkheid bestaat erin het verdergezette instrumentarium van het PF rechtstreeks bij het Vlaams Gewest onder te brengen, naar analogie met de financiering van de waarborgregeling. Er kan dan eveneens in de schoot van PMV een volledig autonome entiteit met eigen rechtspersoonlijkheid worden opgericht, die instaat voor het beheer en hiervoor een beheersvergoeding ontvangt.

▪ Tweede optie

Wat houdt deze optie in?

De producten Starteo en Optimeo vertegenwoordigen samen 75% van de totale investeringsportefeuille van het PF en hebben verliespercentages die kunnen gedekt worden door de aangerekende interest. De tweede optie behelst de verderzetting door PMV van beide instrumenten of van een ervan afgeleide vorm. Hiermee kan PMV in belangrijke mate tegemoet komen aan de financieringsbehoeften van de doelgroep van het PF en daarbij haar bestaande bredere waaier aan financieringsinstrumenten voor de Vlaamse economie significant uitbreiden en vervolledigen. En dit, gezien de aanvaardbare verliespercentages van Starteo en Optimeo, aan een redelijke kostprijs.

De overige actuele PF producten worden gekenmerkt door zeer hoge uitvalpercentages (met uitzondering van Impulseo) en lijken dus minder interessant om verder te zetten op Vlaams niveau.

PMV heeft op dit moment reeds een aantal instrumenten die voor dezelfde doelgroep worden ingezet. Immers, bij PMV kunnen ondernemingen uit de sociale economie terecht bij het Sociaal Investeringsfonds (Sifo), maakt de Winwinlening het de ondernemer gemakkelijker om (start)kapitaal te vinden in zijn/haar directe omgeving en kunnen banken beroep doen op de Waarborgregeling bij het verschaffen van een krediet.

De Startlening vertegenwoordigt vandaag 14% van de portefeuille van PF-kredietinstrumenten, en 43% van het totaal aantal kredietdossiers bij PF. Gezien het hoge verliespercentage van dit instrument (39,6% bruto verlies), dient de beperking van de werkloosheidsvergoedingen echter mee in rekening te worden gebracht om een verderzetting van dit instrument financieel te verantwoorden. Dit voordeel bevindt zich echter op federaal niveau, waardoor het aanbieden van dit type instrument op Vlaams niveau in deze optie niet wordt meegenomen.

PMV zou in deze optie achtergestelde leningen toekennen aan zowel startende als meer gevestigde ondernemers in een co-financieringsmechanisme met erkende financiële instellingen, zoals dat vandaag bestaat bij Starteo en Optimeo. De financiële instelling kan voor zijn deel aanvullend beroep doen op de Waarborgregeling bij PMV. Maximum 75% van het kredietbedrag van de kredietinstelling kan op die manier gewaarborgd worden. In tegenstelling tot het PF, wordt voorgesteld dat niet alleen kleine, maar ook middelgrote ondernemingen beroep kunnen doen op de achtergestelde leningen. Daarnaast wordt voorgesteld om alle starters te laten begeleiden door de erkende steunpunten, die hiervoor een vergoeding ontvangen. Op heden voorziet het PF enkel begeleiding voor jonge zelfstandigen (- 30 jaar) en ondernemers die een startlening aangaan.

In de bijlagen, p. 1, wordt over deze optie bijkomende informatie verstrekt.

Wat zijn de effecten?

Op basis van een simulatie maakte PMV een financieel plan op voor de tweede optie. De simulatie voorziet dat, als het instrument op kruissnelheid is, PMV jaarlijks in 185 dossiers zal investeren voor een bedrag van 20,3 miljoen. Over een periode van 10 jaar zou PMV dan met de twee nieuwe instrumenten ruim 188 miljoen euro investeren. Er wordt immers een graduele opbouw van het aantal kredietaanvragen verwacht.

De operationele beheerskosten bedragen gemiddeld 1,5 miljoen euro gedurende de opstartjaren, om geleidelijk aan te stijgen naar 2,6 miljoen euro vanaf 2021. Die kost houdt reeds rekening met de vergoeding (ongeveer 300.000 euro aan dotaties per jaar) die de steunpunten zullen ontvangen om startende ondernemers te begeleiden. Aangezien ervan uitgegaan wordt dat voor kleinere dossiers kan voortgegaan worden op de kredietanalyses van de banken, wordt in totaal slechts in een tiental medewerkers voorzien. De operationele beheerskosten dienen gedekt te worden door een beheersvergoeding.

Op een totaal investeringsbedrag van 188 miljoen euro over een periode van 10 jaar, zou voor 18,2 miljoen euro aan afgeschreven leningen dienen te worden voorzien.

Daartegenover zou dan een totale interestopbrengst van 24,7 miljoen euro staan, waarbij aangenomen wordt dat de jaarlijkse gemiddelde interestvoet voor starters en gevestigde ondernemers respectievelijk 5,5% en 4,5% bedraagt. Indien de starter zich laat begeleiden door een steunpunt kan hij de eerste 2 jaar genieten van een verlaagde interestvoet, nl. 4,5%. In optie A zouden de interestopbrengsten de verwachte verliezen kunnen compenseren.

Ongeveer 200 miljoen eigen vermogen van het PF zal getransfereerd worden naar de gewesten, gespreid over een periode van 8 jaar. In deze simulatie wordt aangenomen dat Vlaanderen in functie van een veronderstelde bijdrage aan het bruto nationaal product (BNP) van België, 53% van de bovenvermelde 200 miljoen euro ontvangt. In het financieel plan wordt bijgevolg rekening gehouden met een jaarlijkse kapitaalinstream van het PF t.b.v. 13,25 miljoen euro.

Het plan gaat ervan uit dat die middelen naar de nieuwe dochter van PMV zullen vloeien, waardoor naast een beheersvergoeding voor het dekken van de operationele beheerskosten, geen kapitaalinjectie nodig is om de uitbreiding van het instrumentarium van PMV met de grootste kredietproducten van het PF mogelijk te maken.

Voor de begeleiding van het uitdoofscenario op het niveau van het PF zal een aparte regeling moeten worden voorzien.

Hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

Zie bespreking van de nuloptie.

▪ Derde optie

Wat houdt deze optie in?

De derde optie behelst, naast het verderzetten van achtergestelde leningen voor startende en gevestigde ondernemers in co-financiering met de banken (Starteo en Optimeo), ook de verderzetting van de startlening van het PF.

De startlening heeft echter hoofdzakelijk een maatschappelijk doel. Het is immers bedoeld voor de uitkeringsgerechtigde volledige werklozen, de niet-werkende werkzoekenden ingeschreven sinds ten minste 3 maanden, en de begunstigden van een wachtuitkering of een leefloon.

Zoals hiervoor al werd aangegeven bedraagt de startlening slechts 14% van de totale investeringsportefeuille van het PF in Vlaanderen. In aantal dossiers bedraagt de startlening echter 43% van het totaal gemiddelde aantal goedgekeurde dossiers in Vlaanderen. Het maximum investeringsbedrag bedraagt 30.000 euro voor een startlening. Gelet op het hoge risicoprofiel van deze doelgroep en het feit dat er geen co-financiering met de banken voorzien is bij dit instrument, dienen alle aanvragen voor een startlening volledig zelf te worden geanalyseerd. Omwille van het omvangrijk volume in aantal dossiers, is de startlening bijgevolg erg arbeidsintensief.

In de bijlagen, p. 2, wordt over deze optie bijkomende informatie verstrekt.

Wat zijn de effecten?

Op basis van een simulatie werd een financieel plan opgemaakt ter berekening van de impact van de verderzetting van het verlenen van zowel achtergestelde leningen voor startende en gevestigde ondernemers, in co-financiering met de banken, als van de startlening.

Op volle kruissnelheid zal PMV jaarlijks, naast de 185 dossiers voor starters en gevestigde ondernemers, ook in 250 dossiers voor de startlening investeren. Gelet op het lage investeringsbedrag per dossier zouden de 250 dossiers jaarlijks 5 miljoen euro aan investeringen vertegenwoordigen.

Over een periode van 10 jaar zou PMV met de drie nieuwe instrumenten ruim 234 miljoen euro investeren. Er wordt een graduele opbouw van het aantal kredietaanvragen vooropgesteld. Op kruissnelheid zal het nieuwe instrumentarium een 17-tal medewerkers in dienst hebben.

De operationele kosten bedragen gemiddeld 2,3 miljoen euro gedurende de opstartjaren, om geleidelijk aan te stijgen naar 4,3 miljoen euro vanaf 2022, gezien de voorziene grote arbeidsintensiteit voor analyse en opvolging van voornamelijk startleningen. De geraamde beheerkost houdt reeds rekening met de vergoeding die de steunpunten zullen ontvangen om starters te begeleiden (ongeveer 300.000 euro aan dotaties voor starters en ongeveer 470.000 euro voor de begunstigden van een Startlening).

Op een totaal investeringsbedrag van 234 miljoen euro over een periode van 10 jaar, wordt een totale waardevermindering van 31 miljoen euro voorzien. Daartegenover zou de totale interestopbrengst 29 miljoen euro bedragen. Daarbij wordt aangenomen dat de jaarlijkse gemiddelde interestvoet 4,5% bedraagt voor de Startlening. Indien de starter zich laat begeleiden door een steunpunt, kan hij de eerste 2 jaar genieten van een verlaagde interest van 4%. De interestopbrengsten zijn in optie B onvoldoende om de afboekingen op leningen te kunnen dragen.

Ongeveer 200 miljoen eigen vermogen van het PF zal getransfereerd worden naar de gewesten, gespreid over een periode van 8 jaar. In deze simulatie wordt aangenomen dat Vlaanderen in functie van een veronderstelde bijdrage aan het bruto nationaal product (BNP) van België, 53% van de bovenvermelde 200 miljoen euro ontvangt. In het financieel plan wordt bijgevolg rekening gehouden met een jaarlijkse kapitaalinstroom van het PF t.b.v. 13,25 miljoen euro.

Het plan gaat ervan uit dat die middelen van het PF naar de nieuwe dochter van PMV zullen vloeien. Daarbovenop zal, naast een beheersvergoeding voor het dekken van de operationele beheerskosten, een kapitaalinjectie van 10 miljoen euro nodig zijn om de voorziene uitbreiding van het instrumentarium van PMV onder deze optie mogelijk te maken. Bovendien moet met een eventuele verliesfinanciering worden rekening gehouden, vermits

in de derde optie interestopbrengsten onvoldoende zijn om de afboekingen op leningen op te vangen.

Voor de begeleiding van het uitdoofscenario op het niveau van het PF zal, net zoals onder optie 2, een aparte regeling moeten worden voorzien.

Hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

Voor de integratie binnen PMV wordt aan twee mogelijke pistes gedacht die al bij de nuloptie werden besproken.

Welke nieuwe beleidsopties kan Vlaanderen nemen m.b.t. de overige activiteiten?

KEFIK

De activiteiten voor het Kenniscentrum voor de Financiering van KMO's (KeFiK) vallen niet onder de overgangsbepaling zoals voorzien in het art. 58 van het voorstel van bijzondere wet m.b.t. tot de Zesde Staatshervorming. Deze dienstverlening zal bij gevolg worden beëindigd op de datum van de ontbinding van het Participatiefonds. Gelet immers op het feit dat het KeFiK is opgericht in de schoot van het Participatiefonds, maar dat deze vereniging niet noodzakelijk is voor het uitoefenen van de activiteiten waarvoor het fonds na zijn ontbinding nog bevoegd zal zijn, zal het Kenniscentrum worden ontbonden en zo spoedig mogelijk worden vereffend.

Na ontbinding van het Kenniscentrum zal er wel een nood ontstaan naar de gegevens die het Kenniscentrum verzamelde. De structuur zelf hoeft niet te worden vervangen binnen de Vlaamse overheid gezien er met het High Level overlegorgaan zoals voorzien in het kader van het bankenplan enerzijds en de kredietmonitoring zoals opgeleverd door het departement EWI en de werking inzake financiering vanuit het Agentschap Ondernemen voldoende structuur aanwezig is. Wel zullen op de begroting voldoende middelen moeten voorzien worden voor structurele gegevensverzameling over de toegang tot financiering voor kmo's en zal mogelijk bij het uitwerken van de opdracht voor een volgende steunpunt een structureel luik inzake financiering moeten voorzien worden. Een aantal van de activiteiten zal dus wel continuïteit krijgen binnen de reguliere werking van het departement EWI en het Agentschap Ondernemen

Kredietbemiddelaar

De werking van de kredietbemiddelaar zou federaal verankerd worden via het 'wetsontwerp financiering kleine en middelgrote ondernemingen'. In de mate dat dit effectief het geval is, wordt de kredietbemiddelaar niet mee geregionaliseerd en hoeft Vlaanderen hiervoor geen opties te voorzien.

Inkomenscompensatievergoeding voor zelfstandigen

Art. 58 van het voorstel van bijzondere wet van 25 juli 2013 m.b.t. tot de Zesde Staatshervorming stelt dat de 'lichte structuur' na ontbinding van het Participatiefonds "op vraag van een gewest tot 1 juli 2016 de dienstverleningsactiviteit kan blijven uitoefenen die het reeds verricht op basis van artikel 74, § 1, 9° van de wet van 28 juli 1992 houdende fiscale en financiële bepalingen, met name op de uitkering van een inkomenscompensatievergoeding aan zelfstandigen die het slachtoffer zijn van hinder ten

gevolge van werken op het openbaar domein, mits integrale vergoeding voor deze dienstverlening door het Gewest waarvoor deze dienst wordt geleverd”

De verschillende opties voor het Vlaamse Gewest zijn dan:

Optie 1:

De maatregel laten uitdoven gezien het Vlaamse Gewest al eigen maatregelen heeft om deze doelgroep in deze situatie te ondersteunen

Optie 2:

De maatregel onmiddellijk opnemen binnen het Agentschap Ondernemen en op termijn afstemmen op de bestaande Vlaamse Rentetoelage voor Hinder bij Openbare Werken (RTHOW).

Optie 3:

Gebruik maken van de overgangsmaatregel zoals aangeboden in de federale wetgeving en tegen 1 juli 2016 pas beslissen of de maatregel Vlaams wordt verdergezet of niet.

HOOFDSTUK 3. TOEGANG TOT HET BEROEP - VESTIGINGSVOORWAARDEN

Wat zal er veranderen aan de Vlaamse bevoegdheid?

▪ Vóór de zesde staatshervorming

- Geregeld door een Programmawet van 10 februari 1998 tot bevordering van het zelfstandig ondernemerschap. (BS 21februari 1998)
http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/loi_a.pl?language=nl&caller=list&cn=1998021033&la=n&fromtab=wet&sql=dt='wet'&tri=dd+as+rank&rech=1&numero=1
- Deze wet is van toepassing op de kleine en middelgrote ondernemingen. De KMO die een activiteit uitoefent die in het handels- of ambachtsregister (momenteel een onderdeel van de Kruispuntbank van Ondernemingen) moet worden ingeschreven, moet voorafgaandelijk bewijzen te beschikken over de basiskennis van het bedrijfsbeheer. De wet geeft de Koning de bevoegdheid om eisen op het gebied van beroepsbekwaamheid vast te stellen. De wet voorziet centrale examencommissies en bepaalt dat het bewijs van de bovenvermelde ondernemersvaardigheden wordt geleverd door de inschrijving in de Kruispuntbank van Ondernemingen.
- 26 juni 2002– Wet betreffende de oprichting van de Vestigingsraad, gewijzigd op 11 mei 2003.
De Vestigingsraad is een instantie waarbij beroep kan worden aangetekend tegen beslissingen van de erkende ondernemingsloketten inzake de toepassing van de bovenvermelde programmawet. In 2011 heeft de Raad 100 dossiers behandeld in 17 zittingen.

Voor een lijst van uitvoeringsbesluiten wordt verwezen naar de bijlagen, p. 3.

Er bestaat een rechtstreeks verband tussen de wetgeving op de ondernemersvaardigheden en de Vestigingsraad enerzijds en de verplichtingen inzake het handelsregister en de bevoegdheden van de erkende ondernemingsloketten anderzijds. Zie titels III en IV van de wet van 16 januari 2003 tot oprichting van een Kruispuntbank van Ondernemingen, modernisering van het handelsregister, oprichting van erkende ondernemingsloketten en houdende diverse bepalingen en artikel 9 van de programmawet van 10 februari 1998 tot bevordering van het zelfstandig ondernemerschap.

▪ Na de zesde staatshervorming

Tekst institutioneel akkoord (p. 41):

“Toegang tot het beroep – vestigingsvoorwaarden: overheveling naar de gewesten, met een lijst van de beroepen waarvoor de toegang federaal blijft”.

Voorgestelde wetteksten:

- ✓ Nieuw artikel 6, § 1, VI, eerste lid, 6°, BWHI:

“De aangelegenheden bedoeld in artikel 107quater van de Grondwet zijn:

VI. Wat de economie betreft:

6° De vestigingsvoorwaarden, met uitzondering van de voorwaarden voor toegang tot gezondheidszorgberoepen en tot dienstverlenende intellectuele beroepen;”

- ✓ Opheffing artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 6°, BWHI dat luidde:

“Bovendien is alleen de federale overheid bevoegd voor::

6° de vestigingsvoorwaarden, met uitzondering van de bevoegdheid van de Gewesten voor de vestigingsvoorwaarden inzake toerisme;

Het nieuwe artikel 6, § 1, VI, eerste lid, 6°, BWH, bevat geen opsomming van de beroepen die worden overgeheveld naar de gewesten.

In het kader van de voorbereidende werkzaamheden van de bijzondere wet van 8 augustus 1988 werd de notie « vestigingsvoorwaarden » gedefinieerd als de vestigingsvoorwaarden voor de commerciële en ambachtelijke beroepen, alsook de vestigingsvoorwaarden voor vrije beroepen. De wet van 29 juni 1975 betreffende de handelsvestigingen werd ook expliciet vermeld in dit kader als vallend onder het toepassingsgebied van de notie « vestigingsvoorwaarden » (Parl. St., Kamer, 1988, nr. 516/6, p. 135).

Overeenkomstig de vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof omvat de door die bepaling aan de federale wetgever voorbehouden bevoegdheid « onder meer de bevoegdheid om regels te stellen inzake de toegang tot bepaalde beroepen, om algemene regels of bekwaamheidseisen te stellen in verband met de uitoefening van sommige beroepen, beroepstitels te beschermen, enzovoort » (GWH, 55/92, 69/92, 78/92, 88/95, 18/96, 120/98 en 67/99).

De nieuwe bepaling voorziet erin dat de gewesten bevoegd zijn voor de vestigingsvoorwaarden, met uitzondering van de voorwaarden voor de toegang tot dienstverlenende intellectuele beroepen en tot gezondheidszorgberoepen, zoals hieronder nader wordt toegelicht.

De bevoegdheidsoverdracht geldt inzonderheid ook voor de toegang tot het beroep voor de begeleiding van het gevaarlijk en uitzonderlijk vervoer (zie verder).

De toegang tot de dienstverlenende intellectuele beroepen en de gezondheidszorgberoepen blijft gereguleerd door de federale overheid.

Dienstverlenende intellectuele beroepen Het betreft, zoals vandaag bepaald door artikel 20 van de kaderwet van 3 augustus 2007 betreffende de dienstverlenende intellectuele beroepen, de beroepen « *waarvan de beoefenaars diensten verstrekken van hoofdzakelijk intellectuele aard en daarbij zowel handelen in het belang van een opdrachtgever als in het belang van de gemeenschap enerzijds en waarbij de beoefenaars beschikken over de nodige onafhankelijkheid om hun beroep uit te oefenen en om de verantwoordelijkheid op te nemen voor de beroepsdaden die ze stellen anderzijds* ».

Thans worden zij gereguleerd door een koninklijk besluit genomen krachtens de kaderwet van 3 augustus 2007 betreffende de dienstverlenende intellectuele beroepen. Zo wordt het beroep van vastgoedmakelaar gereguleerd door het koninklijk besluit van 6 september 1993 tot bescherming van de beroepstitel en van de uitoefening van het beroep van vastgoedmakelaar, genomen ter uitvoering van de kaderwet van 1 maart 1976 tot reglementering van de bescherming van de beroepstitel en van de uitoefening van de dienstverlenende intellectuele beroepen.

Overeenkomstig artikel 16 van de kaderwet van 3 augustus 2007 worden bepaalde dienstverlenende intellectuele beroepen ook gereguleerd door specifieke wetten. Deze wetten betreffen onder meer de notarissen, de bedrijfsrevisoren, de wisselagenten, de advocaten, de gerechtsdeurwaarders en de architecten.

Gezondheidszorgberoepen

De verdeling van de bevoegdheden tussen de federale overheid en de gemeenschappen wordt geregeld in artikel 5, § 1, I, 6°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, ingevoegd bij artikel 6 van hetzelfde voorstel van bijzondere wet. Daarom worden de voorwaarden voor toegang tot deze beroepen bij deze bepaling uitgesloten van de gewestelijke bevoegdheid.

Overeenkomstig de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof omvat de bevoegdheid inzake beroepstoegang niet de bevoegdheid om de toegangsvoorwaarden te bepalen voor openbare functies, die geen beroepen zijn in de zin van huidig artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 6°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (G.H., 2/97,

67/99). Bijgevolg blijft elke entiteit bevoegd om de toegang tot haar openbare functie te regelen.

Volgende activiteiten, processen, opdrachten maken deel uit van de over te dragen bevoegdheid :

- Conceptueel werk: voorbereiden en maken van ontwerpen van wetten en besluiten.
- Informatie verstrekken: punctuele vragen vanuit het grote publiek, informatie en instructies aan de erkende ondernemingsloketten, website.
- Toezien op de toepassing van de regelgeving door de erkende ondernemingsloketten. In de 9 erkende ondernemingsloketten wordt tweemaal per jaar een staal van dossiers gecontroleerd.
- Adviseren van de erkende ondernemingsloketten, hetzij facultatief hetzij verplicht (artikel 24 e.v. KB 21 oktober 1998). In 2011: 1163 facultatieve adviezen en 173 verplichte adviezen.
- Onderzoek van leerinhouden van akten die niet uitdrukkelijk als voldoende bewijs van een van de ondernemersvaardigheden zijn aangemerkt in de regelgeving: enkele tientallen per jaar
- Organiseren van examens i.v.m. de basiskennis van het bedrijfsbeheer en de diverse beroepsbekwaamheden – in 2011 heeft de dienst 218 examenzittingen georganiseerd voor de basiskennis van het bedrijfsbeheer, voor 4.831 ingeschreven deelnemers, van wie 3.874 effectief hebben deelgenomen; in hetzelfde jaar werden 254 examens gehouden voor beroepsbekwaamheid voor 2.697 ingeschreven deelnemers, van wie 2.124 effectief hebben deelgenomen. Het KB van 27/1/1992 regelt de presentatiegelden en vergoedingen van de leden van de verschillende commissies.
- Aanvragen van onderzoeken van de DG Controle en Bemiddeling van de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie (474 in 2011)
- Vestigingsraad : griffie, dit is het ontvangen van beroepschriften tegen beslissingen van de erkende ondernemingsloketten, het organiseren van rechtszittingen, het opstellen en meedelen van de beslissingen, het ontvangen van de partijen en/of hun raadgevers/advocaten en hen het dossier laten inkijken.

▪ Wat moet nog besproken worden?

Er is op dit ogenblik nog geen volledige duidelijkheid over de lijst van beroepen waarvoor de toegang wordt overgeheveld naar de gewesten. De programmawet van 10/2/1998 valt er zeker onder, maar er is geen duidelijkheid rond bv. slagers en ambulante handel.

▪ Aandachtspunten

- Complexiteit en administratieve lasten voor ondernemers voor ondernemingen die vestigingen hebben in verschillende gewesten
- Artikel 6, § 1, VI, BWHI, verwijst naar de principes van vrij verkeer die eveneens het principe van de wederzijdse erkenning impliceren. Dit principe betekent volgens het Grondwettelijk Hof dat een persoon die diensten aanbiedt op het grondgebied van een deel van de Staat en de daar van toepassing zijnde regels naleeft, verondersteld wordt deze activiteit vrij te kunnen uitoefenen op het grondgebied van elk ander deel van de Staat, behalve indien deze laatste het nodig acht om striktere regels op te leggen teneinde een legitieme doelstelling te verwezenlijken.

Er zijn mogelijke risico's van regionale concurrentievervalsing verbonden aan de overheveling van de vestigingsvoorwaarden naar de gewesten indien de bevoegdheid niet langer uitgeoefend wordt door de federale overheid.

- De examens over de basiskennis van het bedrijfsbeheer en gedeelten van examens over beroepsbekwaamheid verlopen deels geautomatiseerd, centraal op 1 locatie. De overheveling veronderstelt dus investeringen in lokalen en materieel en het verwerven van de nodige licenties.
- De Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO bepleit in zijn advies van 5 juni 2012⁶ dat de beroepen die gereguleerd werden in het kader van de programmawet van 10 februari 1998 tot bevordering van het zelfstandig ondernemerschap opgenomen zouden worden in de lijst met uitzonderingen waarbij de toegang tot die beroepen federaal gereguleerd blijft, zoals voorzien in het regeerakkoord van 1 december 2011.
- Er is ook samenhang met artikel het nieuwe artikel 6, § 1, X, eerste lid, BWHI, inzake toegang tot het beroep wordt ook verwezen naar art. 23 inzake toegang tot het beroep voor de begeleiding van het gevaarlijk en uitzonderlijk vervoer.
- Vanuit de bevoegdheid onderwijs wordt het belang benadrukt om er borg voor te staan dat de studiebewijzen die worden uitgereikt opgenomen worden in de betrokken vestigingsreglementering, zowel binnen Vlaanderen als eventueel in Brussel en Wallonië zodat afgestudeerden zich ook in deze Gewesten als zelfstandige kunnen vestigen.
- Noodzakelijke betrokkenheid van een aantal diensten bij de Vlaamse Overheid zoals SERV (Sociaal Economische raad van Vlaanderen): bepalen samen met de sociale partners de competenties nodig om een bepaald beroep uit te voeren;, ...

Welke nieuwe beleidsopties kan Vlaanderen nemen?

Optie 1 (Nuloptie): De federale regelgeving wordt ongewijzigd overgenomen en ingevoerd in Vlaamse regelgeving middels een decreet, uitgezonderd de delen die niet overgeheveld worden blijken de lijst van beroepen waarvoor de toegang federaal geregeld blijft.

Optie 2: Er wordt in het licht van administratieve vereenvoudiging en Europese richtlijnen (EDRL, ...) nagegaan voor welke beroepen de regelgeving kan worden vereenvoudigd.

▪ Eerste optie: nuloptie

Wat houdt deze optie in?

De federale programmawet wordt ongewijzigd overgenomen en ingevoerd in Vlaamse regelgeving middels een decreet, uitgezonderd de delen die niet overgeheveld worden blijken de lijst van beroepen waarvoor de toegang federaal geregeld blijft.

Wat zijn de effecten?

De volledige lijst van beroepen die worden overgeheveld naar de gewesten is nog niet gekend. Zolang de volledige lijst van beroepen niet gekend is, kunnen ook de effecten niet ingeschat worden.

⁶ Zie:

<http://www.hrzkmo.fgov.be/Portals/hrzkmo/nl/Advies%20per%20datum/2012/683%20N%20Regionalisering%20gereguleerde%20beroepen%20A.pdf>

▪ Tweede optie

Wat houdt deze optie in?

Er wordt in het licht van administratieve vereenvoudiging en Europese richtlijnen (EDRL, ...) nagegaan voor welke beroepen de regelgeving kan worden vereenvoudigd rekening houdend met mogelijke risico's van regionale concurrentievervalsing verbonden aan de overheveling van de vestigingsvoorwaarden naar de gewesten indien de bevoegdheid niet langer uitgeoefend wordt door de federale overheid.

Wat zijn de effecten?

De volledige lijst van beroepen die worden overgeheveld naar de gewesten is nog niet gekend. Zolang de volledige lijst van beroepen niet gekend is, kunnen ook de effecten niet ingeschat worden.

“Inkanteling” binnen de Vlaamse overheid

Een van de opties is een globale overheveling van de bevoegdheid inzake toegang tot het beroep naar de minister van Economie/het beleidsdomein EWI in afstemming met alle betrokken stakeholders. Een andere optie tot inkanteling bestaat erin om deze bevoegdheid toe te wijzen aan de onderscheiden ministers/beleidsdomeinen. Landbouw en Visserij (LV) is hier alvast vragende partij voor. De voor- en nadelen van beide opties werden op heden nog niet onderzocht.

Op dit ogenblik hebben is er geen zicht op personeel en middelen die zullen overgeheveld worden. De personeelscapaciteit is op basis van de federale fiche verspreid over verschillende diensten bij de FOD Economie. Indien geen personeel wordt overgeheveld, rest Vlaanderen 2 opties:

- Zelf personeel aanwerven voor de onderscheiden opdrachten (juridisch luik, centrale examencommissie, griffie van de Vestigingsraad, andere activiteiten m.b.t. ondernemersvaardigheden);
- Een beroep doen op het raamcontract voor het juridisch luik.

HOOFDSTUK 4. PRIJZENCONTROLE

Wat zal er veranderen aan de Vlaamse bevoegdheid?

▪ Vóór de zesde staatshervorming

Naast het algemene concurrentieprincipe, bestaat er een prijzencontrole met als wettelijke basis de wet van 22 januari 1945 betreffende de economische reglementering en de prijzen en de besluitwet van 14 mei 1946 houdende verscherping van de prijzencontrole, later gewijzigd en gecoördineerd door de wet van 30 juli 1971, die nog altijd het stelsel van de "normale prijs" vastlegt. Daaruit blijkt dat de minister van Economie bevoegd is voor het aspect 'prijzencontrole'. Uit bepaalde stukken⁷ blijkt dat niet de minister van Financiën, maar de minister bevoegd voor Economie én de minister bevoegd voor de Volksgezondheid (in het kader van de bescherming van de gezondheid) bevoegd zijn voor de prijzencontrole. Het Europees recht verbiedt de prijzencontrole door de autoriteiten van de verschillende lidstaten niet⁸, maar heeft in bepaalde gevallen wel een zeker aantal verplichtingen opgelegd om de doorzichtigheid van de genomen maatregelen te garanderen en de ondernemingen te garanderen dat hun dossier snel, efficiënt en eerlijk wordt behandeld.

In de bijlagen, p. 6, wordt een overzicht gegeven van en een toelichting bij een aantal MB's (http://economie.fgov.be/nl/consument/Gereguleerde_prijzen/) die de uitvoering van hogervermelde wetten regelen. In dezelfde bijlage vindt u ook bijkomende informatie over de huidige uitoefening van de bevoegdheid door de Federale Staat en een overzicht van relevante rechtspraak van het Grondwettelijk Hof en de Raad van State m.b.t. deze materie.

▪ Na de zesde staatshervorming

Tekst institutioneel akkoord (p. 41):

"De deelstaten zullen bevoegd zijn om de prijzen te controleren in materies die onder hun bevoegdheid vallen. (Het afvalbeleid, het waterbeleid, de openbare gasdistributie en de distributie en het lokale vervoer van elektriciteit via netwerken met een nominale spanning gelijk aan of kleiner dan 70.000 volt en die geen transportfunctie vervullen, de taxidiensten en diensten voor het verhuur van auto's met bestuurder, de huur van goederen bestemd voor verblijf, pacht en handel, de hotelaspecten van de rusthuizen en de teledistributie). De transversale maatregelen zoals de prijsblokkering zullen federaal blijven."

Voorgestelde wetteksten:

✓ Wijziging artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 3°, BWHI:

"Bovendien is alleen de federale overheid bevoegd voor:

~~3° het prijs- en inkomensbeleid;~~

3° het prijs- en inkomensbeleid, met uitzondering van de regeling van de prijzen inzake de bevoegdheden van de gewesten en de gemeenschappen."

Tekst institutioneel akkoord (p. 42):

"Distributietarieven : Naar de Gewesten (gas en elektriciteit). Voor de elektriciteit betreft dit niet de tarieven van de netwerken die een transportfunctie hebben, zelfs indien ze een nominale spanning gelijk aan of lager dan 70.000 volt hebben. Alle andere bevoegdheden die de federale overheid momenteel uitoefent blijven een federale bevoegdheid. Dat betreft de prospectieve studies inzake energie; de nucleaire brandstofcyclus; de energieproductie, met inbegrip van de offshore; de grote infrastructuur voor de aanvoer en opslag van energie; het energietransport;

⁷ Zie het antwoord van Didier Reynders, vice-eerste minister en minister van Financiën en Institutionele hervormingen op de parlementaire vraag nr. 564 van de heer Gilkinet dd. 06/04/2010. Uit contacten met de FOD Economie lijkt de rol van de minister van Volksgezondheid echter niet zo eenduidig. Moet nog verder worden uitgeklaard. Mogelijks is voor de prijzencontrole toch enkel de minister voor Economie bevoegd.

⁸ Zie richtlijn 72/464/EEG en het arrest van het Europese Hof van Justitie van 07/05/1991 in zaak C-287/89

het beleid inzake de uiteindelijke energieprijs voor de gebruiker, inclusief het sociale prijzenbeleid; de energie-efficiëntie van de federale gebouwen"

Voorgestelde wetteksten:

✓ Wijziging artikel 6, § 1, VII, eerste lid, a) en b), BWHI:

"De aangelegenheden bedoeld in artikel 107quater van de Grondwet zijn:

VII. Wat het energiebeleid betreft:

De gewestelijke aspecten van de energie, en in ieder geval:

a) De distributie en het plaatselijk vervoer van elektriciteit door middel van netten waarvan de nominale spanning lager is dan of gelijk aan 70.000 volt, met inbegrip van de distributienettarieven voor elektriciteit, met uitzondering van de tarieven van de netwerken die een transmissiefunctie hebben en die uitgebaat worden door dezelfde beheerder als het transmissienet;

b) De openbare gasdistributie, met inbegrip van de nettarieven voor de openbare distributie van gas;"

✓ Wijziging artikel 6, § 1, VII, tweede lid, d), BWHI:

"De federale overheid is echter bevoegd voor de aangelegenheden die wegens hun technische en economische ondeelbaarheid een gelijke behandeling op nationaal vlak behoeven, te weten:

~~e) De tarieven.~~ d) De tarieven, onverminderd het eerste lid, a) en b)."

Ingevolge het gewijzigde artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, BWHI:

- Moeten de gemeenschappen en de gewesten beschikken over de volledige marge die noodzakelijk is voor het regelen en het controleren van de prijzen in het kader van hun bevoegdheden, bijvoorbeeld wat betreft het afvalbeleid, het waterbeleid, de taxidiensten en diensten voor het verhuur van auto's met bestuurder, de huur van goederen bestemd voor bewoning, handelshuur, pacht en veepacht, en de instellingen voor bejaardenopvang. Wat dit laatste betreft (rust- en verzorgingstehuizen (RVT), rustoorden voor bejaarden (ROB), centra voor dagverzorging (CDV) en centra voor kortverblijf (CKV) zal trouwens de volledige bevoegdheid (met inbegrip van de prijsbepaling voor de bewoners) integraal aan de gemeenschappen worden overgedragen. Ook de geïsoleerde G-diensten (revalidatie van geriatrische patiënten) en Sp-diensten (gespecialiseerde dienst voor behandeling en revalidatie) zullen integraal aan de gemeenschappen worden overgedragen.
- Blijft de federale overheid bevoegd inzake het prijs- en inkomstenbeleid. Ze kan uit hoofde hiervan de instrumenten van het prijsbeleid, zoals de prijsblokkeringen, gebruiken om de inflatie tegen te gaan of de mededinging te vrijwaren. In dit verband kunnen de maatregelen die ze treft, betrekking hebben op de prijzen van diensten en producten die zowel tot de gewest- of gemeenschapsbevoegdheden behoren als op die die tot federale bevoegdheden behoren. Maar deze maatregelen mogen in geen geval tot doel hebben om het gemeenschaps- of gewestbeleid te beïnvloeden, noch tot gevolg hebben dat dit op onevenredige wijze wordt beïnvloed. Het werkelijke doel van de maatregel moet zijn de inflatie tegen te gaan of de mededinging te vrijwaren.
- Blijft de controle van de elektriciteits- en gasprijs voor de gebruiker een federale bevoegdheid.
- Wordt de controle (en inspectie) op de distributienettarieven (= onderdeel van de elektriciteits- en gasprijs) een gewestelijke bevoegdheid en is meegenomen in het hoofdstuk 6, afdeling 2 "distributienettarieven".

- De prijs van de afvalverwerking valt sinds 15 augustus 2010 niet meer onder de prijzencontrole (cfr. ministerieel besluit van 5 augustus 2010 tot wijziging van het ministerieel besluit van 20 april 1993 houdende bijzondere bepalingen inzake prijzen).

▪ Wat moet nog besproken worden?

- In de memorie van toelichting bij het voorstel van bijzondere wet m.b.t. de Zesde Staatshervorming wordt gesteld dat de federale overheid zal bevoegd blijven inzake het prijs- en inkomstenbeleid. Ze kan uit hoofde hiervan de instrumenten van het prijsbeleid, zoals de prijsblokkeringen, gebruiken om de inflatie tegen te gaan of de mededinging te vrijwaren. In dit verband kunnen de maatregelen die ze treft betrekking hebben op de prijzen van diensten en producten die zowel tot de gewest- of gemeenschapsbevoegdheden behoren als op die die tot federale bevoegdheden behoren. In het arrest nr. 25/2004 heeft het Grondwettelijk Hof de bevoegdheidsverdeling zoals die momenteel al geldt duidelijk uiteengezet. De Minister van Economische Zaken heeft op basis van de wet van 1945 onder meer de bevoegdheid om programmaovereenkomsten af te sluiten, en algemene prijsblokkeringen uit te vaardigen. Nu er in het voorstel van bijzondere wet wordt opgenomen dat prijsblokkering federaal zal blijven, dus ook in die materies die nu al tot de bevoegdheden van de gewesten behoren, lijkt dit enkel het status quo te willen bevestigen, in plaats van een werkelijke bevoegdheidsoverdracht te bewerkstelligen.

Betekent dit dat de wet van 22 januari 1945 integraal tot de bevoegdheid van de FOD blijft behoren ? -> in dit geval is er geen sprake van een overdracht op regelgevend vlak: het Arbitragehof heeft in 2004 al duidelijk gesteld hoever de bevoegdheden van de FOD gaan en dat de gewesten wel degelijk de prijzen kunnen regelen in materies die tot hun bevoegdheid behoren.

Of betekent dit dat in de mate dat de wet van 22 januari 1945 verder vertaald wordt in Vlaamse regelgeving voor de diensten waarvoor de gewesten bevoegd zijn, dat dan de federale overheid geen enkele bevoegdheid meer heeft ? -> in dat geval gaat het om een echte bevoegdheidsoverdracht.

Gelet op deze onzekerheid is het wel nodig dat de passage inzake prijsblokkering in het voorstel van bijzondere wet sterk verduidelijkt wordt en dat er een juridisch correcte formulering wordt opgenomen in de teksten tot wijziging van de BWHI.

Het is voorts ook niet duidelijk wat het begrip 'prijzencontrole' inhoudt. Het louter opvolgen van de prijzen en nagaan of de aanrekening van de kosten op een correcte manier gebeurt, of tevens de mogelijkheid om tarieven vast te leggen ('prijsccontrole' dan wel 'prijnsregulering', cfr. SERV-advies). Een definiëring van 'prijzencontrole' lijkt wenselijk.

- Volgens de website van de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie Algemene Directie Regulering en Organisatie van de Markt, Prijzendienst (http://economie.fgov.be/nl/consument/Gereguleerde_prijzen/) is het aantal sectoren/bedrijfsactiviteiten waarvoor op federaal niveau tot op heden een prijzenreglementering bestaat, beperkt tot volgende sectoren :
 - ✓ de geneesmiddelen voor menselijk gebruik,
 - ✓ de terugbetaalbare implantaten waaronder onder meer, gewrichtsprothesen, osteosynthesemateriaal, programmeerbare implanteerbare pompen, cochleaire implantaten, intraoculaire lenzen, neurostimulatiesystemen, binnenoorimplantaten, hartstimulators, hartdefibrillatoren en elektroden, hartkleppen,...
 - ✓ bejaardentehuizen: de huisvesting van de bewoners en de producten/diensten geleverd naast de huisvesting in rusthuizen, rust- en verzorgingstehuizen, servicewoningen of serviceflats;
 - ✓ teledistributie;

- ✓ drinkwaterdistributie en -levering;
- ✓ taxivervoer.⁹

Wanneer een onderneming niet tot deze sectoren behoort, kan zij in alle vrijheid – d.w.z. zonder enige overheidstussenkomst - de prijzen bepalen. Wanneer een onderneming onder voorgaande lijst valt, komt op dit ogenblik de federale overheid wél tussen vooraleer een prijs kan worden aangepast.

Hoe verhoudt deze lijst zich t.a.v. de opsomming in het regeerakkoord ? Zijn er sectoren waar enkel de bevoegdheid inzake prijzencontrole wordt overgedragen en de overige aspecten inzake prijsreglementering (zoals prijsbepaling, prijsverhoging,...) niet ? Welke zijn de gevolgen van dergelijke gedeeltelijke overdracht

▪ Aandachtspunten

TELEDISTRIBUTIE

- Nu moet een prijsverhoging in teledistributie aangevraagd worden bij de FOD Economie die een dossier aanmaakt en dit voorlegt aan de Commissie tot Regeling van de Prijzen die er advies over geeft. Het is uiteindelijk de Minister van Economie die de beslissing neemt. De SERV pleit ervoor dat pro-actief – d.w.z. vóór de effectieve beleidsoverdracht - een internationale benchmark wordt uitgevoerd van het overheidsbeleid met bijzondere aandacht voor het prijzenbeleid, o.m. in de teledistributie-, rusthuis- en taxisector . De resultaten van dergelijke benchmark moeten uitsluitel geven over het economisch nut en de effectiviteit van de prijzencontrole in deze sector en mogelijke alternatieve (sociale) correctiemechanismen en instrumenten indiceren. Indien uit deze oefening zou blijken dat prijsreglementering een nuttig en efficiënt instrument is, kan de oprichting van één prijzencontrole-instantie overwogen worden waarbij zowel werkgevers- als de werkgeversorganisaties, vertegenwoordigd in de SERV, adviserend worden betrokken.
- Specifiek voor de teledistributieprijzen geldt dat er een benchmark nodig is met de prijzen voor telecommunicatie omdat beide distributiekkanalen meer en meer in eenzelfde markt opereren (elektronische communicatiemarkt). De prijzen van telecommunicatie blijven door de federale overheid gereguleerd. Abonnementen aangeboden door de dienstenverdelers kunnen zowel teledistributie (omroep) als telecommunicatie, inclusief internet, omvatten. Een prijzencontrole voor teledistributie heeft derhalve impact op meerdere types van dienstverlening in de sector van de elektronische communicatie, zowel voor burgers als bedrijven en organisaties.

DRINKWATERDISTRIBUTIE EN -LEVERING

- Verwacht wordt dat de huidige goedkeuring van de maximumprijzen voor publieke waterlevering geregionaliseerd wordt. De huidige prijzencontrole voor de verschillende componenten van de integrale waterfactuur verschilt van component tot component. De component voor de invulling van de saneringsverplichting bestaat uit een bovengemeentelijke bijdragetarief en gemeentelijk bijdragetarief. Het tarief van de

⁹ Taxidiensten (waarbij de minister bevoegd voor het vervoer nu al de mogelijkheid heeft om maximumtarieven vast te stellen); Diensten voor het verhuren van voertuigen met bestuurder (bestaande regelgeving waarbij een minimumtarief wordt vastgesteld); Gesubsidieerde diensten voor het vervoer van personen met beperkte mobiliteit (voorontwerp van decreet principieel goedgekeurd door de VR waarbij maximumtarieven worden opgelegd)]

bovengemeentelijke bijdrage bepaalt de watermaatschappij onder toezicht van de Economisch toezichthouder (VMM). Het tarief van de gemeentelijke bijdrage is decretaal begrensd ten opzichte van dat van de bovengemeentelijke bijdrage. Het maximumtarief voor de drinkwatercomponent in de integrale waterfactuur wordt goedgekeurd door de federale minister van Economie na advies van de prijzencommissie.

De regionalisering van de prijscontrole van de drinkwatercomponent biedt mogelijkheden om de prijscontrole van de verschillende componenten op elkaar af te stemmen.

Het afschaffen van prijscontrole is voor water niet aangewezen. Omdat abonnees veelal geen vrije keuze hebben in drinkwatermaatschappij en rioolbeheerder is een prijscontrole door een hogere overheid noodzakelijk. Een prestatievergelijking alleen biedt onvoldoende garanties op een betaalbare en redelijke waterprijs.

Doordat de prijscontrole nu versnipperd zit over de beleidsniveaus is een sturing naar een betaalbare en redelijke integrale waterprijs niet mogelijk. Door de huidige federale prijscontrole toe te vertrouwen aan de VMM, zal één entiteit de integrale waterprijs controleren. Voor de watermaatschappijen, hun klanten en overige belanghebbenden biedt dit het voordeel van een transparante benadering voor het geheel aan waterdiensten.

Het implementeren van de prijzencontrole binnen het voor de sector bevoegde beleidsdomein creëert ook mogelijkheden tot synergie. Het implementeren van een methode voor prijscontrole kan gecombineerd worden met het invoeren van een uniforme tariefstructuur voor de integrale factuur met uniforme sociale correcties. Dit zijn aspecten waarover nu reeds heel wat expertise beschikbaar is binnen de VMM in het kader van haar huidige opdrachten als toezichthouder en reguleringsinstantie.

Welke nieuwe beleidsopties kan Vlaanderen nemen?

Ongeacht de optie waarvoor uiteindelijk gekozen zal worden is het zaak na te gaan voor welke activiteiten men de prijscontroles wenst te behouden, voor welke men ze wenst af te schaffen en voor welke men ze eventueel (opnieuw) wenst in te voeren.

Of een stringente prijscontrole naar analogie met deze van bvb. de watersector in het Verenigd Koninkrijk of een minder diepgaande prijscontrole nodig is, vraagt grondig onderzoek naar de meest geschikte methode. Vooraleer de methode vervolgens effectief toe te passen moet ze afgestemd worden met alle betrokkenen en getest. De periode nodig voor het ontwikkelen, het testen en het implementeren van een methode voor prijscontrole zal tijd vragen. In tussentijd kan een overgangsfase voorzien worden.

Optie 1 (Nuloptie): De bevoegdheid wordt opgenomen door de Vlaamse equivalenten van de federale ministers die bevoegd zijn voor prijzencontrole, zijnde de minister bevoegd voor Economie enerzijds en de Vlaamse minister bevoegd voor de Volksgezondheid anderzijds.

Optie 2: De prijzencontrole wordt een exclusieve bevoegdheid van de Vlaamse minister bevoegd voor Economie.

Opmerking : indien blijkt dat de minister van Volksgezondheid geen rol heeft in de huidige prijzencontrole wordt Optie 2 de nuloptie en vervalt Optie 1 (zie voetnoot 6).

Optie 3: De prijzencontrole wordt een gedeelde bevoegdheid van elke Vlaamse minister.

▪ Eerste optie: nuloptie

Wat houdt deze optie in?

Een overname van de federale as-is toestand op Vlaams niveau

Voor een beschrijving zie:

http://economie.fgov.be/nl/consument/Gereguleerde_prijzen/

In de bijlagen, p. 11, wordt een overzicht gegeven van de toepasselijke federale wetgeving in de verschillende sectoren.

Wat zijn de effecten?

Deze optie gaat in tegen het bij BBB gehuldigde principe “bijzaak volgt hoofdzaak”: beleidsconceptie en beleidsuitvoering, waaronder controle, ressorteren onder verschillende ministers/beleidsdomeinen.

TAXIVERVOER

- Met het ministerieel besluit van 11 januari 2002 houdende vaststelling van maximumprijzen voor het vervoer met taxi's treedt de FOD niet enkel controlerend op ten aanzien van de maximumprijzen met betrekking tot taxidiensten, maar ook regulerend in die zin dat dit MB prijzen vastlegt voor grote en kleine types voertuigen, afhankelijk of de perimeter al dan niet wordt overschreden.
De manier waarop de FOD haar bevoegdheid inzake maximumprijzen met betrekking tot de taxidiensten uitoefent, heeft aanleiding gegeven tot de arresten nr. 56/96 en nr. 25/2004 van het Grondwettelijk hof en enkele arresten van de Raad van State.
Het probleem met het MB maximumprijzen is dat de FOD haar bevoegdheid uitoefent, los van de dynamiek en zelfs dwars op het doel van de gewestelijke reglementering met betrekking tot taxidiensten. De FOD houdt bij het vaststellen van de maximumprijzen immers enkel rekening met het inkomensbeleid van de taxi-exploitanten en niet met het tarievenbeleid dat het Vlaamse Gewest wil voeren, waarin ook mechanismen zijn opgenomen voor consumentenbescherming en waarbij er gestreefd wordt naar diversiteit van tarieven zonder aan transparantie te verliezen om de controles te vergemakkelijken.
Het MB van 11 januari 2002 werd bijgevolg opgeheven door het Vlaamse Gewest door middel van het BVR van 18 juli 2003. Er volgde echter nog een periode van rechtsonzekerheid voor de gemeenten, de taxi-exploitanten en de klanten tot de arresten van het Grondwettelijk Hof en de Raad van State in het voordeel van het Vlaamse Gewest werden uitgesproken.
Juridisch heeft de FOD op dit ogenblik nog steeds de mogelijkheid om voor taxidiensten van het Vlaamse Gewest een maximumprijs vast te stellen, maar zou dit dan moeten doen op een andere manier dan nu het geval is met het MB van 11 januari 2002.
Er zijn dus momenteel geen federaal vastgestelde maximumprijzen voor taxidiensten die gelden in het Vlaamse Gewest, wel in het Waalse Gewest en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

WATERDISTRIBUTIE EN –LEVERING

- De prijs voor waterdistributie is slechts één van de 3 componenten van de integrale waterfactuur. Deze optie biedt geen oplossing voor de huidige, versnipperde, prijscontrole van de integrale waterfactuur. De VMM is reeds belast met de regulering en het toezicht op de watermaatschappijen, Aquafin en de rioolbeheerders en moet aldus ook betrokken worden bij de prijscontrole van alle componenten van de integrale waterfactuur.

TELEDISTRIBUTIE

- Prijsbeleid m.b.t. teledistributie kan zijdelings effect hebben op de onderlinge verhoudingen in de markt voor omroeptransmissiediensten en de regulering van die markt. De Vlaamse Regulator voor de Media is belast met het toezicht op de marktspelers.
- **Tweede optie: De prijzencontrole wordt een exclusieve bevoegdheid van de Vlaamse minister bevoegd voor Economie**

Wat houdt deze optie in?

De prijzencontrole wordt een exclusieve bevoegdheid van de Vlaamse minister bevoegd voor Economie. Deze optie is in feite een variant op de nuloptie, aangezien men eveneens centraliseert.

In dit scenario wordt de controle van de prijsreglementering uitsluitend een zaak van de Vlaamse minister bevoegd voor Economie, al dan niet ingebed binnen het bestaande controle-instrumentarium binnen het beleidsdomein EWI, meer bepaald binnen het Agentschap Ondernemen. In wezen is het een tussenvorm tussen de nuloptie en de derde optie.

Indien deze optie gelicht wordt spreken we in feite over een SSC¹⁰ voor prijscontrole. Op z'n minst moet afgetoetst worden of aan de doelstellingen van een SSC wordt voldaan. Een gecentraliseerde prijzencontrole-SSC zou hoe dan ook een inbreuk vormen op de homogeniteit die nagestreefd werd inzake clustering van beleidsmateries of bevoegdheidsdomeinen. Meer bepaald zit de conceptie en de controle van één en dezelfde regelgeving verspreid over verschillende beleidsdomeinen.

Wat zijn de effecten?

- Deze optie volgt het bij BBB gehuldigde principe "bijzaak volgt hoofdzaak" niet.
- Er is weliswaar één minister en één entiteit bevoegd voor de prijzencontrole, maar gelet op de relatie met de inhoudelijke materie (bv. taxiprijzen – vervoersbeleid, pachtprizen – pachtwetgeving enz.) zorgt dit ervoor dat de materie inhoudelijk over verschillende ministers / beleidsdomeinen wordt verdeeld, wat een geïntegreerd (sectoraal) beleid verder bemoeilijkt.

TAXIVERVOER

- De bedoeling van deze optie is dus dat de reglementering inzake maximumprijzen bij de Vlaamse minister bevoegd voor het vervoer blijft en dat de Vlaamse minister bevoegd voor economie bevoegd is voor de controle op de prijzen van de taxidiensten. De bevoegdheid om de tarieven vast te stellen voor de taxidiensten is gedelegeerd aan de gemeenten op basis van het besluit van 18 juli 2003 betreffende de taxidiensten en de diensten voor het verhuren van voertuigen met bestuurder. Dit betekent dat er in elke gemeente verschillende tarieven zijn en dat de tarieven zelfs kunnen verschillen per exploitant. De tarieven worden vergund, worden opgenomen in de taxikaarten en in de taxameter. De controle van de tarieven moet dus gebeuren aan de hand van deze 3 instrumenten.

¹⁰ Een SSC (Shared Service Center) bundelt in een organisatie alle processen die op ongeveer dezelfde manier kunnen worden uitgevoerd, zoals bvb. de prijscontroles. Die processen worden samengevoegd in een (nieuwe, semi-autonome) eenheid die haar diensten aan andere eenheden aanbiedt. Het doel van een SSC is de kwaliteit te verbeteren, kosten te besparen of toegevoegde waarde te creëren

Controle op de tarieven is echter slechts een klein onderdeel van de controle op de taxireglementering en bijgevolg nog een kleiner onderdeel van de controle op de wetgeving personenvervoer.

Bovendien is een taxameter een instrument dat niet enkel de tarieven bevat, maar ook nog een groot aantal andere gegevens omtrent de uitgevoerde taxiriten, waarvoor de gebruikelijke controlediensten dan weer enkel bevoegd zouden zijn.

De diensten van de Vlaamse minister bevoegd voor Economie bevoegd maken voor de controle op de taxitarieven zou bijgevolg absoluut inefficiënt zijn.

- De taxitarieven zijn gepositioneerd ten opzichte van de tarieven van de diensten voor het verhuren van voertuigen met bestuurder, terwijl voor deze laatste categorie de minister bevoegd voor het vervoer de bevoegde controlediensten zou aanwijzen. Taxidiensten worden bovendien ingezet in het kader van het geregeld vervoer en kunnen ook in aanmerking komen voor compensatie in het kader van het vervoer van personen met een handicap of een ernstig beperkte mobiliteit.
- Hoewel in deze optie de bevoegdheid om regulerend op te treden (bvb. ten aanzien van taxitarieven) bij de Vlaamse minister bevoegd voor het vervoer blijft, draagt deze optie niet bij tot het realiseren van een geïntegreerd sectoraal beleid. Controles op de taxitarieven veronderstellen immers een ruime kennis van de Vlaamse vervoerswetgeving, wat minder kan verwacht worden van controlepersoneel dat enkel één klein onderdeel van deze regelgeving zou moeten controleren. Bovendien kunnen controles leereffecten creëren die mogelijks tot aanpassing van de taxireglementering zouden moeten leiden, maar die dreigen verloren te gaan wegens een gebrek aan overkoepelend inzicht bij het controlepersoneel.

TELEDISTRIBUTIE

- Bij de prijzencontrole m.b.t. teledistributie moet rekening gehouden worden met de context van de bredere elektronische communicatiemarkt. Het volledige dienstenpakket van elektronische communicatie is het voorwerp van het overheidsbeleid m.b.t. tot prijszetting, zowel voor burgers als voor bedrijven en organisaties.
- Prijsbeleid m.b.t. teledistributie kan zijdelings effect hebben op de onderlinge verhoudingen in de markt voor omroeptransmissiediensten en de regulering van die markt. Het prijsbeleid van teledistributiediensten kan ook een rol spelen in het beleid omtrent de implementatie van de digitale agenda voor Europa en e-government in Vlaanderen.

WATERDISTRIBUTIE EN –LEVERING

- De prijs voor waterdistributie is slechts één van de 3 componenten van de integrale waterfactuur. Deze optie biedt geen oplossing voor de huidige, versnipperde, prijscontrole van de integrale waterfactuur. De VMM is reeds belast met de regulering en het toezicht op de watermaatschappijen, Aquafin en de rioolbeheerders en moet aldus ook betrokken worden bij de prijscontrole van alle componenten van de integrale waterfactuur.

- **Derde optie: De prijzencontrole wordt een gedeelde bevoegdheid van elke Vlaamse minister**

Wat houdt deze optie in?

De prijzencontrole wordt een gedeelde bevoegdheid van elke Vlaamse minister.

Een aantal beleidsdomeinen benadrukken de 'eigenheid/specificiteit' van hun sector en dus de wenselijkheid van een sectorspecifieke prijzencontrole. In deze formule geldt het principe 'bijzaak volgt hoofdzaak', lees 'controle-instrumentarium volgt beleidsmaterie. Ook

ten tijde van het BBB¹¹-project werd niet geopteerd voor één allesomvattend mega controle agentschap. In tegendeel, in hoofdstuk 3 'Basisbouwstenen voor een organisatiemodel voor de Vlaamse overheid' van het BBB-eindrapport wordt gesteld *"Er wordt een nieuw controlesysteem ingevoerd dat steunt op een adequate interne controle georganiseerd door de manager, aangevuld door interne en externe audits en externe controle (ex post door het Rekenhof)."*

Deze optie sluit ook best aan bij de voorliggende ontwerp wetteksten bij de 6^e staatshervorming. De federale overheid blijft als enige bevoegd voor het 'algemene' prijs- en inkomstenbeleid. Het is dus de federale overheid die inflatie en concurrentie blijft opvolgen en indien nodig overkoepelende maatregelen kan treffen. De regio's worden bevoegd voor de prijzencontrole voor hun domeinen om zo hun beleid in deze domeinen te versterken. Dit beleid is verschillend voor de verschillende domeinen. Het feit dat de federale overheid het algemeen prijs- en inkomstenbeleid blijft reguleren pleit voor de optie waarbij de prijzencontrole toegewezen wordt aan de sectoriele regulatoren en toezichthouders. Door hun huidige toezicht op openbare dienstverplichtingen, investeringen en exploitatiekosten en de financiering ervan zijn zij best geplaatst om ook een prijzenbeleid op te zetten rekening houdend met het domeinspecifieke beleid en de per sector geldende Europese regelgeving. De federale overheid blijft bevoegd inzake het algemene prijs- en inkomstenbeleid om inflatie tegen te gaan of de mededinging te vrijwaren. Terwijl het Vlaamse Gewest het prijsinstrument zal gebruiken om het sectorspecifiek beleid kracht bij te zetten zal de federale overheid de draagkracht van het geheel blijven controleren.

Wat zijn de effecten?

Er zijn geen latente effecten, aangezien prijzencontrole wordt geïntegreerd in de inhoudelijke beleidsthema's waar ze toe behoren.

TAXIVERVOER

De facto is er nu al op basis van artikel 2 van het BVR van 18 juli 2003 betreffende de taxidiensten en de diensten voor het verhuren van voertuigen met bestuurder een delegatie toegekend aan de Vlaamse minister bevoegd voor het vervoer om de maximumprijzen voor taxidiensten vast te stellen.

De Vlaamse Regering heeft de bevoegdheid om taxitarieven vast te stellen gedelegeerd aan de gemeenten. Nu het taxivervoer tot de inhoudelijke bevoegdheid van de minister bevoegd voor het vervoer behoort, is het logische gevolg dat ook de minister bevoegd voor het vervoer bevoegd is om de maximumprijzen vast te stellen, als dit nodig mocht blijken. Dit kan het geval zijn als er te grote verschillen zijn tussen de vergunde tarieven van de verschillende gemeenten of voor de afstemming ten opzichte van het geregeld vervoer.

Bijgevolg is het ook veel efficiënter dat de minister bevoegd voor het vervoer de personen kan aanwijzen die bevoegd zijn voor de controle op de taxitarieven, nl. die personen die ook bevoegd zijn voor de controle op de taxiregelgeving en mogelijks ook op andere regelgeving in verband met personenvervoer. Dit leidt tot een efficiëntere inzet van de controlemiddelen en tot een beperking van de controles op het taxivoertuig met tijdswinst voor de exploitanten tot gevolg.

¹¹ BBB staat voor het project Beter Bestuurlijk Beleid binnen de Vlaamse Overheid

TELEDISTRIBUTIE

In deze optie wordt de prijzencontrole voor teledistributie eerder een marktregulerend instrument in de mediasector dan een economisch hefboominstrument. De prijzencontrole kan dan best aan de Vlaamse Regulator voor de Media worden toevertrouwd.

WATERDISTRIBUTIE EN –LEVERING

Deze optie maakt een sturing naar een betaalbare en redelijke integrale waterprijs mogelijk doordat de prijscontrole van alle componenten van de integrale waterfactuur door dezelfde entiteit uitgevoerd wordt. De bestaande expertise m.b.t. toezicht en regulering van de watersector kan hierbij efficiënt ingezet worden.

Hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

TAXIVERVOER

De bevoegdheid om maximumprijzen voor taxidiensten vast te stellen is sinds 2003 al gedelegeerd aan de Vlaamse minister bevoegd voor het vervoer.

HOTELASPECTEN RVT'S

Het voorstel van bijzondere wet bepaalt dat *“de volledige bevoegdheid, inclusief de prijsbepaling voor de bewoners, inzake rust- en verzorgingstehuizen (RVT), rustoorden voor bejaarden (ROB), centra voor dagverzorging (CDV) en centra voor kortverblijf (CKV) integraal aan de gemeenschappen worden overgedragen”*

Deze homogenisering van het ouderenbeleid houdt dus in dat naast de erkenningsvoorwaarden, -normen, programmatie, de RIZIV-instellingsfinanciering, ook de prijsbepaling voor de bewoners van deze residentiële ouderenvoorzieningen wordt overgedragen.

De over te dragen bevoegdheden situeren zich voor het ouderenbeleid vandaag op een driedelig federaal niveau:

- RIZIV, Dienst voor Geneeskundige verzorging;
- Federale Overheidsdienst (FOD) Volksgezondheid, DG1 - Organisatie van de gezondheidszorgvoorzieningen;
- FOD Economie, Algemene Directie Regulering & Organisatie - Algemene Inspectie van de Prijzen en de Mededinging, de vroegere Prijzendienst met bovendien een controlefunctie via de Algemene Directie Controle en Bemiddeling.

De FOD Economie – Prijzendienst is vandaag o.a. bevoegd voor de kennisgeving van de dagprijzen en supplementen in de ouderenzorgvoorzieningen, zowel op het niveau van de voorziening (de instelling) als op het niveau van de individuele bewoner (de resident) , zowel voor de huisvesting als voor nieuwe producten en diensten: nieuwe en wijzigingen van dagprijzen/supplementen, prijsverhogingen volgens de indexeringsprocedure, enz.

In het licht hiervan moet een nieuw, globaal toekomstbeleid op de ouderenzorgsector ontwikkeld worden, met o.a. een nieuw financieringsbeleid. In de steeds groeiende sector zijn er zowel non-profit als profit voorzieningen actief. Voor de betaalbaarheid van de woonzorg voor ouderen, in evenwicht met de kwaliteit van zorg die moet gegarandeerd worden, is het prijsbeleid een belangrijk item dat moet kunnen geïntegreerd worden in deze globale ouderenbeleidsvisie.

Alle bevoegdheden van erkenning, programmatie en zorgstrategie van residentiële ouderenvoorzieningen, de subsidiering van animatie en van de werkingskosten in kortverblijf en dagverzorgingscentra, die sinds 1980 reeds door de Gemeenschappen worden

uitgeoefend, worden uitgevoerd en aangestuurd binnen het beleidsdomein WVG, in de IVA, agentschap Zorg en Gezondheid. Dit laatste agentschap is dus reeds bevoegd, via de erkenningsvoorwaarden, voor de opvolging van de conformiteit van de facturatie en de bepaling wat al of niet in de dagprijs is inbegrepen alsook voor wat al of niet als een extra vergoeding bovenop deze dagprijs mag aangerekend worden (de zogenaamde supplementen) + de eventuele voorschotten aan derden. Het Agentschap Zorg en Gezondheid voert ook het beleid uit rond de Zorgverzekering, die aan alle bewoners van residentiële ouderenvoorzieningen een maandelijkse tussenkomst verschaft teneinde de te betalen dagprijzen en supplementen draagbaarder te maken voor de oudere bevolking.

Binnen het beleidsdomein WVG, voert het agentschap Zorginspectie alle inspecties ter plekke uit, en de afdeling VIPA binnen het departement WVG, behandelt alle dossiers voor bouwsubsidies in de residentiële ouderensector.

De financiële gezondheid van de ouderenvoorzieningen, de hoogte van de dagprijs die de bewoner moet betalen, de bouwkosten, en de kwaliteit van zorg die de voorziening kan garanderen: het zijn uiteraard sterk samenhangende aspecten die mekaar zeer sterk beïnvloeden, en die binnen één samenhangende beleidsvisie moeten geconcretiseerd, uitgevoerd en gecontroleerd worden.

De Vlaamse subwerkgroep ouderenbeleid vindt het dan ook belangrijk dat deze prijsbevoegdheid (zowel de prijsbepaling als de -controle) bij de overdracht van deze bevoegdheid, geïntegreerd wordt overgedragen en wordt ingekanteld binnen het beleidsdomein WVG, waar het ouderenbeleid nu toe behoort.

Aldus wordt geopteerd om de prijsbepaling ouderenbeleid op te nemen binnen het beleidsdomein WVG waar het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid en het Vlaams Agentschap Zorginspectie zich situeren, om aldus een echte integratie en homogenisering van het ouderenbeleid te bewerkstelligen met als uitgangspunt dat hierbij de gebruiker (de oudere persoon) centraal staat binnen de garantie van de continuïteit van de dienstverlening.

TELEDISTRIBUTIE

De optie om de prijzencontrole voor de teledistributie onder de minister bevoegd voor media te brengen zal effectief bijdragen tot een geïntegreerd sectoraal beleid, zeker in het scenario dat deze bevoegdheid toevertrouwd wordt aan de Vlaamse Regulator voor de Media, die reeds als onafhankelijke regulator optreedt met betrekking tot de specifieke regulering in de mediasector.

WATERDISTRIBUTIE EN –LEVERING

Het toewijzen van de prijzencontrole voor waterdistributie onder de minister voor leefmilieu sluit aan bij de reeds bestaande toezichts- en reguleringstaken. Deze optie zal bijdragen tot een geïntegreerd sectoraal beleid. Zeker als deze bevoegdheid toevertrouwd wordt aan de reeds operationele reguleringsinstantie en toezichthouder.

HOOFDSTUK 5. LANDBOUWBELEID

Inleiding

De memorie van toelichting bij het voorstel van bijzondere wet met betrekking tot de Zesde Staatshervorming motiveert de beweegredenen voor de regionalisering van de aangelegenheden die deel uitmaken van het landbouwbeleid als volgt:

“Overeenkomstig artikel 6, § 1, V, behoort het landbouwbeleid en de zeevisserij in principe tot de bevoegdheid van de gewesten. De federale overheid is thans evenwel bevoegd voor (i) de normering en de daarop toepasbare controle inzake de kwaliteit van de grondstoffen en de plantaardige producten met het oog op het verzekeren van de veiligheid van de voedselketen, (ii) de normering en de daarop toepasbare controle inzake de dierengezondheid, het dierenwelzijn en de kwaliteit van de dierlijke producten met het oog op het verzekeren van de veiligheid van de voedselketen, (iii) de inkomensvervangende maatregelen bij vervroegde uittreding van oudere landbouwers en (iv) het Belgisch Interventie- en Restitutiebureau (BIRB), met dien verstande dat de gewesten beschikken over een gewaarborgde en significante vertegenwoordiging in het BIRB.

Teneinde een homogeen bevoegdheidspakket te realiseren en een coherenter landbouwbeleid mogelijk te maken is een verdergaande regionalisering van een aantal aspecten van het landbouwbeleid wenselijk, inzake de pacht en de veepacht, het BIRB en het Landbouwrampenfonds (zie artikel 16).”

Verder leest men:

“Dit voorstel van bijzondere wet regionaliseert ook het dierenwelzijn. Daartoe wordt in artikel 6, § 1, een bepaling XI ingevoegd (zie artikel 24).”

In de toelichting werd eveneens een bepaling opgenomen met betrekking tot de aangelegenheden waarvoor naar aanleiding van de overdracht aan de gewesten ervan een samenwerkingsakkoord dient afgesloten te worden. Geen enkele van de nieuwe toekomstige landbouwaangelegenheden wordt hier vermeld.

Ter introductie kan ook nog aangevuld worden dat het voorstel van bijzondere wet tot hervorming van de financiering van de gemeenschappen en de gewesten, tot uitbreiding van de fiscale autonomie van de gewesten en tot financiering van de nieuwe bevoegdheden het volgende bepaalt met betrekking tot de middelen en financiële gevolgen:

“Het voorstel van bijzondere wet tot hervorming van de financiering van de gemeenschappen en gewesten bepaalt in principe dat het geheel aan nieuwe aan de gewesten overgedragen middelen worden overgedragen als toegewezen gedeelte op de federale personenbelasting. De verdeling zal gebeuren volgens de in elk gewest gelokaliseerde personenbelasting. Voor de toepassing van deze wet wordt de personenbelasting geacht te zijn gelokaliseerd op de plaats waar de belastingplichtige zijn fiscale woonplaats heeft gevestigd op 1 januari van het aanslagjaar in de personenbelasting. Daarnaast wordt in de artikelen 25 tot en met 29 de stopzetting bepaald, met ingang van het begrotingsjaar 2015, van de regeling in de artikelen 35ter tot 35septies waarin de bijkomende middelen worden vastgesteld die aan de gewesten met ingang van 1993 of 2002, naargelang het geval, werden overgedragen omwille van nieuw overgedragen bevoegdheden met betrekking tot:

- *landbouw, vanaf 1993: artikel 35ter*
- *landbouw en zeevisserij, vanaf 2002: artikel 35quater*
- *wetenschappelijke instellingen en subsidies inzake wetenschappelijk onderzoek met betrekking tot landbouw, vanaf 2002: artikel 35quinquies*

[...]”

In hetzelfde voorstel is sprake van een overdracht van nieuwe bijkomende middelen ten bedrage van 625 979 428 euro. Deze nieuwe bijkomende middelen vloeien onder meer voort uit de overheveling van aangelegenheden inzake:

- Het participatiefonds;
- De overdracht van personeel, in het bijzonder het personeel verbonden met de overdracht van de aankoopcomités, en de subsidiëring van het onderzoek inzake dierenwelzijn;

- De algemene rampen;
- Het grootstedenbeleid;
- Het landbouwrampen;
- Het Fonds ter reductie van de globale energiekost
- Het Belgisch Interventie en Restitutie Bureau.

Er wordt tevens een bedrag van 5 miljoen euro toegekend dat verbonden is met de overdracht van de gebouwen. De federale overheid is het engagement aangegaan om ook de gebouwen die nog overgedragen moeten worden naar aanleiding van de vijfde staatshervorming op 1 januari 2015 aan de gewesten over te dragen.

Alle bijkomende middelen (bestaande en nieuwe), voor de drie gewesten samen, worden met ingang van het begrotingsjaar 2016 jaarlijks geïndexeerd en aangepast aan een percentage van de reële groei van het bruto binnenlands product.

Afdeling 1. Belgisch Interventie- en Restitutiebureau

Wat zal er veranderen aan de Vlaamse bevoegdheid?

▪ Vóór de zesde staatshervorming

Artikel 6, §1, V, van de BWHI bepaalt het volgende met betrekking tot het BIRB:

"V. Het landbouwbeleid en de zeevisserij, onverminderd de federale bevoegdheid inzake: (...)

4° het Belgisch Interventie- en Restitutiebureau, met dien verstande dat de gewesten in zijn schoot beschikken over een gegarandeerde en significante vertegenwoordiging"

▪ Na de zesde staatshervorming

Tekst institutioneel akkoord (p. 44 en p. 48)

"Landbouw:

Belgisch Interventie en Restitutie Bureau: naar de Gewesten"

"Begrotingssynthese van de overhevelingen (nieuwste ramingen)

NB: Bij elke bevoegdheidsoverdracht moet men het aanverwante personeel en de middelen (werking, gebouwen) die eveneens moeten worden overgedragen vastleggen.

Bevoegdheid

Bedrag (miljoen)

Belgisch Interventie en Restitutie Bureau 13,1"

Voorgestelde wetteksten:

✓ Opheffing artikel 6, § 1, V, eerste lid, 4°, BWHI:

"De aangelegenheden bedoeld in artikel 107quater van de Grondwet zijn:

*~~V. Het landbouwbeleid en de zeevisserij, onverminderd de federale bevoegdheid inzake:
4° het Belgisch Interventie- en Restitutiebureau, met dien verstande dat de gewesten in zijn schoot beschikken over een gegarandeerde en significante vertegenwoordiging."~~*

✓ Wijziging artikel 6, § 1, V, eerste lid, 1°, BWHI

"De aangelegenheden bedoeld in artikel 107quater van de Grondwet zijn:

V. Wat de landbouw betreft :

1° het landbouwbeleid en de zeevisserij;"

✓ Wijziging artikel 61, § 3, BFW

"§ 3. De Gemeenschappen en Gewesten nemen, ieder wat hem betreft, de goederen, rechten en verplichtingen over van de instellingen van openbaar nut waarvan de taken ressorteren onder de bevoegdheden van de Gewesten en Gemeenschappen, op de bij de wet vastgestelde wijze, met inachtneming van de beginselen vervat in artikel 57 en in § 1, tweede tot achtste lid, van dit artikel.

In afwijking van het eerste lid worden de nadere regels betreffende de overdracht van goederen, rechten en verplichtingen van het Belgisch Interventie- en Restitutiebureau aan de federale Staat en aan de gewesten, ieder wat hem betreft, door of krachtens de wet bepaald, zonder dat de lasten uit het verleden kunnen worden overgedragen aan de gewesten."

De memorie van toelichting bij het voorstel van bijzondere wet m.b.t. de Zesde Staatshervorming schrijft het volgende omtrent het BIRB:

"Het Belgisch Interventie- en Restitutiebureau (BIRB) werd opgericht bij wet van 10 november 1967 (Belgisch Staatsblad 24 maart 1995) als overheidsinstelling met rechtspersoonlijkheid onder toezicht

van de federale minister van Middenstand en Landbouw. Het BIRB is een erkend betaalorgaan in het kader van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) van de Europese Gemeenschap.

Het BIRB is belast met de uitbetaling van financiële tegemoetkomingen aan economische marktdeelnemers die geen producent zijn en met de controle op die uitgaven. Deze tegemoetkomingen gebeuren in de vorm van (i) restituties (subsidies bij uitvoer), (ii) interventies (rechtstreekse aankoop of steun bij opslag van overschotten) of (iii) steunmaatregelen (steun voor productie, verwerking en bevordering van de afzet). Daarnaast maakt het BIRB eveneens de nodige certificaten op om de in- en uitvoer van landbouwproducten en niet bijlage I- producten in het verlengde van de geldende EU-marktordeningen (GLB) mogelijk te maken. Het BIRB kan bovendien belast worden met opdrachten die voortvloeien uit het landbouwbeleid van de federale regering of van de gewestregeringen.

Aangezien de implementatie van het GLB in België een bevoegdheid van de gewesten betreft, is het evident dat de gehele uitbetaling van de middelen die via het GLB aan de landbouwsector worden uitgekeerd (ongeacht of dit nu de producenten zelf dan wel de economische operatoren uit de agro-voedingsindustrie betreft) eveneens onder de toezichthoudende bevoegdheid van de gewestelijke minister van landbouw gebeurt. Het Vlaamse en het Waalse Gewest hebben reeds een door de Europese Unie erkend betaalorgaan dat de uitbetaling van de financiële steun ten aanzien van de producenten voorziet. Men zal aandacht moeten hebben voor de rol van betaalorgaan in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.

Wanneer deze betaalorganen bij de overheveling van het BIRB een aantal bijkomende (nieuwe) opdrachten te vervullen krijgen, verkrijgen ze een geactualiseerde voorlopige erkenning voor deze bijkomende taken. Na audit wordt deze voorlopige erkenning in een definitieve geactualiseerde erkenning omgezet. Tot slot kan worden gesteld dat een uitbreiding van hun takenpakket tot de ganse agro-voedingsketen volledig in lijn ligt met de verdeling van de bevoegdheden ter zake.

Dit voorstel van bijzondere wet heft de federale bevoegdheid inzake de prestaties van het BIRB op.

De overdracht van het personeel, de rechten, de goederen en verplichtingen van het BIRB aan de Federale Staat en aan de gewesten, elk wat hen betreft, en de opheffing van de wet van 10 november 1967 worden geregeld bij gewone wet.

De federale overheid en de gewesten zullen met elkaar overleg plegen om een coördinerende instantie aan te duiden overeenkomstig artikel 6.3 van de verordening (EG) 1290/2005 van de Raad van 21 juni 2005 betreffende de financiering van het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Deze voorziet erin dat indien in een lidstaat meer dan één betaalorgaan wordt erkend, een coördinerende instantie wordt aangeduid die belast is met het verzamelen van gegevens die moeten worden bezorgd aan de Europese Commissie, met het overmaken van deze gegevens aan de Commissie en het bevorderen van de geharmoniseerde toepassing van de communautaire voorschriften."

Bij de respectievelijke rubrieken waar de aangelegenheden vermeld worden waarvoor er een samenwerkingsakkoord gesloten dient te worden ten gevolge van de overdracht ervan aan de gemeenschappen of gewesten, wordt geen melding gemaakt van landbouwaangelegenheden, desondanks is er wel sprake van het hiervoor vernoemde overleg. Er zal ook nagegaan moeten worden of het bovendien niet nodig is een samenwerkingsovereenkomst te sluiten voor een eventuele ondersteuning die geboden zal worden aan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor deze opdracht, voor zover dit gebeurt door het Vlaamse Gewest. Ook is er vanuit het BIRB zelf een initiatief opgestart om een ontwerp van samenwerkingsakkoord op te stellen voor wat betreft de overgangsperiode, met name de tijdspanne tussen de publicatie van de wetteksten en de effectieve overdracht. Naar aanleiding van de vijfde staatshervorming werd eveneens een protocol afgesloten om in dergelijke overgangsperiode zaken te regelen zoals de werking ten aanzien van de Europese Unie.

Aangezien artikel 6, § 1, V, eerste lid, 1°, BWHI niet langer het BIRB vermeldt als uitzondering op het principe dat het landbouwbeleid aan de gewesten toekomt, behoren voortaan de opdrachten van het BIRB tot de bevoegdheden van de gewesten.

In het artikel 61, § 3, BFW wordt de rechtsopvolging geregeld.

In het voorstel van bijzondere wet m.b.t. de financiering is sprake van een overdracht van nieuwe bijkomende middelen ten bedrage van 625 979 428 euro. Deze nieuwe bijkomende middelen vloeien onder meer voort uit de overheveling van aangelegenheden inzake:

- Het participatiefonds;
- De overdracht van personeel, in het bijzonder het personeel verbonden met de overdracht van de aankoopcomités, en de subsidiëring van het onderzoek inzake dierenwelzijn;
- De algemene rampen;
- Het grootstedenbeleid;
- Het landbouwrampen;
- Het Fonds ter reductie van de globale energiekost
- Het Belgisch Interventie en Restitutie Bureau.

▪ Wat moet nog besproken worden?

- Het is onduidelijk wat de toekomst zal zijn voor het bestaande federale Landbouwfonds en of het de bedoeling is om dit eveneens over te dragen aan de gewesten. In het voorstel van bijzondere wet is hier geen sprake van. Best is hier een financiële evaluatie te hebben van de laatste drie jaren voorafgaand aan de overheveling. In deze zijn de lasten van het verleden een belangrijk aandachtspunt.
- Er bestaat nog een grote onduidelijkheid omtrent het aantal personeelsleden dat zal overgedragen worden naar de gewesten. Een juist personeelskader is niet gekend. Zo stelt het BIRB momenteel een 123 personeelsleden ter beschikking aan andere overheden. De vraag stelt zich of met deze mensen rekening gehouden zal worden bij de personeelsoverdracht in het kader van de regionalisering. Het BIRB deelde gewesten mee dat ook deze gedetacheerde personeelsleden deel zullen uitmaken van de overdracht.
Hoe dan ook is het belangrijk dat de totale wedde- en apparaatskredieten overgeheveld worden naar de gewesten, inclusief deze van de personeelsleden die momenteel door het BIRB worden ter beschikking gesteld van andere diensten. Dit kader dient echter ook ingevuld te worden met de effectieve overdracht naar de gewesten van personen met expertise in de taken en opdrachten van het BIRB. Dit laatste vertrekt vanuit de waakzaamheid voor de risico's zoals deze zich voordeden naar aanleiding van de meest recente bevoegdheidsoverdracht, met name bij de overdracht van de personeelsleden zoals die momenteel deel uitmaken van het Agentschap Vlaamse Belastingdienst (VLABEL).
- Het is niet nodig een overgangperiode te voorzien tussen de inwerkingtreding van de wijziging van de bijzondere wetgeving die de bevoegdheidsoverdrachten juridisch regelt en de praktische uitvoering van die overheveling. Evenwel, omwille van de nakoming van de Europese verplichtingen is het belangrijk aandacht te besteden aan de datum van inwerkingtreding van de feitelijke bevoegdheidsoverdracht. De facto is er slechts 1 optie voor het inwerkingtreden van de overdracht: 16 oktober 2015. Het is immers belangrijk dat de overdracht plaatsgrijpt bij het begin van een boekhoudkundig jaar van de Europese Unie. De voorziene inwerkingtreding van de bijzondere wet wordt evenwel bepaald op 1 juli 2014. Het ALV oordeelt dat er meer dan een jaar nodig is om de nodige IT-aanpassingen te kunnen doen.

Bovendien zal omwille van efficiëntieredenen reeds gebruik gemaakt worden van de fase tussen enerzijds de goedkeuring van de wijziging van de bijzondere wetten die deze zesde staatshervorming juridisch verankeren en anderzijds de werkelijke inwerkingtreding ervan om bepaalde elementen van de bevoegdheidsoverdracht praktisch te regelen of voor te bereiden. Zo zullen de klanten (operatoren) van het huidige BIRB geïnformeerd moeten worden en de nodige tijd krijgen om zich te

reorganiseren. Ook zou nagegaan kunnen worden of vb. de aanvraag tot Europese erkenning als betaalorgaan reeds ingediend kan worden tijdens deze tussenfase, teneinde hiermee in orde te zijn op de in de vorige alinea vermelde data. Er zal op federaal niveau ook een tijd verlopen tussen de inwerkingtreding van de wijziging van de bijzondere wet en de wet tot afschaffing van het BIRB. In de toelichting bij het voorstel van bijzondere wet wordt van de aanpak hiervoor ook als volgt melding gemaakt: “De overdracht van het personeel, de rechten, de goederen en verplichtingen van het BIRB aan de Federale Staat en aan de gewesten, elk wat hen betreft, en de opheffing van de wet van 10 november 1967 worden geregeld bij gewone wet.”

- Verder is het gebouw waarin het BIRB gevestigd is, eigendom van het BIRB. Dit zal ook overgedragen moeten worden aan de gewesten. De regeling hieromtrent is nog onduidelijk.

▪ Aandachtspunten

- Voor het beheer van de maatregelen waarvoor BIRB verantwoordelijk is zal er een grondige analyse van de ICT-applicaties nodig zijn. Er zullen dus voldoende middelen moeten ter beschikking gesteld worden om tijdig de nodige ICT-applicaties te kunnen implementeren.
- Het zal zeer belangrijk zijn om vanaf de regionalisering van de opdrachten van het BIRB naar de gewesten een goede samenwerking tussen de drie gewesten uit te werken. Voor de formalisering van deze samenwerking is de opmaak van een inter-gewestelijk samenwerkingsakkoord nodig. In dit samenwerkingsakkoord zal ook een regeling uitgewerkt moeten worden voor het online plaatsen van [BELPA \(zie <http://www.belpa.be/pub/NL/index.html>\)](http://www.belpa.be/pub/NL/index.html), wat momenteel door BIRB gebeurt.
- Het BIRB heeft een aantal opdrachten gedelegeerd naar federale diensten (vb. Douane, onderdeel van de FOD Financiën). Het is nodig een duidelijk zicht te krijgen op de aard en de omvang van deze ondersteuning. In het kader van het streven naar efficiëntie en effectiviteit zal moeten nagegaan worden hoe en door wie deze opdrachten het best verder kunnen uitgevoerd worden. Zo moet onderzocht worden hoe het Vlaamse Gewest deze concrete opdrachten efficiënt kan overnemen en welke inzet van zowel mensen als middelen dit zal vergen. De overdracht hiervan wordt momenteel immers niet uitdrukkelijk voorzien in het institutioneel akkoord. De douane verricht deze opdrachten momenteel gratis voor het BIRB. Bovendien boden zij bij brief van 10 augustus 2012 (gericht aan het BIRB) aan om ook na de regionalisering van de taken van het BIRB als uniek loket te blijven fungeren zoals voor de aflevering van in- en uitvoercertificaten. Vanuit de ICT-optiek lijkt de overname van het beheer van de in- en uitvoercertificaten een groot risico. Deze complexe opdracht staat los van de klassieke opdrachten van een Europees betaalorgaan. De businessprocessen van het certificatenbeheer zijn dan ook totaal verschillend van het soort businessprocessen dat ALV beheert, beheerst en geautomatiseerd heeft in het kader van zijn rol als betaalorgaan. De overname van het certificatenbeheer verhoogt dus in belangrijke mate de complexiteit van het migratietraject.
- Om de huidige processen van het BIRB over te nemen zal een ICT-migratieproject moeten opgestart worden. De duur van de transitie wordt geraamd op ongeveer twee jaar. Een nauwkeurige analyse zal hierover meer informatie moeten verschaffen maar omdat BIRB en ALV zowel inzake exploitatie van systemen als inzake ontwikkeling van toepassingen verschillende standaarden en tools hanteren zal het migratieproject complex zijn. Tijdens dit migratietraject zal de continuïteit van de werking moeten verzekerd worden op basis van de huidige ICT-werkingskredieten van het BIRB. De financiering voor het ICT-migratieproject komt hier bovenop. Twee jaar voor

inwerkingtreding van de feitelijke bevoegdheidsoverdracht zullen de eerste kredieten voor de migratie al moeten aangewend worden. Op dit ogenblik is er nog altijd geen financiering voorzien van dit project. Een snelle opstart is nodig maar om snel te starten moeten dus snel kredieten vrijgemaakt worden.

- Het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest beschikt over onvoldoende mankracht en middelen om de opdrachten van het BIRB over te nemen. Zij zullen hiervoor wellicht ondersteuning vragen aan (een van) de andere gewesten. Er moet nagegaan worden of hiervoor dan een samenwerkingsakkoord gesloten moet worden. In elk geval dient een intergewestelijk samenwerkingsakkoord afgesloten te worden om de vlotte samenwerking naar Europa toe te kunnen garanderen, om invulling te geven aan het coördinatie-orgaan,...
- Het is momenteel nog niet volledig duidelijk of de overdracht van het BIRB gepaard zal gaan met de nodige budgettaire middelen om alle kosten horende bij de materie te dragen. Uit eerder vrijgegeven cijfers beschikt het BIRB over 13,1 miljoen euro middelen waarmee het personeel, de werking en de gebouwen betaald worden. Daarnaast beschikt het BIRB over een reserve van 6 miljoen euro (bedrijfskapitaal genaamd).

Het voorstel van bijzondere wet tot hervorming van de financiering van de gemeenschappen en gewesten bepaalt in principe dat het geheel aan nieuwe aan de gewesten overgedragen middelen worden overgedragen als toegewezen gedeelte op de federale personenbelasting. De verdeling zal gebeuren volgens de in elk gewest gelokaliseerde personenbelasting. Voor de toepassing van deze wet wordt de personenbelasting geacht te zijn gelokaliseerd op de plaats waar de belastingplichtige zijn fiscale woonplaats heeft gevestigd op 1 januari van het aanslagjaar in de personenbelasting.

Als specifieke bepaling wordt in het voorstel evenwel een wijziging aan artikel 61 van de bijzondere financieringswet opgenomen dat een nieuwe paragraaf toevoegt, die luidt als volgt:

"§3. In afwijking van het eerste lid worden de nadere regels betreffende de overdracht van goederen, rechten en verplichtingen van het Belgische Interventie- en restitutie bureau aan de federale Staat en aan de gewesten, ieder wat hen betreft, door of krachtens de wet bepaald, zonder dat de lasten uit het verleden kunnen worden overgedragen aan de gewesten."

Vooraf deze laatste zinsnede is heel belangrijk aangezien het BIRB immers partij is in een aantal hangende rechtsgeschillen met vrij grote financiële gevolgen.

In hetzelfde voorstel is sprake van een overdracht van nieuwe bijkomende middelen ten bedrage van 625 979 428 euro. Deze nieuwe bijkomende middelen vloeien onder meer voort uit de overheveling van aangelegenheden inzake:

- Het participatiefonds;
- De overdracht van personeel, in het bijzonder het personeel verbonden met de overdracht van de aankoopcomités, en de subsidiëring van het onderzoek inzake dierenwelzijn;
- De algemene rampen;
- Het grootstedenbeleid;
- Het landbouwrampen;
- Het Fonds ter reductie van de globale energiekost
- Het Belgisch Interventie en Restitutie Bureau.

Er wordt tevens een bedrag van 5 miljoen euro toegekend dat verbonden is met de overdracht van de gebouwen. De federale overheid is het engagement aangegaan om ook de gebouwen die nog overgedragen moeten worden naar aanleiding van de vijfde staatshervorming op 1 januari 2015 aan de gewesten over te dragen.

Welke nieuwe beleidsopties kan Vlaanderen nemen?

In het hoofdstuk Landbouw wordt uitsluitend uitgegaan van de nuloptie: de federale beleidsvisie en de federale beleidsinstrumenten worden ongewijzigd overgenomen. Pas na het verwerven van de nodige ervaring en de essentiële dossierkennis kan de vraag naar beleidsevaluatie ingevuld worden. Deze visie ligt in lijn met het SERV-advies hieromtrent. Het beleidsdomein Landbouw en Visserij onderschrijft immers de aanbeveling van de SERV dat alle bevoegdheden eerst moeten overkomen zoals ze nu geregeld zijn. Pas na het verwerven van kennis, ervaring en samenwerking met de diverse belangengroepen kan met kennis van zaken beoordeeld worden waar hervormingen nodig zijn.

Optie 1 (Nuloptie): De federale beleidsvisie en de federale beleidsinstrumenten worden ongewijzigd overgenomen.

▪ Eerste optie: nuloptie

Met uitzondering van de uitvoering van het Belgische programma voor de minstbedeelden, vloeit het regelgevend kader dat door het BIRB uitgeoefend wordt uitsluitend voort uit Europese verordeningen (het einde van dit EU-programma is voorzien eind 2013).

Bovendien zijn ook de uitvoerende processen aan Europese voorschriften onderhevig. Er is voor wat betreft de opdrachten van het BIRB dan ook weinig ruimte voor het uitdenken van nieuwe beleidsvisies. Voor zover deze er al is, zal deze zich voornamelijk situeren bij het boeken van efficiëntiewinsten in de uitvoerende opdrachten.

Momenteel rest nog de politieke vraag of het afleveren van in- en uitvoercertificaten al dan niet toegewezen moet blijven aan de Douane die deze taak momenteel uitvoert voor het BIRB voor wat betreft landbouwproducten. Dit lijkt in eerste instantie niet in de huidige Vlaamse visie te passen: maximaal homogeen regionaliseren. Binnen het beleidsdomein LV pleit het Agentschap voor Landbouw en Visserij er evenwel voor om de taken "in- en uitvoercertificaten" federaal te laten.

Wat houdt deze optie in?

Het Belgisch Interventie- en Restitutiebureau (BIRB) is een overheidsinstelling met rechtspersoonlijkheid onder toezicht van de federale minister van Middenstand en Landbouw (categorie B). Het BIRB is een erkend betaalorgaan in het kader van het landbouwbeleid van de Europese Unie.

De organieke structuur van het BIRB bestaat momenteel uit een raad van bestuur, een bestendig comité, het bureau en de administratieve diensten van het Bureau. In de raad van bestuur en het bestendig comité zijn vertegenwoordigers van de verschillende gewesten, afgevaardigd vanuit de respectievelijke landbouwadministraties, opgenomen.

Het BIRB is belast met de uitbetaling van bepaalde financiële tegemoetkomingen aan economische marktdeelnemers die geen landbouwproducent zijn en met de controle op die uitgaven. Deze tegemoetkomingen gebeuren in de vorm van (i) restituties (subsidies bij uitvoer), (ii) interventies (rechtstreekse aankoop of steun bij opslag van overschotten) of (iii) steunmaatregelen (steun voor productie, verwerking en bevordering van de afzet). Voor de uitvoering van deze taken is het BIRB een erkend betaalorgaan in het kader van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) van de Europese Unie. Daarnaast maakt het BIRB eveneens de nodige certificaten op om de in- en uitvoer van landbouwproducten en niet-bijlage I-producten in het verlengde van de geldende EU-marktordeningen mogelijk te maken. Het BIRB kan volgens artikel 3 van de wet van 10 november 1967 houdende oprichting van het Belgisch Interventie- en Restitutiebureau (die tevens de statuten vormt)

bovendien belast worden met opdrachten die voortvloeien uit het landbouwbeleid van de federale regering of van de gewestregeringen.

In overeenstemming met de bepalingen van verordeningen (EG) nr. 1234/2007 van de Raad van 22 oktober 2007 en (EU) nr. 807/2010 van de Commissie van 14 september 2010 neemt België jaarlijks deel aan het Europese programma voor voedselbedeling aan de minst bedeelden. Het BIRB staat in voor de uitvoering van het Belgische programma in dit kader en dus voor de jaarlijkse actie voor de verdeling van levensmiddelen uit interventievoorraden aan de meest behoeftigen. Uitsluitend de OCMW's en de liefdadigheidsinstellingen (o.a. voedselbanken en vzw's), die na onderzoek door de regionale overheden door het BIRB erkend zijn, kunnen deze producten verkrijgen op voorwaarde dat ze zich ertoe verbinden deze voedingsmiddelen gratis te verdelen onder de meest behoeftigen. Voor de campagne 2011 werden producten geproduceerd voor 320 OCMW's en 437 liefdadigheidsinstellingen die samen 205.000 begunstigden vertegenwoordigen.

Wat zijn de doelgroepen en de effecten?

De doelgroepen van de opdrachten van het BIRB zijn bedrijven en organisaties.

De Raad van Bestuur vormt het overlegorgaan waarin ook niet-overheden geconsulteerd worden.

Aangezien het beleid ongewijzigd overgenomen wordt, heeft deze overdracht geen effecten op de kosten, baten en administratieve lasten van de rechtsonderhorigen. Eveneens is de rechtszekerheid voor de onderhorigen bij deze optie de grootste.

Hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

Het overgrote deel van de taken van het BIRB past binnen het Vlaamse Gewest in het beleidsdomein LV. De integratie van deze opdrachten zal gebeuren overeenkomstig de BBB-principes waardoor het overgrote deel van de taken en mensen in het Agentschap voor Landbouw en Visserij zal terecht komen. Het BIRB stelt bovendien ook daden van koophandel, welke het bezit van rechtspersoonlijkheid vergen. Deze daden kunnen na inkanteling bij het Agentschap voor Landbouw en Visserij verricht worden door het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds, dat reeds rechtspersoonlijkheid bezit. Slechts een beperkt deel mensen zal moeten ingekanteld worden in de afdeling Dienstencentrum van het beleidsdomein - voor wat betreft matrixopdrachten- en in het Departement Landbouw en Visserij voor wat betreft conceptuele opdrachten.

Afdeling 2. Dierenwelzijn

Wat zal er veranderen aan de Vlaamse bevoegdheid?

▪ Vóór de zesde staatshervorming

Artikel 6, §1, V, van de BWHI bepaalt het volgende met betrekking tot het dierenwelzijn:

“V. Het landbouwbeleid en de zeevisserij, onverminderd de federale bevoegdheid inzake:

(...)

2° de normering en de daarop toepasbare controle inzake de dierengezondheid, het dierenwelzijn en de kwaliteit van de dierlijke producten met het oog op het verzekeren van de veiligheid van de voedselketen;

Het akkoord van de betrokken gewestregeringen is vereist voor de maatregelen van de federale overheid inzake dierenwelzijn die een weerslag hebben op het landbouwbeleid.”

▪ Na de zesde staatshervorming

Tekst institutioneel akkoord (p. 46)

“Dierenwelzijn: naar de gewesten”

Voorgestelde wetteksten:

✓ Opheffing artikel 6, § 1, V, eerste lid, 2°, BWHI (zie hoger)

✓ Nieuw artikel 6, § 1, XI, BWHI:

“De aangelegenheden bedoeld in artikel 107quater van de Grondwet zijn:

XI. Het dierenwelzijn”

De memorie van toelichting bij artikel 24 van het voorstel van bijzondere wet m.b.t. de Zesde Staatshervorming luidt als volgt:

“Artikel 24

Dit voorstel van bijzondere wet hevelt de bevoegdheid inzake het vaststellen van regels met betrekking tot het dierenwelzijn en de controle ervan over naar de gewesten (nieuwe bepaling onder XI in artikel 6, § 1, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen). Het begrip « dierenwelzijn » is zeer ruim en betreft de aangelegenheden geregeld door of krachtens de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren.

De federale overheid blijft bevoegd voor de normering en de daarop toepasbare controle inzake de dierengezondheid en de kwaliteit van de dierlijke producten met het oog op het verzekeren van de veiligheid van de voedselketen. Deze normen zijn vervat in de dierengezondheidswet van 24 maart 1987.

Het Federaal Agentschap voor de veiligheid van de voedselketen (FAVV) blijft dus met andere woorden tot de bevoegdheid van de federale overheid behoren. Het uitvoerende en controlerende beleid inzake dierenwelzijn ten aanzien van de voedselproducerende dieren bevindt zich momenteel evenwel nog bij het FAVV, en zal dus voortaan ook tot de bevoegdheid van de gewesten behoren.

De bij de federale overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu opgerichte Raad voor Dierenwelzijn zal ingevolge de bevoegdheidsoverdracht moeten worden opgeheven. Het staat de gewesten evenwel desgewenst vrij om hun beleid te coördineren.

De bestaande federale bevoegdheden inzake CITES (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora) blijven ongewijzigd.

Gelet op artikel 20 van de verordening nr. 1099/ 2009 van de Raad van 24 september 2009 inzake de bescherming van dieren bij het doden, zal één contactpunt voor wetenschappelijke ondersteuning worden aangeduid.”

In het voorstel van bijzondere wet m.b.t. de financiering is sprake van een overdracht van nieuwe bijkomende middelen ten bedrage van 625 979 428 euro. Deze nieuwe bijkomende middelen vloeien onder meer voort uit de overheveling van aangelegenheden inzake:

- Het participatiefonds;
- De overdracht van personeel, in het bijzonder het personeel verbonden met de overdracht van de aankoopcomités, en de subsidiëring van het onderzoek inzake dierenwelzijn;
- De algemene rampen;
- Het grootstedenbeleid;
- Het landbouwrampen;
- Het Fonds ter reductie van de globale energiekost
- Het Belgisch Interventie en Restitutie Bureau.

Het voorstel van bijzondere wet m.b.t. de financiering bepaalt in principe dat het geheel aan nieuwe aan de gewesten overgedragen middelen worden overgedragen als toegewezen gedeelte op de federale personenbelasting. De verdeling zal gebeuren volgens de in elk gewest gelokaliseerde personenbelasting. Voor de toepassing van deze wet wordt de personenbelasting geacht te zijn gelokaliseerd op de plaats waar de belastingplichtige zijn fiscale woonplaats heeft gevestigd op 1 januari van het aanslagjaar in de personenbelasting.

▪ Wat moet nog besproken worden?

- Het institutioneel akkoord biedt geen informatie met betrekking tot het aantal mensen, middelen en goederen (roerend of onroerend) welke mee overgedragen moeten worden bij de overdracht van de aangelegenheid dierenwelzijn.
- Zowel tijdens contacten vanwege het Beleidsdomein LV met de federale overheid, als uit het officiële overleg in het kader van de Permanente Werkgroep van het Interministerieel Overleg, waarop de landbouwadministraties van de drie gewesten evenals de leefmilieuadministratie van het Vlaamse Gewest uitgenodigd waren, werd de regionale overheden inzicht geboden in de informatie die ook opgenomen zou zijn in de federale fiche met betrekking tot dierenwelzijn.
Hierbij wordt de presentatie gevoegd die tijdens deze vergadering verspreid werd:

130220 Bien Etre
Animal SPF-SP SCAE /

Uit het overleg met de dienst Dierenwelzijn van de FOD Volksgezondheid blijkt dat het ontwerp van federale fiche (toestand op datum van 4 maart 2013) vrij goed correspondeert met de realiteit of deze minstens aangeeft: de bevoegdheid dierenwelzijn met inbegrip van de inspectiediensten bij FOD Volksgezondheid wordt geregionaliseerd, evenals een deel van de controles vanuit het FAVV. Voor deze laatstgenoemde FAVV-controles vertrekt de federale overheid evenwel van een zeer minimalistische benadering. Ook zou Cites niet worden geregionaliseerd. Het overhevelen van 20 VTE's van Dierenwelzijn naar o.m. CITES roept voor het beleidsdomein LNE wel vragen op waar deze mensen zullen worden ingezet. Controles andere dan aan de grenzen zijn strikt genomen immers geen Federale bevoegdheid, ook wat betreft CITES. Overkoepelende diensten (vb EU-overleg) en MOD-diensten worden vermeld maar worden niet becijferd weergegeven. De Dienst Normering Beleid bij de FOD Volksgezondheid omvat 12 medewerkers (6NL- 6 FR) doch in werkbelasting is de verhouding 2/1.

- Wat betreft de inkanteling van de processen zouden deze best homogeen blijven bij de overdracht naar het Vlaamse Gewest alhoewel de huidige beleidsdomeinen LNE en LV per proces verantwoordingen kunnen doen gelden:

De processen zouden als volgt kunnen verdeeld worden:

- ✓ proefdieren: LNE,
- ✓ gezelschapsdieren: LV,
- ✓ landbouwhuisdieren: LV,
- ✓ exotische dieren: LNE,
- ✓ Raad voor Dierenwelzijn: integratie in de SALV, waarbij de inbedding gebeurt conform de Technische Werkcommissie Visserij met dien verstande dat deze Raad een meer wetenschappelijke basis heeft dan de technische werkcommissie. Een vaste vertegenwoordiger wordt voorzien voor het domein LNE.

- De bevoegde Inspectiecel van de FOD Volksgezondheid bestaat uit één diensthoofd (voor 1/3 VTE), 2 coördinatoren en 15 medewerkers (zijnde 13 dierenartsen en 2 administratieve medewerkers). Daarnaast bestaat ook een inspectiecel die instaat voor de controles aangaande FAVV-aangelegenheden, zijnde deze met betrekking tot landbouwhuisdieren. De inspecties uitgeoefend door het FAVV worden door de federale overheidsdienst te minimalistisch ingeschat op 3,6 VTE. De meeste welzijnseisen worden momenteel gesteld in de kalversector, de varkenssector, de sector van de leghennen en de vleeskippensector. In het Vlaamse Gewest worden meer van deze diersoorten gekweekt dan in het Waalse Gewest, waardoor de economische gevolgen van de welzijnseisen groter zijn voor Vlaanderen. De verdelingen naar aanleiding van de regionalisering zullen ook overeenkomstig moeten gebeuren. Vermits de controles (bv. de slachthuiscontroles) zich ook in Vlaanderen bevinden is hier minstens een verhouding 2/1 ten voordele van het Vlaamse Gewest op zijn plaats. Een toewijzing op basis van het taalkader zou het Vlaamse Gewest dan in een ongerechtvaardigde nadelige positie brengen en zou niet gebaseerd zijn op de huidige verdeling. Zoals blijkt uit het voorstel tot wijziging van de bijzondere financieringswet zal immers geen specifieke verdeelsleutel afgesproken worden voor de aangelegenheid van het dierenwelzijn. Immers, het voorstel van bijzondere wet tot hervorming van de financiering van de gemeenschappen en gewesten bepaalt in principe dat het geheel aan nieuwe aan de gewesten overgedragen middelen worden overgedragen als toegewezen gedeelte op de federale personenbelasting. De verdeling zal gebeuren volgens de in elk gewest gelokaliseerde personenbelasting. Voor de toepassing van deze wet wordt de personenbelasting geacht te zijn gelokaliseerd op de plaats waar de belastingplichtige zijn fiscale woonplaats heeft gevestigd op 1 januari van het aanslagjaar in de personenbelasting.
- Uit contacten vanuit het beleidsdomein LNE met de federale overheid, blijkt wel dat vanuit de diensten bevoegd voor de materie dierenwelzijn inmiddels minstens 20 VTE gedetacheerd zijn naar andere federale diensten.

Wat opvalt bij de vergelijking van de uitgavenbegroting 2012 en 2013 is dat er een verschuiving is van contractuele naar statutaire tewerkstelling. Terwijl in de begroting 2012 nog voor 1.632.000 euro voor bezoldigingen en toelagen contractueel personeel was voorzien, is in de begroting 2013 nog 223.000 euro voorzien (terwijl het totale personeelsbudget in 2012 nog 6.954.000 euro en in 2013 6.940.000 euro bedroeg). Volgens de begroting is het aantal statuten dan ook toegenomen. Hier zou er een link kunnen zijn met voornoemde detachering, aangezien alleen statutaire personeelsleden kunnen worden gedetacheerd.

▪ Aandachtspunten

- Er dient gewezen te worden op de nauwe relatie die de materie dierenwelzijn vertoont met de materie dierengezondheid, die tot de federale bevoegdheden blijft behoren. Ten opzichte van het federale niveau ontstaat een nieuwe breuklijn tussen de bevoegdheid van dierengezondheid en dierenwelzijn. Het is aangewezen overleg te plegen om beleidsmaatregelen met betrekking tot dierengezondheid die genomen worden door de federale overheid voorafgaandelijk af te checken, teneinde bevoegdheidsschendingen te vermijden.
- Het is niet nodig een overgangperiode te voorzien tussen de inwerkingtreding van de wijziging van de bijzondere wetgeving die de bevoegdheidsoverdrachten juridisch regelt en de praktische uitvoering van die overheveling. Desondanks werd vanuit de federale overheid toch een initiatief opgestart om deze behoefte te onderzoeken. Zowel het beleidsdomein LV als LNE zijn hierbij betrokken.
- De visie van de andere gewesten met betrekking tot de overdracht van de bevoegdheden inzake dierenwelzijn is tot heden niet gekend.

In de marge hiervan dient het volgende opgemerkt te worden:

Na regionalisering van deze bevoegdheid moet er aandacht zijn voor een goede overlegstructuur om over de gewesten heen een gemeenschappelijk standpunt in te kunnen nemen, met het oog op het vormen van een 'Belgische' stem die nodig is bij Europese onderhandelingen (oa ter voorbereiding van nieuwe Europese wetgeving). Net zoals dit nu gebeurt voor de Belgische standpuntbepalingen voor andere landbouwmatieres.

- Er is onvoldoende ruimte binnen de aan het beleidsdomein LV toegewezen ruimte om de federale collega's te huisvesten die werkzaam zijn binnen de over te dragen bevoegdheid. Dit geldt zowel voor het Ellipsgebouw, als voor de VAC's waarin de buitendiensten gevestigd zijn.
- Vermits budgettair geen informatie beschikbaar is, wordt gevreesd dat de overdracht van de budgettaire middelen globaal gezien ontoereikend zou zijn om alle kosten horende bij de aangelegenheid te dragen.
- De afgelopen jaren heeft het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek een vooraanstaande rol gespeeld in het onderzoek naar dierenwelzijn, waarbij via projectaanvragen een zeer aanzienlijk deel van de middelen van FOD Dierenwelzijn nuttig aangewend zijn. De federale middelen voor dit onderzoek dienen eveneens in de politieke bespreking omtrent de uitvoering van de zesde staatshervorming te worden gevat. Om het dierenwelzijnsonderzoek in de toekomst met eenzelfde intensiteit verder te kunnen zetten, zal een vergelijkbare financiële ondersteuning vanuit het Vlaams Gewest noodzakelijk zijn, mochten deze middelen niet overkomen.

Welke nieuwe beleidsopties kan Vlaanderen nemen?

In het hoofdstuk Landbouw wordt uitsluitend uitgegaan van de nuloptie: de federale beleidsvisie en de federale beleidsinstrumenten worden ongewijzigd overgenomen. Pas na het verwerven van de nodige ervaring en de essentiële dossierkennis kan de vraag naar beleidsevaluatie ingevuld worden. Deze visie ligt in lijn met het SERV-advies hieromtrent. Het beleidsdomein Landbouw en Visserij onderschrijft immers de aanbeveling van de SERV dat alle bevoegdheden eerst moeten overkomen zoals ze nu geregeld zijn. Pas na het

verwerven van kennis, ervaring en samenwerking met de diverse belangengroepen kan met kennis van zaken beoordeeld worden waar hervormingen nodig zijn.

Optie 1 (Nuloptie): De federale beleidsvisie en de federale beleidsinstrumenten inzake dierenwelzijn worden ongewijzigd overgenomen. Het wettelijke kader wordt niet aangepast.

▪ **Eerste optie: nuloptie**

Wat houdt deze optie in?

De federale beleidsvisie en de federale beleidsinstrumenten worden ongewijzigd overgenomen.

Momenteel wordt de uitoefening van de federale bevoegdheid omtrent dierenwelzijn verdeeld over twee entiteiten en ressorteert deze ook onder de bevoegdheid van twee ministers:

- Op ambtelijk niveau wordt het normatieve beleid gevoerd door de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, DG 4: Directoraat-generaal Dier, Plant en Voeding. Dit DG ressorteert momenteel onder de bevoegdheid van mevr. Laurette Onkelinx, Vice-Eerste Minister en Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, belast met Maatschappelijke Integratie.
- Het uitvoerende en controlerende beleid inzake dierenwelzijn situeert zich daarentegen bij:
 - ✓ enerzijds het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) ten aanzien van de voedselproducerende dieren, onder de bevoegdheid van de minister Sabine Laruelle, minister van KMO's, Zelfstandigen, Landbouw en Wetenschapsbeleid. De Inspecteurs-Dierenartsen, Gezondheidsinspecteurs en Gezondheidscontroleurs van het FAVV voeren de controles uit.
 - ✓ anderzijds de dienst Inspectie Consumptieproducten, Dierenwelzijn en CITES van de FOD Volksgezondheid, voor wat betreft de dierenwelzijns-inspecties ten aanzien van niet-voedselproducerende dieren. De dienst omvat een kleine administratieve eenheid (Hoofdbestuur), gevestigd in Brussel, en twee provinciale centra, gevestigd te Gent en te Namen (Buitendienst). Deze dienst treedt, meestal op vraag van FAVV, ook op bij ernstige overtredingen van de dierenwelzijnsregelgeving met voedselproducerende dieren.

De Inspectiedienst heeft uiteenlopende bevoegdheden. De dienst voert in hoofdzaak toezicht op de naleving van verschillende wetten en reglementen. Inzake dierenwelzijn met name deze over:

- het dierenwelzijn (vnl. Dierenwelzijnswet van 14 augustus 1986): niet-nutsdieren (dieren die niet in de voedselketen komen), de provinciale controle-eenheden van het FAVV met de nutsdieren (koeien, schapen, geiten, varkens, pluimvee);
- het erkennen van en toezicht houden op fokkerijen van gezelschapsdieren, dierenwinkels, dierenasielen, dierenparken, dierenpensions;
- CITES (Convention on International Trade in Endangered Species of Conventie van Washington): het verhandelen (en houden) van bedreigde dier- en plantensoorten die op een internationale lijst voorkomen.

Bij de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu is tevens een Raad voor Dierenwelzijn in het leven geroepen, samengesteld uit vertegenwoordigers van de landbouworganisaties, dierenrechtenorganisaties, wetenschappers,... . Dit overleg- en adviesorgaan geeft advies aan de minister van Volksgezondheid of aan de dienst Dierenwelzijn. Het advies handelt over allerhande kwesties in verband met dierenwelzijn. Het dagelijks bestuur van de Raad wordt waargenomen door het Bureau van de Raad (of stuurgroep), samengesteld uit vijf wetenschappers, verbonden aan universiteiten of hogescholen. Deze wetenschappers zitten werkgroepen voor en rapporteren tijdens de

plenaire vergaderingen aan de Raad. De huidige Raad bestaat uit vertegenwoordigers van dierenrechtenorganisaties, producenten, handelaars, consumenten en de vijf Bureauleden.

De werking van het FAVV wordt gedeeltelijk gefinancierd via heffingen en retributies betaald door de operatoren van de voedselketen en die onder de controle vallen van het FAVV. De retributies zijn dienstgebonden bedragen, met name vergoedingen voor geleverde prestaties zoals de aflevering van certificaten, controles op aanvraag of audits. De heffingen worden jaarlijks geïnd in alle sectoren die actief zijn binnen de voedselketen of waarbij het FAVV controleopdrachten uitvoert. Zij dienen om een deel van de kosten te dekken verbonden aan het controleprogramma van het FAVV en de B.S.E.-testen.

Volgende federale beleidsvisies zijn ons momenteel bekend en zouden ongewijzigd kunnen overgenomen worden:

- het normatieve en uitvoerende/controlerende beleid zijn gescheiden door de verhouding tussen respectievelijk de FOD Volksgezondheid en het FAVV. Deze tweedeling sluit aan bij de BBB-principes van het Vlaamse Gewest. Bij de ongewijzigde overname hiervan is het belangrijk, net als bij andere materies, om in het kader van beleidsvoorbereiding rekening te houden met de gevolgen op uitvoerend en controlerend vlak.
- het uitvoerende en controlerende beleid is gescheiden ten aanzien van enerzijds voedselproducerende en anderzijds niet-voedselproducerende dieren. Door initieel dit onderscheid ongewijzigd over te nemen, kan in het Vlaamse beleid ten aanzien van voedselproducerende dieren waar nodig aandacht besteed worden aan het aspect volksgezondheid, waar men bovendien op het nieuwe snijvlak komt met deze federaal gebleven bevoegdheid. Ook is de mate waarin economische belangen meespelen bij beide categorieën verschillend, net zoals de mate waarin Europa bepalend is voor de wetgeving. Toch zal een zekere overlegstructuur nodig zijn voor elk van beide diergroepen.
- de rol van de Raad voor Dierenwelzijn (met een adviserende opdracht zowel voor voedselproducerende als niet-voedselproducerende dieren), waarin de belangrijkste belanghebbenden vertegenwoordigd zijn, maar dat wel de nadruk legt op de wetenschappelijke onderbouwing van de adviezen. De adviezen van de Raad voor Dierenwelzijn zijn immers maatschappelijk en wetenschappelijk zeer waardevol en krijgen dan ook een belangrijk gezag toegekend. Als basis voor ontwerp van regelgeving zijn die adviezen zeer bruikbaar. Het is belangrijk ook in de toekomst te kunnen blijven steunen op deze wetenschappelijke onderbouwing van zowel het normatieve als het controlerende beleid. Op federaal niveau zou – na overdracht van de aangelegenheid – de Raad voor Dierenwelzijn opgeheven worden. In Vlaanderen kan deze opdracht verdergezet worden in de schoot van de strategisch adviesraden (infra).

Wat zijn de doelgroepen en effecten?

De doelgroep bestaat uit burgers, bedrijven, organisaties die dieren houden of betrokken zijn bij dierenwelzijn,...

Het middenveld wordt geconsulteerd via de Raad voor Dierenwelzijn. De huidige Raad bestaat uit vertegenwoordigers van dierenrechtenorganisaties, producenten, handelaars, consumenten en de vijf Bureauleden. (supra) Het beleidsdomein LV onderschrijft de aanbeveling van de SERV dat alle bevoegdheden eerst moeten overkomen zoals ze nu geregeld zijn. Pas na het verwerven van kennis, ervaring en samenwerking met de diverse belangengroepen kan met kennis van zaken beoordeeld worden waar hervormingen nodig zijn. Het beleidsdomein Landbouw en Visserij wil in deze op termijn een stimulerend beleid ontwikkelen om sectoren versneld te kunnen laten voldoen aan welzijnseisen.

Het ongewijzigd overnemen van de beleidsvisies, wetgeving en dergelijke meer veroorzaakt geen kosten, baten, noch bijkomende administratieve lasten voor de doelgroepen.

Hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

Het overgrote deel van deze materie betreft het dierenwelzijn van de landbouwhuisdieren en dit past daarom grotendeels om volgende redenen binnen het beleidsdomein Landbouw en Visserij:

- veel van het onderzoek omtrent dierenwelzijn gebeurt momenteel door het ILVO, waarvan een deel betoelaagd wordt door de FOD Volksgezondheid, in het kader van het contractueel onderzoek;
- er is een nauwe relatie tussen het dierenwelzijnsbeleid en het landbouwbeleid, inzonderheid fokkerijbeleid. Bovendien worden ook op Europees niveau beide materies door de Raad Landbouw behandeld, die door het beleidsdomein Landbouw en Visserij opgevolgd worden. Beide beleidsmateries worden trouwens grotendeels Europees gestuurd;
- in de randvoorwaarden die nageleefd moeten worden door landbouwers zijn dierenwelzijnseisen opgenomen. Voor de landbouwers en andere betrokken bedrijven wordt de controlelast beperkt indien de dierenwelzijnscontroles ter plaatse samen gebeuren met andere controles die gebeuren in het kader van het landbouwbeleid;
- door de integratie van het dierenwelzijnsbeleid in het landbouwbeleid kan een coherent beleid gevoerd worden ten aanzien van de landbouwers en de andere betrokken bedrijven dat rekening houdt met de economisch impact die immers aanzienlijk kan zijn (vb. diervriendelijke stallen in varkens- en pluimveesector);
- er bestaat ook reeds expertise met betrekking tot deze materie aangezien veel van het onderzoek omtrent dierenwelzijn gebeurt door het ILVO, in het kader van het contractueel onderzoek. Ook is er al ervaring op het vlak van controles van huisvestingssystemen bij leghennen (namelijk de niet-kooihuisvesting, waarin eieren met codes 0, 1 en 2 worden geproduceerd). Deze controles gebeuren momenteel door het FAVV, maar werden daarvoor uitgevoerd door collega's van het Beleidsdomein Landbouw en Visserij, afdeling ADLO.

De inkanteling (grotendeels) van deze materie in het beleidsdomein Landbouw en Visserij draagt inderdaad bij tot het vergroten van het sectoraal beleid. De inkanteling zal gebeuren overeenkomstig de BBB-principes. De Raad voor Dierenwelzijn zal desgevallend eveneens een plaats krijgen in het kader van de strategische adviesraden zoals opgericht overeenkomstig BBB.

Een deel van de bevoegdheden dat geen relatie heeft met het landbouwbeleid kan ondergebracht worden bij het beleidsdomein LNE, die via de milieuwetgeving (VLAREM) nu reeds bevoegd zijn voor zowel vergunningen als voor inspectie van vestigingen met proefdieren (laboratoria) en exotische dieren (dierentuinen, winkels...)

Om praktische redenen en omwille van de overeenkomsten met de bevoegdheden aangaande landbouwhuisdieren lijkt het opportuun om ook de gezelschapsdieren bij het beleidsdomein LV onder te brengen.

Over een degelijke opdeling LV-LNE kan pas definitief beslist worden als alle resterende onduidelijkheden met betrekking tot de omvang van de bevoegdheidsoverdracht uitgeklaard zijn. Vermits de kritische massa in deze materie relatief klein is, is het wel belangrijk dat de bestaande knowhow niet onnodig wordt opgesplitst ten einde tot een efficiënt beleid en toezicht te kunnen komen.

Afdeling 3. Pacht

Wat zal er veranderen aan de Vlaamse bevoegdheid?

▪ Vóór de zesde staatshervorming

Momenteel behoren de bepalingen inzake pachtwetgeving en veepacht tot de residuaire bevoegdheden van de federale overheid, en werd er binnen het beleidsdomein Landbouw en Visserij van uit gegaan dat deze in theorie op administratie-niveau uitgeoefend worden door de FOD Justitie. Bij brief van 27 maart 2013 deelde de voorzitter van het Directiecomité van de FOD Justitie evenwel mee dat de materie van de pacht niet tot de bevoegdheid van voornoemde FOD behoren. In de praktijk nemen de gewesten, zoals hieronder zal blijken al in belangrijke mate taken met betrekking tot de pachtwetgeving op.

De pachtwet vertrouwt een aantal opdrachten toe aan de overheid. Bij samenwerkingsakkoord van 27 oktober 2006 hebben de federale Staat en de gewesten gesteld dat alhoewel de Pachtwet een federale bevoegdheid is, de opdrachten die in de pachtwet aan de overheid worden toebedeeld (uitvoering wet tot beperking van de pachtprijzen, vaststelling van de maximale rentabiliteitsoppervlakte, en de aanduiding van de ambtenaren vermeld in de artikelen 10, 26 en 28 Pachtwet) een bevoegdheid van de gewesten zijn. De ratio legis hiervan is dat de expertise inzake de opdrachten die de pachtwet aan de overheid toevertrouwt sinds de regionalisering van het gros van het landbouwbeleid in 2001 binnen de gewesten zit.

Wat de vaststelling van de maximale rentabiliteitsoppervlakte (artikel 12.7 Pachtwet) en de uitvoering van de wet tot beperking van de pachtprijzen betreft, heeft voornoemd samenwerkingsakkoord eveneens uitdrukkelijk gesteld dat elk gewest daarvoor het nodige doet.

Wat het Vlaams Gewest betreft, zijn deze opdrachten opgenomen door het Departement Landbouw en Visserij, gelet op de aanwezige expertise.

Het departement neemt volgende opdrachten op:

- de advisering vermeld in de artikelen 10, 26 en 28 van de pachtwet;
- het informeren van landbouwers, eigenaars, notarissen, vrederechters e.a.;
- de opdrachten in het kader van de vaststelling van de maximale rentabiliteitsoppervlakten en van de vaststelling van de pachtprijscoëfficiënten in het kader van de wet tot beperking van de pachtprijzen.

Voor wat betreft de veepacht (artt. 1800-1831 BW) wordt de aandacht gevestigd op het feit dat de veepacht in de praktijk niet voorkomt in het Vlaamse Gewest, alhoewel deze regeling wel wordt vermeld in een aantal wetten of decreten.

▪ Na de zesde staatshervorming

Tekst institutioneel akkoord (p. 44):

“Handelshuur, woninghuur en pacht: naar de gewesten”

Voorgestelde wetteksten:

- ✓ Wijziging artikel 6, § 1, V, eerste lid, 3°, BWHI:

“De aangelegenheden bedoeld in artikel 107quater van de Grondwet zijn:

V. Wat de landbouw betreft :

3° de specifieke regels betreffende de pacht en de veepacht.

In de memorie van toelichting bij het voorstel van bijzondere wet m.b.t. de Zesde Staatshervorming wordt het volgende bepaald:

“3. Pacht en veepacht

Momenteel behoren de bepalingen inzake pachtwetgeving en veepacht tot de residuaire bevoegdheden van de federale overheid.

De Afdeling Wetgeving van de Raad van State heeft zich in het advies 39.015/VR van 27 september 2005 betreffende een voorontwerp van Waals decreet uitgesproken omtrent de bevoegdheid van de gewesten om regels uit te vaardigen met betrekking tot de pachtwet. In dat advies werd bevestigd dat de uitoefening van de gewestelijke bevoegdheid geen afbreuk mag doen aan de bevoegdheid van de federale overheid om de contractuele verplichtingen van de pachter en de verpachter vast te stellen. Het verplicht bepalen van de pachtprizen, bijvoorbeeld, is omwille van die reden een federale bevoegdheid. In zijn advies 41.158/3 van 19 september 2006 heeft de Afdeling Wetgeving van de Raad van State met betrekking tot een ontwerp van besluit van de Vlaamse regering op gelijkaardige wijze gesteld dat het vaststellen van de maximale rentabiliteitsoppervlakten buiten de bevoegdheid valt van het Vlaamse Gewest.

Een doelmatig landbouwbeleid is mogelijk door de gewesten de nodige instrumenten te geven om dat beleid te voeren. Bijgevolg is het aangewezen de specifieke regels betreffende de pacht en de veepacht volledig te regionaliseren. Zoals het geval is voor de huur van voor bewoning bestemde goederen blijft de federale overheid bevoegd voor de algemene bepalingen van het burgerlijk recht betreffende de verbintenissen en de contracten.

Door de precisering dat het enkel gaat over « de specifieke regels » wordt bevestigd dat de algemene bepalingen van het burgerlijk recht betreffende de verbintenissen en de contracten tot de federale bevoegdheid blijven behoren. Zo zou de federale wetgever nog steeds kunnen beslissen de interpretatieregels voor contracten te wijzigen, door amendering van de artikelen 1156 tot 1164 van het Burgerlijk Wetboek. Een dergelijke amendering zou betrekking hebben op alle contracten, inclusief de huurcontracten, tenzij de bevoegde wetgever specifieke regels bepaalt.

Het voorstel brengt voor het overige geen wijzigingen aan aan de bestaande bevoegdheidsverdeling en beïnvloedt op geen enkele wijze de draagwijdte ervan.

Voor de bevoegdheidsoverdrachten inzake woninghuur en handelshuur wordt verwezen naar respectievelijk artikel 15 en artikel 17 van dit voorstel van bijzondere wet.”

In de toelichting bij artikel 18 wordt ook nog het volgende vermeld:

“De federale overheid is als enige bevoegd voor het prijsbeleid (artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 3o, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen). Het Grondwettelijk Hof heeft deze bevoegdheid echter op een beperkende manier geïnterpreteerd : de gemeenschappen en gewesten kunnen de prijzen vastleggen in de materies die hen zijn overgedragen, maar dit mag geen inbreuk maken op de algemene federale bevoegdheid inzake prijsbeleid (1).

De gemeenschappen en de gewesten moeten beschikken over de volledige marge die noodzakelijk is voor het regelen en het controleren van de prijzen in het kader van hun bevoegdheden, bijvoorbeeld wat betreft het afvalbeleid, het waterbeleid, de taxidiensten en diensten voor het verhuur van auto's met bestuurder, de huur van goederen bestemd voor bewoning, handelshuur, pacht en veepacht, en de instellingen voor bejaardenopvang.

Aldus zijn de gemeenschappen en de gewesten bevoegd om gebruik te maken van instrumenten zoals het vaststellen van sectoriële of individuele maximumprijzen, aanvragen tot verhoging van prijzen of marge en de kennisgevingen van prijzen in het kader van hun eigen materiële bevoegdheden. Het gaat er dus om hun toe te staan deze instrumenten te gebruiken om hen de mogelijkheid te bieden een eigen beleid te voeren binnen het kader van hun materiële bevoegdheden en mits de Europese regels worden nageleefd.”

▪ **Wat moet nog besproken worden?**

Het institutioneel akkoord biedt geen informatie over de eventuele overdracht van mensen en middelen die gepaard gaan bij de bevoegdheidsoverdracht van de pacht. Uit formeel contact met de FOD Justitie blijkt dat zij zichzelf momenteel niet langer als de bevoegde overheid beschouwen voor deze aangelegenheid.

▪ Aandachtspunten

- De overdracht van de bevoegdheid inzake prijzencontrole wordt inzake pacht bij voorkeur geïntegreerd met de eigenlijke bevoegdheid inzake pacht, gelet op de onlosmakelijke relatie met de bevoegdheid in het kader van de wet tot beperking van de pachtprizen. Dit werd bevestigd in het clusteroverleg van de Vlaamse Overheid.
- Het is niet nodig een overgangperiode te voorzien tussen de inwerkingtreding van de wijziging van de bijzondere wetgeving die de bevoegdheidsoverdrachten juridisch regelt en de praktische uitvoering van die overheveling.
- De visie van de andere gewesten met betrekking tot de overdracht van de bevoegdheden inzake de pacht is momenteel nog niet gekend.

Welke nieuwe beleidsopties kan Vlaanderen nemen?

In het hoofdstuk Landbouw wordt uitsluitend uitgegaan van de nuloptie: de federale beleidsvisie en de federale beleidsinstrumenten worden ongewijzigd overgenomen. Pas na het verwerven van de nodige ervaring en de essentiële dossierkennis kan de vraag naar beleidsevaluatie ingevuld worden. Deze visie ligt in lijn met het SERV-advies hieromtrent. Het beleidsdomein Landbouw en Visserij onderschrijft immers de aanbeveling van de SERV dat alle bevoegdheden eerst moeten overkomen zoals ze nu geregeld zijn. Pas na het verwerven van kennis, ervaring en samenwerking met de diverse belangengroepen kan met kennis van zaken beoordeeld worden waar hervormingen nodig zijn.

Optie 1 (Nuloptie): De federale beleidsvisie en de federale beleidsinstrumenten inzake pacht worden ongewijzigd overgenomen, doordat het wettelijke kader niet wordt aangepast.

▪ Eerste optie: nuloptie

Wat houdt deze optie in?

Enkel de conceptuele bevoegdheid inzake de pachtwetgeving situeert zich de facto op dit moment nog op federaal niveau. Deze wordt in praktijk niet ingevuld, aangezien de federale overheid deze wetgeving niet meer ingrijpend wijzigde sinds 1988 en niet meer wijzigde sinds 3 mei 2003.

Zoals hiervoor al werd gezegd, nemen de gewesten de vaststelling van de maximale rentabiliteitsoppervlakte al voor hun rekening, in uitvoering van het samenwerkingsakkoord van 27 oktober 2006 tot wijziging van het samenwerkingsakkoord van 18 juni 2003 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest met betrekking tot de uitoefening van de geregionaliseerde bevoegdheden op het gebied van landbouw en visserij, wat betreft de uitoefening van de bevoegdheden op het gebied van de pachtwetgeving. Zo heeft de Vlaamse Regering het laatst bij besluit van 7 september 2012 de maximale rentabiliteitsoppervlakten, vermeld in de pachtwetgeving, voor een periode van vijf jaar vastgesteld. De maximale rentabiliteitsoppervlakten werden op een evenwichtige wijze verhoogd en dezelfde oppervlakten werden vastgesteld per landbouwstreek over de provinciegrenzen heen. De Vlaamse Regering heeft de maximale rentabiliteitsoppervlakte eerder al in 2006 en 2010 vastgesteld.

De maximale rentabiliteitsoppervlakten zijn door de Vlaamse Regering vastgesteld op basis van een voorstel van de provinciale landbouwkamers en na eensluidend advies van de Nationale Landbouwwaad. Dit voorstel is gebaseerd op een studie van het Departement

Landbouw en Visserij, aangepast aan de opmerkingen van de experten binnen het Departement Landbouw en Visserij en aan het overleg met de landbouworganisaties en eigenaarsorganisaties.

De vaststelling van maximale rentabiliteitsoppervlakten vormt een bijkomende bescherming van de pachter die zijn hoofdberoep in de landbouw heeft. De maximale rentabiliteitsoppervlakten worden gebruikt voor de beoordeling van een opzegging voor eigen exploitatie uitgaande van een verpachter. Indien deze een totale oppervlakte zou exploiteren, die boven de "maximale oppervlakte" ligt, kan de rechter weigeren de opzegging geldig te verklaren.

De pachtprizencoëfficiënten spelen een cruciale rol in de bepaling van de pachtprizen. Voor de in pacht gegeven gronden en gebouwen stemmen de maximum toegelaten pachtprizen immers overeen met hun niet-geïndexeerd kadastraal inkomen vermenigvuldigd met een pachtpriscoëfficiënt. Deze coëfficiënt verschilt per landbouwstreek en per provincie en wordt telkens voor drie jaar vastgesteld door een paritair samengestelde provinciale pachtprizencommissie (waarin zowel de pachters als eigenaars zijn vertegenwoordigd) na administratieve voorbereiding door en op basis van een studie van het Departement Landbouw en Visserij. De studie is belangrijk aangezien bij de vaststelling van de coëfficiënten rekening moet gehouden worden met de verhouding tussen enerzijds, de gemiddelde rentabiliteit van de bedrijven in elk van de landbouwstreken tijdens de driejaarlijkse periode die voorafgaat aan het laatste jaar van elke termijn en, anderzijds, de gemiddelde rentabiliteit van deze bedrijven tijdens dezelfde periode van de vorige termijn.

Wat zijn de doelgroepen en effecten?

De doelgroepen van de pachtwetgeving zijn: landbouwers-pachters, grondeigenaars-verpachters, overheden (zowel Vlaamse overheid als lokale besturen), natuur- en bosverenigingen, vrederechters, notarissen,...

Deze doelgroepen worden op dit moment niet geconsulteerd door de federale overheid voor overleg en advisering met betrekking tot de pachtwetgeving.

Er zijn geen beleidsmatige effecten verbonden aan ongewijzigde overname van het pachtbeleid. Zowel de uitvoering van de wetgeving als de benodigde aanpassingen hieraan gebeurden reeds door de gewesten. Zij vergroot enkel de rechtszekerheid van het wetgevende kader waarbinnen dit gebeurt.

Deze optie veroorzaakt dan ook geen kosten, baten, noch administratieve lasten.

Naast de cruciale rol binnen het landbouwbeleid, heeft de pachtwetgeving raakvlakken met leefmilieu (mestdecreet, bodemsaneringsdecreet, decreet natuurbewoud,...), ruimtelijke ordening, onteigeningen en het verwerven en beheren van terreinen met natuurbestemming.

Hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

Wat het Vlaams Gewest betreft, worden de opdrachten die het gewest reeds uitoefent in het kader van de pachtwetgeving, al sinds 2002 opgenomen door het Departement Landbouw en Visserij, gelet op de aanwezige expertise. Aangezien de zesde staatshervorming in belangrijke mate een formalisering van de feitelijke situatie inhoudt, verandert hier niets aan. Deze organisatorische en procesmatige invulling zal dan ook behouden blijven.

Deze optie biedt de grootste rechtszekerheid voor de rechtsonderhorigen.

Een eventuele structurele wijziging aan de provinciale landbouwkamers of het heroriënteren van deze landbouwkamers, zou wat de vaststelling van de pachtprijscoëfficiënten en de maximale rentabiliteitsoppervlakten betreft, gevolgen kunnen hebben.

Momenteel bestudeert het Departement Landbouw en Visserij welk studie- en onderzoekswerk reeds bestaat met betrekking tot de pacht. Na inkanteling zullen afzonderlijk met de belangengroepen van eigenaars en pachters en met de overheden overlegmomenten ingesteld worden omdat op termijn een actualisatie van deze wetgeving zich opdringt ten voordele van beide eerstgenoemde groepen. Een geactualiseerde wetgeving in de loop van volgende legislatuur is aangewezen, op te stellen onder meer in overleg met het beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie en inzonderheid de betrokken agentschappen Agentschap voor Natuur en Bos en Vlaamse Landmaatschappij.

Afdeling 4. Landbouwrampenfondsen

Wat zal er veranderen aan de Vlaamse bevoegdheid?

▪ Vóór de zesde staatshervorming

Noch het rampenfonds, noch het landbouwrampenfonds worden uitdrukkelijk vermeld in de Grondwet of in de BWHI bij het bepalen van gewestelijke of federale materies. Deze materie behoort nu dan ook tot de residuaire bevoegdheden van de federale staat.

▪ Na de zesde staatshervorming

Tekst institutioneel akkoord (p. 44):

*“Landbouwrampenfondsen: naar de gewesten
Rampenfondsen: naar de gewesten”*

Volgens de tabel met financiële middelen die opgenomen werd in het institutioneel akkoord beschikt het Rampenfonds over 11,8 miljoen euro middelen waarmee het personeel, de werking en de gebouwen betaald worden.

Voorgestelde wetteksten:

✓ Wijziging artikel 6, § 1, V, eerste lid, 2°, BWHI:

“De aangelegenheden bedoeld in artikel 107quater van de Grondwet zijn:

V. Wat de landbouw betreft :

2° de financiële tegemoetkoming naar aanleiding van schade veroorzaakt door landbouwrampen;

✓ Nieuw artikel 61, § 8, eerste lid, BFW:

“§8. Tenzij deze paragraaf er anders over beschikt, nemen de gewesten en de gemeenschappen de rechten en de verplichtingen over van de federale Staat die betrekking hebben op de bevoegdheden die hen worden toegekend door artikel 6, §1, V, eerste lid, 2°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, met inbegrip van de rechten en verplichtingen die voortkomen uit hangende en toekomstige gerechtelijke procedures.

De memorie van toelichting bij het voorstel van bijzondere wet met betrekking tot de Zesde Staatshervorming geeft volgende bespreking met betrekking tot het landbouwrampenfonds:

“Artikel 16

Dit artikel betreft de bevoegdheidsoverdrachten inzake landbouw. Het betreft het landbouwrampenfonds, het Belgisch Interventie-en Restitutiebureau alsook de pacht en de veepacht.

1. Financiële tegemoetkoming naar aanleiding van schade veroorzaakt door landbouwrampen

De Nationale Kas voor rampenschade werd opgericht bij de wet van 12 juli 1976 betreffende het herstel van zekere schade veroorzaakt aan private goederen door natuurrampen, gewijzigd bij de wetten van 21 mei 2003 en 17 september 2005. De Nationale Kas voor rampenschade verving de bij de wet van 19 mei 1948 opgerichte Zelfstandige Kas voor oorlogsschade en is een instelling « sui generis » onder gezag van de minister van Financiën. Binnen deze Kas werden twee fondsen geopend, met het oog op het dekken van de uitgaven die voortvloeien uit de toepassing van voormelde wet : (i) het nationaal Fonds voor algemene rampen (de erkenning van een algemene ramp gebeurt door de Ministerraad op voordracht van de minister bevoegd voor Binnenlandse Zaken) en (ii) het nationaal Fonds voor landbouwrampen (de erkenning van een landbouwramp gebeurt door de Ministerraad op voordracht van de minister bevoegd voor Landbouw).

Artikel 14, a), van dit voorstel van bijzondere wet draagt de bevoegdheid inzake de financiële tegemoetkoming voor schade veroorzaakt door algemene rampen over aan de gewesten. Dit artikel betreft de bevoegdheidsoverdracht inzake de financiële tegemoetkoming naar aanleiding van schade veroorzaakt door landbouwrampen aan de gewesten.

De gewesten zullen voortaan bevoegd zijn voor de erkenning van een natuurlijk fenomeen als landbouwramp. Ze zullen tevens bevoegd zijn om de regels te bepalen inzake de vergoeding van de slachtoffers.

Artikel 2, § 1, 2°, van de wet van 12 juli 1976 betreffende het herstel van zekere schade veroorzaakt aan private goederen door natuurrampen definieert landbouwrampen als volgt : « de natuurverschijnselen met uitzonderlijk karakter of van uitzonderlijke hevigheid of de massieve en onvoorzienbare werking van schadelijke organismen die enkel belangrijke en algemene vernielingen hebben teweeggebracht van gronden, teelten of oogsten, evenals de ziekten en vergiftigingen met uitzonderlijk karakter die, door sterfte of verplichte slachting, belangrijke en veralgemeende verliezen van voor de landbouw nuttige dieren hebben veroorzaakt. »

Zoals beschreven in artikel 38 van de wet van 12 juli 1976, kan het Nationaal Fonds voor landbouwrampen gespijsd worden door schatkistvoorschotten of leningen op korte termijn, dotaties ingeschreven op de begroting van de FOD Financiën, schenkingen en legaten, de opbrengst van beleggingen van bezittingen, een gedeelte van de opbrengst van de Nationale Loterij en/of de toewijzing van een gedeelte van de jaarlijkse taks op de verzekeringsovereenkomsten. In de praktijk wordt enkel nog een beroep gedaan op een gedeelte van de opbrengst van de Nationale Loterij en, sinds 2006, op een op de toewijzing van een gedeelte van de jaarlijkse taks op de verzekeringsverrichtingen, en een toelage uitgetrokken op de begroting van de minister van Financiën, indien zulks nodig is.

De activiteiten van het Nationaal Fonds voor landbouwrampen passen binnen de bevoegdheid van de gewesten inzake landbouwbeleid en de federale overheid dient dit stop te zetten. De Federale Staat blijft bevoegd voor landbouwrampen die zich hebben voorgedaan tot 1 juli 2014. Vanaf 1 juli 2014 zullen de gewesten bevoegd zijn voor het vergoeden van de schade op hun grondgebied die veroorzaakt werd door landbouwrampen. Het Nationaal Fonds voor landbouwrampen zal blijven instaan voor de vergoeding van schade veroorzaakt door een landbouwramp die heeft plaatsgevonden voor die datum en zal worden vereffend.

De gewesten zullen op grond van hun eigen bevoegdheid inzake landbouw zelf een beleid kunnen uitwerken, met inbegrip van de oprichting van regionale landbouwrampenfondsen voor de erkenning van nieuwe landbouwrampen. Om de rechtszekerheid ten volle te waarborgen, wordt deze bevoegdheid ingeschreven in de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

De opname van de term « financiële » verhindert uiteraard niet dat de gewesten en de federale overheid op grond van hun eigen bevoegdheden andere dan financiële maatregelen nemen. De gewesten zouden bijvoorbeeld voordelen in natura kunnen toekennen aan door landbouwrampen getroffen landbouwers (bijvoorbeeld gratis of tegen verminderd tarief wegruimen van kadavers, desinfecteren, enz.).”

Het nieuwe artikel 61, § 8, BFW, regelt de rechtsopvolging m.b.t. landbouwrampen (zie hoger).

Deze bepaling vormt evenwel een strijdigheid met artikel 77 van het voorstel van bijzonder wet m.b.t. de financiering:

“Art. 77. De federale Staat blijft bevoegd voor de financiële tegemoetkoming naar aanleiding van schade veroorzaakt door algemene rampen of landbouwrampen die zich hebben voorgedaan tot 30 juni 2014.

De federale Staat neemt dienaangaande alle beslissingen, behoudt alle rechten en verplichtingen die verband houden met deze rampen en neemt alle uitgaven ten laste die eruit voortvloeien.”

Uit contacten blijkt dat de Raad van State de federale overheid reeds attent maakte op deze inconsistentie, en blijkbaar betreft het louter een materiële fout in het ontworpen artikel 61, §8.

▪ Wat moet nog besproken worden?

Uit eerder verspreide gegevens beschikt het Nationaal Fonds voor Algemene Rampen over 11,8 miljoen euro middelen waarmee het personeel, de werking en de gebouwen betaald worden.

Onduidelijk is het aantal mensen of middelen dat overgedragen zal worden voor de opdrachten van het landbouwrampenfonds (Nationaal Fonds voor Landbouwrampen). We beschikken evenmin over informatie over de middelen (zowel apparaatskredieten als personeelsbudget) van de diensten van de gouverneur voor de afhandeling van de vergoedingsdossiers in het kader van het rampenfonds.

▪ Aandachtspunten

- Het belangrijkste risico betreffende de bevoegdheidsoverdracht van de activiteiten van het Landbouwrampenfonds is het budgettaire risico indien de overdracht van deze bevoegdheid niet gepaard zou gaan met de overdracht van de benodigde middelen.

Zoals bepaald in de artikelen 37 en 38 van de wet van 12 juli 1976, kunnen zowel het Landbouwrampenfonds als het Rampenfonds gespijsd worden door schatkistvoorschotten of leningen op korte termijn (ten laste van de algemene thesaurie), dotaties ingeschreven op de begroting van de FOD Financiën, schenkingen en legaten, de opbrengst van beleggingen van bezittingen, een gedeelte van de opbrengst van de Nationale Loterij en/of de toewijzing van een gedeelte van de jaarlijkse taks op de verzekeringsverrichtingen. Naar verluidt gebeurt de huidige financiering voornamelijk via leningen ten laste van de algemene thesaurie; slechts een beperkte bijdrage wordt momenteel geleverd via de Nationale Loterij en via de jaarlijkse taks op de verzekeringsverrichtingen. Via actuele berichtgeving in de pers wordt gecommuniceerd dat de Nationale kas voor Rampenschade op dit moment geen middelen zou bevatten. Ondanks dit gebrek aan middelen worden er als gevolg van versoepelde regelgeving de laatste jaren meer rampen erkend, waardoor er maandelijks ca 2 miljoen euro uitgekeerd wordt.

Het "Nationaal Fonds voor Landbouwrampen" heeft als (voornaamste) inkomen een dotatie van de Nationale Loterij. In geval van een erkende ramp is het soms nodig een beroep te doen op voorschotten uit de Schatkist of op leningen op korte termijn, die de Nationale Kas voor Rampenschade aangaat.

Het voorstel van bijzondere wet houdende institutionele maatregelen besproken ter zitting van 5 maart 2008 (stuk 4-602/1) bevat het voorstel om na overdracht van de bevoegdheid tot het toekennen van de vergoedingen aan slachtoffers van landbouwrampen, de Nationale Loterij 50% van deze vergoedingen ten laste te laten nemen. De ten laste neming opgenomen in dit voorstel zou maximaal 2,12 miljoen euro per jaar en per gewest bedragen. Dit cijfer kan als richtinggevend beschouwd worden voor de jaarlijkse te verwachten uitgaven van dit fonds. In het voorliggend institutioneel akkoord van 11 oktober 2011 lijken geen bedragen vermeld te worden voor de overdracht van het landbouwrampenfonds. Het institutioneel akkoord kent aan de aangelegenheid beheerd door het Rampenfonds wel een budget toe van 11,8 miljoen euro. De vraag stelt zich of hier een deel begrepen is voor het Landbouwrampenfonds of hiervoor nog aparte middelen worden overgedragen.

- Belangrijk te vermelden is het groot aandeel aan landbouwdossiers in de schadedossiers die afgehandeld worden door het algemeen rampenfonds (gegevens tot en met februari 2012). Door de dekking van meest voorkomende natuurrisico's in de brandverzekering is sinds 2007 het aandeel landbouw in de uitbetalingen van het rampenfonds zeer sterk toegenomen. Voor Vlaanderen is dit nog meer uitgesproken. Van de na 2007 behandelde dossiers is 84% van de vergoedingen, uitbetaald aan landbouwers (zie tabel 1). Onderzoek dringt zich dan ook op in het kader van E&E of de splitsing tussen het algemene Rampenfonds en het Landbouwrampenfonds te overwegen is en welk beleidsdomein best trekker-coördinator is in deze.

Tabel 1: overzicht van de verdeling van vergoedingen landbouw in functie van de totaal uitbetaalde vergoedingen door het rampenfonds

	Waarde van schadedossiers landbouw (euro)	Totale waarde van schadedossiers	Belang (%)
Voor 2007			
België	83.420.535	226.364.056	37%
Vlaanderen	76.722.745	144.876.877	53%
Na 2007			
België	41.248.748	56.299.957	73%
Vlaanderen	37.671.191	44.675.734	84%

- Niet zelden gaan de uitbetalingen door het landbouwrampenfonds achteraf nog gepaard met betwistingen. Het is daarom aangewezen om bij overdracht aan de gewesten een duidelijke datum van inwerkingtreding te bepalen die uitgaat van de toepasselijkheid op rampen vanaf een bepaalde datum, gelegen na inwerkingtreding van de nodige wijzingen aan de BWHI. Aldus behoudt de federale overheid de verantwoordelijkheid voor de lasten van het verleden.
- De uitbetaling van dergelijke vergoedingen in geval van natuurrampen vergt – in naleving van de Europese staatssteunregels – de aanmelding ervan bij de Europese Commissie. Indien dit in het verleden niet zou zijn gebeurd, ondergaan deze uitbetaalde dossiers in de toekomst mogelijks nog een rechtsmatigheidstoets op Europees niveau. In voorkomend geval moet de federale overheid, overeenkomstig vorige paragraaf ook hiervoor de verantwoordelijkheid blijven dragen.
- Het is niet nodig een overgangperiode te voorzien tussen de inwerkingtreding van de bijzondere wetgeving die de bevoegdheidsoverdrachten juridisch regelt en de praktische uitvoering van die overheveling. Integendeel, het is uitermate belangrijk dat duidelijk bepaald wordt dat de overdracht ingaat vanaf een bepaalde datum en dat de gewesten slechts bevoegd worden voor rampen die zich voordoen vanaf deze datum. Op deze manier is duidelijk dat er geen federale lasten uit het verleden aan de gewesten zullen overgedragen worden en ontstaat er evenmin een vacuüm naar aanleiding van de overdracht.
- De visie van de andere gewesten met betrekking tot de overdracht van de bevoegdheden inzake het landbouwrampenfonds is momenteel nog niet gekend.

Welke nieuwe beleidsopties kan Vlaanderen nemen?

In het hoofdstuk Landbouw wordt uitsluitend uitgegaan van de nuloptie: de federale beleidsvisie en de federale beleidsinstrumenten worden ongewijzigd overgenomen. Pas na het verwerven van de nodige ervaring en de essentiële dossierkennis kan de vraag naar beleidsevaluatie ingevuld worden. Deze visie ligt in lijn met het SERV-advies hieromtrent. Het beleidsdomein Landbouw en Visserij onderschrijft immers de aanbeveling van de SERV dat alle bevoegdheden eerst moeten overkomen zoals ze nu geregeld zijn. Pas na het verwerven van kennis, ervaring en samenwerking met de diverse belangengroepen kan met kennis van zaken beoordeeld worden waar hervormingen nodig zijn.

Optie 1 (Nuloptie): De federale beleidsvisie en de federale beleidsinstrumenten inzake landbouwrampenfonds worden ongewijzigd overgenomen.

▪ Eerste optie: nuloptie

Wat houdt deze optie in?

De landbouwrampen worden geregeld door de wet van 12 juli 1976 betreffende het herstel van schade veroorzaakt aan private goederen door natuurrampen. Deze wet is zowel van toepassing op algemene rampen (bevoegdheid van de Minister van Binnenlandse Zaken) als op landbouwrampen (bevoegdheid van de Minister van Landbouw). Sinds 1 oktober 2002 vallen landbouwrampen onder de bevoegdheid van de federale minister die belast is met landbouw en worden ze behandeld door de Algemene Directie Economisch Potentieel van de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie.

De behandeling van de dossiers gebeurt door de gouverneur, daarin bijgestaan door het personeel dat door de FOD Binnenlandse Zaken ter beschikking wordt gesteld. De bevoegde dienst van de FOD Economie controleert de beslissingen van de gouverneur en gaat eventueel in beroep tegen deze beslissingen.

Het Rampenfonds (FOD Financiën) staat in voor de uitbetaling, na daartoe opdracht gekregen te hebben van de bevoegde dienst van de FOD Economie.

De bevoegde dienst van de FOD Economie is onderdeel van de Cel Coördinatie bij de algemene directie Economisch Potentieel van de FOD Economie. Zoals voor het Rampenfonds (algemene rampen) beschikt elke provincie over personeel van de FOD Binnenlandse Zaken om de «rampendossiers» te behandelen. De FOD Financiën (Schatkist) staat in voor de uitbetaling van zowel landbouwrampen als algemene rampen.

Er zijn verschillende beleidsniveaus betrokken bij de uitoefening van dit beleid. Zo hebben de gemeentebesturen een ondersteunende rol te spelen in het coördineren van de dossiers voor het rampenfonds. De effectieve vergoedingsaanvraag wordt ingediend bij de provinciegouverneur. Naast een ondersteunende rol hierin, beslissen zij ook over de aanvragen.

Daarnaast treden volgende actoren op in de procesflow tot erkenning van een gebeurtenis als landbouwramp:

- de Gemeentelijke Commissie tot Vaststelling van Schade aan Teelten. Deze commissie, die in elke gemeente is ingesteld, is als volgt samengesteld:
 - ✓ de burgemeester of zijn afgevaardigde, voorzitter;
 - ✓ de bevoegde dienstchef van de plaatselijke controle der directe belastingen of zijn afgevaardigde;
 - ✓ de gewestingenieur van de buitendiensten van de afdeling «Structuur en Investerings» van het ALV (beleidsdomein LV), hierna «gewestingenieur» genoemd;
 - ✓ een door de burgemeester aangewezen expert-landbouwer;
 - ✓ een op voorstel van de gewestingenieur aangewezen expert-landbouwer.
- het Koninklijk Meteorologisch Instituut (KMI)

Het KMI bestudeert de weersomstandigheden die de oorzaak waren van omstandige schade aan teelten en kan de uitzonderlijke hevigheid of het uitzonderlijke karakter ervan aantonen (beoordeeld over een periode van ten minste 20 jaar).

Voor meer informatie over de procedure tot erkenning van een gebeurtenis als landbouwramp en over de procedure tot afhandeling van de steunaanvraagdossiers, zie: http://economie.fgov.be/nl/binaries/landbouwrampen_nl_tcm325-35909.pdf

Wat zijn de doelgroepen en effecten?

De belangrijkste doelgroep van het opdrachten van het Landbouwrampenfonds zijn landbouwbedrijven.

Andere belangrijke stakeholders zijn lokale overheden zoals gemeenten en provincies,... Zij zijn betrokken doorheen de procedure tot erkenning van een gebeurtenis als landbouwramp en in de procedure tot afhandeling van de steunaanvraagdossiers.

Aangezien het beleid ongewijzigd overgenomen wordt, heeft deze overdracht geen effecten op de kosten, baten en administratieve lasten van de rechtsonderhorigen. Eveneens is de rechtszekerheid voor de onderhorigen bij deze optie de grootste.

Hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

De taken van het Landbouwrampenfonds passen binnen het Vlaamse Gewest in het beleidsdomein LV. De integratie van deze opdrachten zal gebeuren overeenkomstig de BBB-principes. De rol van het beleidsdomein LV in het globale Rampenfondsbeheer moet zeker worden onderzocht. (zie ook eerder)

Er zal gebruik gemaakt worden van de expertise van de VMM (en MOW) tot het opmaken van overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten in het kader van de Europese overstromingsrichtlijn, en meer algemeen het beleid met betrekking tot overstromingsrisicobeheer. Met betrekking tot de stroomlijning van het ganse beleidskader (en de statistische onderbouwing) van overstromingen en droogtes heeft VMM op haar begroting 2013 een onderbouwende studie voorzien. Ook met betrekking tot de erkenning van meteorologische extremiteiten kan de VMM via haar eigen meetinstrumenten (neerslagmeters, neerslagradar, ...) gericht en rechtstreeks adviseren aan de Vlaamse Regering. Bij het onderzoek door het KMI voor erkenning van een natuurramp doet het KMI beroep op een kleine 100-tal Vlaamse pluviografen uitgebaat door VMM en MOW-WLH en slechts een tiental van het KMI zelf.

Er moet worden onderzocht of de rol van het KMI niet binnen de Vlaamse overheid door (VMM, MOW) kan worden opgenomen.

HOOFDSTUK 6. ENERGIEBELEID

Afdeling 1. Fonds ter reductie van de globale energiekost

Wat zal er veranderen aan de Vlaamse bevoegdheid?

▪ Vóór de zesde staatshervorming

Artikel 6,§1,VII, van de BWHI bepaalt:

“Wat het energiebeleid betreft:

De gewestelijke aspecten van de energie, en in ieder geval:

(...)

h) het rationeel energieverbruik.”

▪ Na de zesde staatshervorming

Tekst institutioneel akkoord (p. 43):

“Fonds ter Reductie van de Globale Energiekost: Naar de Gewesten”

Voorgestelde wetteksten:

Het gewijzigde artikel 35octies BFW voorziet in bijkomende middelen

De memorie van toelichting bij artikel 30 van het voorstel van bijzondere wet m.b.t. tot de financiering stelt:

“Deze nieuwe bijkomende middelen vloeien onder meer voort uit de overheveling van aangelegenheden inzake:

- ...
- *het Fonds ter reductie van de globale energiekost;*
- ... “

Welke nieuwe beleidsopties kan Vlaanderen nemen?

Optie 1 (Nuloptie): Het beleid wordt in een eerste fase ongewijzigd overgenomen en (eventueel) pas in een later stadium aangepast in functie van de Vlaamse beleidsprioriteiten.

Optie 2: Het FRGE richt zich alleen tot de doelgroep van de meest behoeftigen.

Optie 3: In het kader van een één-loket principe, de interne staatshervorming en met het oog op een volledige dekking van het Vlaamse grondgebied, wordt het FRGE centraal georganiseerd, zonder de inzet van Lokale Entiteiten en OCMW's.

Optie 4: Het FRGE houdt op te bestaan. De middelen die voor het FRGE zijn voorzien, worden ingezet voor de versterking van het bestaande sociale energiebeleid.

Optie 5: Het FRGE houdt op te bestaan. De middelen die voor het FRGE zijn voorzien, worden ingezet voor een gereguleerde rentesubsidie aan commerciële banken.

- **Eerste optie: nuloptie**

Wat houdt deze optie in?

Het FRGE is een NV van publiek recht, 100% dochter van de Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij (FPIM).

Het FRGE verstrekt leningen aan zogenaamde Lokale Entiteiten, voor energiebesparende investeringen in woningen van (lees "bewoond door") particulieren. De interestvoet van deze leningen is (momenteel) 2%.

De Lokale Entiteiten, die worden opgericht door de gemeenten in samenwerking met de OCMW, verlenen op hun beurt een "consumentenkrediet" aan de particulieren in kwestie (of aan rechtspersonen met een sociale doelstelling), aan een interestvoet die niet hoger mag zijn dan deze die hen door het FRGE zelf wordt aangerekend.

In Vlaanderen zijn er nu 22 Lokale Entiteiten actief, zowel van individuele steden als onder de vorm van samenwerkingsverbanden tussen verschillende steden en gemeenten.

Het Vlaamse gewest staat sinds begin 2011 voor 95% borg voor de terugbetaling van de leningen (zie het programmadecreet van 18 december 2009, artikel 99 en het uitvoeringsbesluit van de Vlaamse Regering van 10 september 2010). Het FRGE zelf laat, onder bepaalde voorwaarden, een "wanbetaling" toe van 5%, zodat het hele leningbedrag is gedekt.

Sinds midden maart 2012 wordt door het Vlaamse Gewest ook een rentesubsidie verleend op de leningen die door het Fonds ter reductie van de globale energiekost aan de Vlaamse Lokale Entiteiten worden toegekend en die als doel hebben om leningen toe te staan van die Lokale Entiteiten aan natuurlijke personen die behoren tot de doelgroep van de meest behoeftigen (zie verder). Sinds midden september 2012 wordt door het Vlaamse Gewest ook een rentesubsidie verleend voor de FRGE-leningen aan natuurlijke personen die een of meer woningen verhuren aan een SVK en waarvan de SVK op zijn beurt de betreffende woning of woningen doorverhuurt aan een natuurlijk persoon die tot de doelgroep van de meest behoeftigen behoort.

Het beheer van de dossiers m.b.t. het verlenen van de Vlaamse waarborg en de rentesubsidies gebeurt door het Vlaams Energieagentschap. Voor wat de waarborgverlening betreft, gebeurt dit onder de beslissingsbevoegdheid van de Vlaamse minister bevoegd voor de Financiën en de Begrotingen, terwijl het beheer van de eventuele uitwinningdossiers door het departement Financiën en Begroting, afdeling Financieel Management, gebeurt. Sinds de oprichting van het FRGE werden er in verband met de terugbetaling van de leningen evenwel nog geen wanbetalingen genoteerd.

Het dossierbeheer binnen de uitgetekende structuur van het FRGE zelf, wordt uitbesteed aan het Participatiefonds in haar contractuele opdracht van "Beheer van de obligatielening uitgegeven door het Fonds ter Reductie van de Globale Energiekost en het ter beschikking stellen van een kredietbeheerssysteem voor de opvolging van de FRGE-leningen".

De beoogde doelgroep is in principe elke natuurlijke persoon die energiebesparende renovatiewerken uitvoert in zijn privé-woning (zelf bewoond of verhuurd), maar de doelgroep van de meest behoeftigen in het bijzonder. Voor deze laatste wordt naast het ter beschikking

stellen van een goedkope lening, ook voorzien in een begeleiding van de Lokale Entiteit bij zijn beslissing en uitvoering van de werken.

De juridische onderbouw van het FRGE en haar werking bestaat uit:

- ✓ artikel 28 en volgende van de programmawet van 27 december 2005 (opdracht aan de Federale Investeringsmaatschappij om het FRGE op te richten);
- ✓ het koninklijk besluit van 9 maart 2006 tot vaststelling van de statuten van het “Fonds ter reductie van de globale energiekost”, gewijzigd door het Koninklijk Besluit van 6 juli 2009;
- ✓ het koninklijk besluit van 6 juli 2009 tot vaststelling van het beheerscontract van het “Fonds ter reductie van de globale energiekost”;
- ✓ het koninklijk besluit van 2 juni 2006 houdende de definitie van de meest behoeftigen van het Fonds ter reductie van de globale energiekost.

De bestaande federale beleidsopties die daarin worden beoogd, kunnen in principe ongewijzigd worden overgenomen zonder de bevoegdheidsgrenzen te overschrijden (mits vertaling in Vlaamse decreet- en regelgeving en behoudens de bepalingen i.v.m. de betrokkenheid van de gewesten, die dan geen voorwerp meer zouden hebben), al lijkt het gepast om in een tweede fase het concrete FRGE-beleid in het algemene Vlaamse energie-, woon- en armoedebeleid in te passen.

Wat zijn de effecten?

Door de mogelijkheid een (zeer) goedkope lening aan te gaan, kunnen vooral de meest behoeftigen ook energiebesparende maatregelen nemen. Hoewel het juridisch om consumentenkredieten gaat, loopt deze groep toch geen gevaar om in een kredietval te lopen aangezien de leningen een besparingsdoel hebben en dus niet aanzetten tot een hoger consumptiegedrag.

De “markt” stelt hogere eisen van kredietwaardigheid (maar eist ook hogere vergoedingen), zodat er met het bestaan van het FRGE een win-win situatie ontstaat. De meest behoeftigen zijn immers geen doelgroep van de gevestigde kredietmaatschappijen. De gevestigde maatschappijen hoeven geen al te grote risico's te lopen aangezien de doelgroep bij hen niet komt aankloppen. Anderzijds kan de doelgroep toch beroep doen op het alternatieve krediet.

Energie-armoede in Vlaanderen, of armoede in het algemeen, wordt door het bestaan van het FRGE gemilderd.

Het “rollend” karakter – het systeem genereert ook inkomsten via de terugbetaling van de leningen – maakt het ook kostenefficiënt. Met beperkte werkingskosten (o.a. ook via een voluntaristisch beleid van de plaatselijke OCMW's waarmee de Lokale Entiteiten moeten samenwerken en waarvoor het ook een win-win situatie is aangezien minder “klanten” bij hen zullen moeten aankloppen) kan een efficiënt beleid worden gevoerd. Samen met de rentesubsidie vanwege de federale overheid op het verschil tussen het aan te trekken kapitaal (obligaties of leningen bij de schatkist) van het FRGE en het aan de Lokale Entiteiten uitgeleend kapitaal, wordt het energiebeleid ten aanzien van een doelgroep die met subsidies alleen moeilijk te bereiken is ondersteund.

Hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

Voor de inkanteling kunnen volgende opties worden overwogen::

- Het “Vlaamse” FRGE kan worden ingebed in de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV), met de praktische medewerking van het eveneens te regionaliseren Participatiefonds, dit naar analogie met de huidige situatie ten aanzien van de FPIM. Het

Participatiefonds blijvend kan worden ingeschakeld in de dagelijkse werking, gelet op haar bestaande know-how. Het federale Participatiefonds staat ook voor haar regionalisering al in voor het beheer van de kredietverleningsdossiers van PMV.

Ten einde de kredietbeheerstool van het Participatiefonds up-to-date te houden, wordt vandaag jaarlijks zo'n 400.000 à 500.000 euro geïnvesteerd. Dat is verantwoord wegens de positieve schaafeffecten die voortvloeien uit het feit dat diverse "klanten" van het Participatiefonds gebruik maken van deze beheerstool (FRGE, PMV, Brussels Waarborgfonds, ...). Een 10-tal informatici (voor alle "klanten" samen) staan in voor de dagelijkse ICT-ondersteuning van het Participatiefonds. De schaalvoordelen zouden volledig wegvallen als zou worden geopteerd voor het onderbrengen van het dagelijkse beheer bij een andere instelling, die dan een eigen beheerstool zou moeten ontwikkelen en/of up-to-date houden. Ter info: de initiële investering door het Participatiefonds voor deze tool bedroeg ongeveer 5.000.000 euro.

Het Participatiefonds beschikt in het totaal over 65 personeelsleden.

- Een alternatief voor PMV kan erin bestaan het Fonds onder te brengen in het Woonbeleid. Er bestaan al competenties inzake het toekennen van leningen via de Erkende Kredietmaatschappijen (EKM's). De Lokale Entiteiten zouden in dit systeem kunnen worden ingekapseld. De beheerskost voor de bestaande erkende kredietinstellingen ligt echter vrij hoog, terwijl het Participatiefonds als overheidsinstelling tegen kostprijs opereert. EKM's verlenen in de huidige omstandigheden hypothecaire leningen, terwijl het FRGE een consumentenkrediet (voor kleinere energiebesparende investeringen) verleent. Als ook consumentenkredieten worden toegestaan, zal moeten worden nagegaan welke specifieke risico's zich hier stellen en hoe die kunnen worden ingedekt. De know-how op het vlak van de beoordeling van de kredietmaatschappijen is bij de woonadministratie echter gering. Ze heeft ook geen enkele ervaring op het vlak van consumentenkredieten.
 - Er zou ook kunnen worden overwogen om de activiteiten van het FRGE onder te brengen in de Vlaamse energieadministratie, in casu het Vlaams Energieagentschap (VEA). De kerntaak van het VEA is immers om energiebesparende investeringen te stimuleren. Het VEA heeft ook enige ervaring met het opvolgen van FRGE-dossiers, via de evaluatie van de waarborgaanvragen en de vragen voor rentesubsidie. Het VEA heeft echter geen enkele competentie wat betreft het beheer van leningdossiers.
- **Tweede optie: Het FRGE richt zich alleen tot de doelgroep van de meest behoeftigen.**

Wat houdt deze optie in?

In de huidige situatie kan iedereen een beroep doen op goedkope leningen van het FRGE. De meest behoeftigen worden daarnaast ook begeleid bij de keuze en de opvolging van de te realiseren energiebesparende investeringen. Om de beperkte financiële en menselijke middelen doelgericht in te zetten, kan het gewenst zijn om het doelpubliek (en de instrumenten) te beperken tot de meest dringende situaties waaraan moet worden verholpen.

Wat zijn de effecten?

- Middelen worden efficiënter ingezet voor een bepaalde doelgroep, maar globaal, vanuit energiebesparend oogpunt gezien, zijn er meer inspanningen nodig om

eenzelfde effect te bereiken. Vooral de verhouding werklast/besparingsresultaat of werklast/dossiervolume zal daarbij verhogen. Een herziening van de verhouding beschikbare apparaatskredieten/beleidskredieten dringt zich op.

- Het FRGE wordt eerder een sociaal beleidsinstrument dan een energiebeleidsinstrument, maar zolang het FRGE niet vanuit het sociaal beleid zelf wordt gestuurd, gaat dit niet gepaard met een afstemming met andere begeleidingsmaatregelen van sociaal behoeftigen.

Hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

Dit beleidsalternatief heeft, zolang het onder het energiebeleid blijft resulteren, geen invloed op de mogelijke alternatieven voor inkanteling in de Vlaamse organisatie (zie nuloptie).

- **Derde optie: het FRGE centraal georganiseerd, zonder de inzet van Lokale Entiteiten en OCMW's.**

Wat houdt deze optie in?

In het kader van een één-loket principe, de interne staatshervorming en met het oog op een volledige dekking van het Vlaamse grondgebied, wordt het FRGE centraal georganiseerd, zonder de inzet van Lokale Entiteiten en OCMW's.

Het FRGE werkt heden met Lokale Entiteiten die door de gemeenten worden opgericht in samenwerking met de OCMW's. Elke Lokale Entiteit bepaalt, als formeel door de FOD Economie erkende kredietgever en binnen een zeker kader, haar eigen beleid, prioriteiten, doelgroep, in te zetten lokale middelen, enz., De Lokale Entiteit is immers geen louter kredietbemiddelaar tussen het FRGE en de uiteindelijke klant. Kredieten worden door het FRGE verleend aan de Lokale Entiteiten, die op hun beurt kredieten verlenen aan hun klanten.

Dit systeem kan worden in vraag gesteld en vervangen door één enkele organisatie, met name het FRGE zelf.

Wat zijn de effecten?

- Een centrale werking kan de financiële effectiviteit verhogen doordat dan geen lappendeken van organisaties moeten worden ingezet.
- Huidige organisaties zijn zeer divers wat betreft juridische structuur, grootte, onafhankelijkheid van (het beleid van) de eraan deelnemende gemeenten, enz. Een centrale werking zal uniformiteit verzekeren.
- Niet alle gemeenten hebben een Lokale Entiteit opgericht of zijn tot een gemeentelijk samenwerkingsverband toegetreden. Een centrale werking laat toe om het hele Vlaamse grondgebied te dekken.
- De lokale werking gaat verloren. De relatie met de plaatselijke OCMW's wordt moeilijker, zodat de doelgroep van de meest behoeftigen ook moeilijker wordt bereikt.

Hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

Behoudens de noodzakelijke verhoging van de centraal in te zetten personeelsmiddelen, heeft deze optie geen noemenswaardige invloed op de inkantelingsmogelijkheden in de

Vlaamse organisatie (zie nuloptie). De financiële middelen die nodig zijn voor deze personeelsverhoging kunnen komen van de vrijgekomen werkingsmiddelen die nu aan de Lokale Entiteiten worden gegeven.

- **Vierde optie: Het FRGE houdt op te bestaan; De middelen die voor het FRGE zijn voorzien, worden ingezet voor de versterking van het bestaande sociale energiebeleid.**

Wat houdt deze optie in?

Het FRGE houdt op te bestaan. De middelen die voor het FRGE zijn voorzien, worden ingezet voor de versterking van het bestaande sociale energiebeleid.

De vaststelling van doelgroepen, instrument(en), relatieve verdeling van de ter beschikking gekomen middelen over bestaande of nieuwe beleidsopties, maakt het voorwerp uit van een beslissing en/of besluiten van de Vlaamse Regering.

Wat zijn de effecten?

- Er wordt niet langer voorzien in specifieke financieringsmogelijkheden, naast de bestaande subsidie- en ondersteuningssystemen. Het gebrek aan (voor)financiering, vooral bij kwetsbare groepen, wordt dikwijls als oorzaak aangehaald voor het gebrek aan interesse om energiebesparende investeringen uit te voeren en/of subsidies aan te vragen. Dit aanmoedigingsinstrument zou dus komen te vervallen.
- Het aantal instrumenten voor eenzelfde doelstelling (energiebesparing bij particulieren) verkleint, wat het probleem van door het bos de bomen niet meer zien, eveneens vermindert, wat op zijn beurt dan weer aanleiding geeft om een snellere beslissing te nemen. De inzet van beschikbare middelen verhoogt, wat door het schaaffect en de verminderde versnippering ook haar effectiviteit te goede komt.
- **Vijfde optie: Het FRGE houdt op te bestaan; De middelen die voor het FRGE zijn voorzien, worden ingezet voor een gereglementeerde rentesubsidie aan commerciële banken**

Wat houdt deze optie in?

Het FRGE houdt op te bestaan. De middelen die voor het FRGE zijn voorzien, worden ingezet voor een gereglementeerde rentesubsidie aan commerciële banken.

Tot voor kort gaf de federale overheid een rentesubsidie aan commerciële banken voor hun zogenaamde groene leningen. Ook het FRGE kon van die rentesubsidie genieten. Deze rentesubsidie werd afgeschaft.

Het Vlaamse Gewest geeft heden een rentesubsidie aan het FRGE voor de leningdossiers ten behoeve van de doelgroep van de meest behoeftigen. Als het FRGE een Vlaamse instelling wordt, heeft het geen zin een rentesubsidie aan zichzelf toe te kennen. Wanneer commerciële instellingen de FRGE-werking overnemen (al dan niet beperkt tot de betreffende doelgroep), kan een rentesubsidie aan commerciële instellingen worden verleend, ter compensatie van de weggevallen groene leningen.

Wat zijn de effecten?

- Een weggevallende federaal beleidsinstrument dat in principe gewestelijke bevoegdheidsdoelstellingen nastreefde, wordt langs Vlaamse zijde opnieuw in het leven geroepen. Een ander federaal beleidsinstrument, dat grotendeels overlappend was, wordt niet overgenomen. De homogeniteit verhoogt.
- Er is geen concurrentievervalsing tussen overheidsinitiatief en privaat-initiatief.
- Het sociale aspect wordt moeilijker handhaafbaar. Reglementering en controle wordt ingewikkelder.
- Er wordt blijvend voorzien in specifieke financieringsmogelijkheden, naast de bestaande subsidie- en ondersteuningssystemen. Het uiterst voordelige leningstarief kan wel onder druk komen te staan.
- Het aantal instrumenten voor eenzelfde doelstelling (energiebesparing bij particulieren) verkleint, wat het probleem van door het bos de bomen niet meer zien eveneens vermindert, wat op zijn beurt dan weer aanleiding geeft om een snellere beslissing te nemen.

Hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

Er zal een overheidsorganisatie moeten worden aangeduid die controle uitoefent op de commerciële kredietinstellingen die 'FRGE'-leningen verstrekken.

Advies van de SERV

De SERV is alvast in een eerste fase voorstander van het behoud van het FRGE, maar meent wel dat sommige modaliteiten moeten worden aangepast opdat:

- het volledige Vlaamse grondgebied zou worden gedekt;
- een lokale laagdrempelige aanpak toch behouden blijft;
- de werking efficiënt zou kunnen gebeuren. De huidige verhouding werkingskost/toegestane voordeel is volgens de SERV een aandachtspunt;
- een meer doelgerichte aanpak mogelijk zou zijn;
- de verhouding met de private banksector zou worden uitgeklaard en afgelijnd;
- de ESCO-rol (terugbetaling van de lening in functie van de energiebesparing) te verzoenen met de vaste afbetalingen van een consumentenkrediet;
- een onderzoek zou gebeuren naar de opportuniteit van de (bestaande) waarborgverlening door de Vlaamse overheid.

De SERV is van mening dat het FRGE intussen (tijdens de eerste fase van behoud dus) wel grondig geëvalueerd moet worden in functie van

- het geoogde beleidsresultaat;
- de beoogde doelgroep;
- de beoogde te financieren investeringen (alleen energiebesparing of ook andere woning gerelateerde investeringen);
- de belemmeringen.

In elk geval dient volgens de SERV het FRGE te worden vergeleken met alternatieve beleidsinstrumenten.

Overleg met de stakeholders en de federale overheid (in casu het FRGE zelf)

Op 18 maart 2013 werd op initiatief van het Vlaams Energieagentschap en het kabinet Energie een stakeholderoverleg gehouden met de Lokale Entiteiten die een overeenkomst hebben met het FRGE, waarbij de afgevaardigd-bestuurder van het FRGE ook aanwezig was.

De Lokale Entiteiten zijn vooral bezorgd over de continuïteit van hun bestaan. Zij benadrukken de wens om de huidige structuur en werking te behouden en stellen zich vragen over de consequenties van de bevoegdheidsoverdracht voor de lopende leningen en de contracten die ze met het huidige FRGE hebben. Zij vragen ook meer werkingsmiddelen om hun werk naar behoren te kunnen doen.

De meeste Lokale Entiteiten vinden dat zeer sterk moet worden ingezet op de doelgroep, maar dat de voordelen toch voor iedereen moeten behouden blijven.

De centrale structuur met dossierbeheer door het Participatiefonds en beslissing op lokaal niveau vinden ze uitstekend, al zijn er ook bemerkingen over de consequenties daarvan op de dekkingsgraad in Vlaanderen.

De meeste Lokale Entiteiten beschouwen zich niet als bank en vinden dat ze als dusdanig dus geen concurrenten zijn voor de reguliere banksector, aangezien ze ook een begeleidende en informerende rol spelen. Commerciële banken zouden geen interesse hebben, al zijn de interesten van het FRGE (soms 0 %) niet marktconform.

Afdeling 2. Distributietarieven

Wat zal er veranderen aan de Vlaamse bevoegdheid?

▪ Vóór de zesde staatshervorming

Artikel 6, §1, VII, van de BWHI bepaalt:

“De federale overheid is echter bevoegd voor de aangelegenheden die wegens hun technische en economische ondeelbaarheid een gelijke behandeling op nationaal vlak behoeven, te weten :

(...)

d) de tarieven.”

▪ Na de zesde staatshervorming

Tekst institutioneel akkoord (p. 42-43):

“Distributietarieven: Naar de Gewesten (gas en elektriciteit) Voor de elektriciteit betreft dit niet de tarieven van de netwerken die een transportfunctie hebben, zelfs indien ze een nominale spanning gelijk aan of lager dan 70.000 volt hebben.

Alle andere bevoegdheden die de federale overheid momenteel uitoefent blijven een federale bevoegdheid. Dat betreft de prospectieve studies inzake energie; de nucleaire brandstofcyclus; de energieproductie, met inbegrip van de offshore; de grote infrastructuur voor de aanvoer en opslag van energie; het energietransport; het beleid inzake de uiteindelijke energieprijzen voor de gebruiker, inclusief het sociale prijzenbeleid; de energie-efficiëntie van de federale gebouwen”.

Voorgestelde wetteksten:

✓ Wijziging artikel 6, § 1, VII, eerste lid, a) en b), BWHI:

“De aangelegenheden bedoeld in artikel 107quater van de Grondwet zijn:

VII. Wat het energiebeleid betreft:

De gewestelijke aspecten van de energie, en in ieder geval:

a) De distributie en het plaatselijk vervoer van elektriciteit door middel van netten waarvan de nominale spanning lager is dan of gelijk aan 70.000 volt, met inbegrip van de distributienettarieven voor elektriciteit, met uitzondering van de tarieven van de netwerken die een transmissiefunctie hebben en die uitgebaat worden door dezelfde beheerder als het transmissienet;

b) De openbare gasdistributie, met inbegrip van de nettarieven voor de openbare distributie van gas;”

✓ Wijziging artikel 6, § 1, VII, tweede lid, d), BWHI:

“De federale overheid is echter bevoegd voor de aangelegenheden die wegens hun technische en economische ondeelbaarheid een gelijke behandeling op nationaal vlak behoeven, te weten:

~~d) De tarieven.~~ d) De tarieven, onverminderd het eerste lid, a) en b).

▪ Aandachtspunten

- Gebrek aan gespecialiseerde kennis ter zake bij de Vlaamse overheid en geen overdracht van deze kennis vanuit federaal niveau in de vorm van overdracht van personeel. Daarenboven wel grote kennis bij gereguleerde (netbeheerders).
- Risico dat er geen wetgevend kader voor tariefregulering is op het moment van de overdracht van de bevoegdheid gezien de lopende rechtszaken.
- Er zal geen geconsulteerde tariefmethodologie bestaan bij de overdracht van de bevoegdheid. De huidige tariefmethodologie eindigt eind 2014, maar voldoet niet aan het huidige federale wetgevende kader. Er was door de CREG een consultatie opgestart voor een nieuwe tariefmethode midden 2011, maar in 2012 werd deze stopgezet.
- Onduidelijkheid over de bepaling van de in het verleden opgebouwde saldi op de balansen van de distributienetbeheerders en de problematiek van de bestemming ervan

naar aanleiding van ondertussen opgeheven wetgeving. Dit kan een impact hebben op de distributienettarieven die vastgesteld moeten worden na de bevoegdheidsoverdracht.

- Geschiedenis van rechtszaken tegen tariefbeslissingen en tariefmethodologie die mogelijk herhaald wordt na de overdracht (met name bij wijziging van het huidige beleidskader).
- De grenzen van de netten komen niet overeen met de grenzen van de gewesten (bv. Waalse netbeheerder Interomosane heeft net in Voeren, Vlaamse netbeheerders met net in enkele Waalse gemeenten).
- Er moet zo snel mogelijk worden gestart met de voorbereiding van de implementatie van de bevoegdheid inzake distributietarieven, zoals ook aangegeven door de SERV in "Toetsing fiches Groenboek 6de Staatshervorming" van 19/06/2013. Om op 1 januari 2015 over nieuwe Vlaamse distributienettarieven te kunnen beschikken (= na afloop van de huidige bevroeringsperiode), moet methodologie voor de goedkeuring van tarieven goedgekeurd en vastgelegd worden zodra de overdracht van de bevoegdheid op 1 juli 2014 een feit is. Het onderzoek van de tariefdossiers kan dan gebeuren in de tweede helft van 2014. Dit wil dus zeggen dat voor de opmaak van deze teksten het werk grotendeels afgewerkt moet zijn in 2013. Dit is in praktijk niet meer haalbaar. De opmaak van een tariefmethodologie vergt immers minstens een jaar.

Opgemerkt wordt dat het huidige gebrek aan vooruitgang in dit dossier dus wellicht zal leiden tot de nood aan een nieuwe beslissing omtrent de bevroren nettarieven. De impact van de tijdelijke bevroering van de tarieven op de tekorten en overschotten bij de distributienetbeheerders moet nog nader onderzocht worden, evenals de impact op de eerste regulatoire periode onder de Vlaamse bevoegdheid. Het is al evenmin duidelijk wat bijvoorbeeld een verdere verlenging van deze bevroering zal betekenen. De verwachting is echter dat deze impact zeer groot zal zijn.

De belanghebbenden vragen daarom om versneld de nodige maatregelen te nemen zodat het juridische kader en de tariefmethodologie tijdig kunnen uitgewerkt worden (cfr. SERV-toetsing van ontwerp-fiche over distributienettarieven).

Hierbij moet worden benadrukt dat er een onderscheid gemaakt moet worden tussen twee aparte discussies:

- ✓ enerzijds moet er een wettelijk of decretaal kader zijn voor de distributienettarieven, dit is een politieke verantwoordelijkheid en moet het onderwerp zijn van een maatschappelijk debat; daarbij kan geopteerd worden voor het behoud van het federale wettelijke kader inzake tarieven of de creatie van een nieuw Vlaams decretaal kader tarieven, met eigen Vlaamse beleidsaccenten;
- ✓ anderzijds moet de regulator een tariefmethodologie uitwerken op basis van het bestaande federale wettelijke kader of een nieuw Vlaams decretaal kader inzake tarieven. Dat is de exclusieve bevoegdheid van de regulator, evenwel na consultatie van de belanghebbenden.

Welke nieuwe beleidsopties kan Vlaanderen nemen?

Optie 1 (Nuloptie): De federale beleidsvisie en de federale beleidsinstrumenten worden ongewijzigd overgenomen.

Optie 2: Er wordt een volledig eigen Vlaamse beleidsvisie ontwikkeld.

Optie 3: De federale beleidsvisie wordt overgenomen, met toewijzing van de rol inzake het vaststellen van tariefmethodologie en goedkeuring tariefvoorstellen aan de VREG, doch

met een sterke vereenvoudiging van de opgelegde procedures en opdrachten voor de energieregulator gecombineerd met de toevoeging van enkele eigen, Vlaamse beleidsaccenten.

▪ Eerste optie: nuloptie

Wat houdt deze optie in?

De nuloptie gaat uit van het behoud van de federale wetgeving inzake distributienettarieven.

Het gaat om de volgende bepalingen:

- Artikel 12bis en 12ter van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt
- Artikel 15/5ter en 15/5quinquies van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen

Op basis van deze wetgeving zal de VREG vervolgens een tariefmethodologie moeten uitwerken. Deze bevoegdheid behoort ondubbelzinnig tot de exclusieve en autonome bevoegdheid van de regulator. Daarbij kan de VREG beslissen al of niet gebruik te maken van (delen van) de tariefmethodologie zoals in het verleden gebruikt door de CREG en/of van (delen van) het voorstel van nieuwe tariefmethodologie, zoals voorgesteld door de CREG.

- Inhoud van het federale beleidskader:

Het federale beleidskader is sterk beïnvloed door het Europese beleidskader (zie bijlagen, p. 12) en is in grote lijnen als volgt samen te vatten:

- ✓ De aansluiting op en het gebruik van het distributienet, evenals de ondersteunende diensten van de distributienetbeheerders maken het voorwerp uit van de distributienettarieven.
- ✓ De energieregulator stelt, na overleg met de netbeheerders, de tariefmethodologie vast die deze netbeheerders moeten gebruiken voor het opstellen van hun tariefvoorstellen en maakt deze methodologie bekend.
- ✓ Deze tariefmethodologie moet voldoen aan richtsnoeren opgelegd in de wetgeving.
- ✓ De distributienetbeheerders stellen tariefvoorstellen op, op basis van de opgelegde tariefmethodologie en maken deze over aan de energieregulator. De procedure voor de invoering en goedkeuring van tariefvoorstellen staat beschreven in de wetgeving
- ✓ De energieregulator beoordeelt het tariefvoorstel en neemt een gemotiveerde beslissing over de al of niet goedkeuring van deze voorstellen. Deze beslissingen worden gepubliceerd.

- Organisatorische uitwerking van het federale beleidskader

De bevoegdheden inzake de uitvoering van het federale beleidskader inzake de distributienettarieven zijn toegekend aan de federale commissie voor de elektriciteit en het gas (CREG).

Concreet gezien is deze bevoegd voor volgende taken:

- ✓ het vastleggen van de methodologie voor de vaststelling van de distributienettarieven (regelgevende bevoegdheid)
- ✓ het goedkeuren van de voorstellen van distributienettarieven: de CREG kan deze voorstellen dus enkel integraal goed- of afkeuren. Elke fout in de voorstellen leidt tot afkeuring.
- ✓ het uitvoeren van controle- en inspectietaken ter ondersteuning van deze bevoegdheid.

- Belanghebbendenmanagement

De belangrijkste groepen van belanghebbenden inzake het (distributie)tariefbeleid zijn:

- ✓ Distributienetbeheerders (De distributienettarieven zijn ter vergoeding van hun prestaties).
- ✓ Energieafnemers (bedrijven, burgers, organisaties, groeperingen van afnemers, ...) (Zij betalen de distributienettarieven)
- ✓ Energieproducenten (bedrijven, burgers, organisaties, groeperingen van afnemers, ...) (Zij betalen de distributienettarieven)
- ✓ Elektriciteits- en gasleveranciers (zij moeten de distributienettarieven doorrekenen aan hun klanten)

Het huidige overleg met de belanghebbenden speelt zich af op twee vlakken, enerzijds op niveau van de politiek verantwoordelijke minister of regering, anderzijds op niveau van de regulator:

- ✓ Overleg over het energiebeleid op niveau van de politieke verantwoordelijke regering of minister gebeurt via de algemene raad bij de CREG. De algemene raad is samengesteld uit vertegenwoordigers van de federale regering, van werknemers-, werkgevers-, middenstandsorganisaties en milieuverenigingen, en van producenten, van de netbeheerder, distributienetbeheerders, tussenpersonen, leveranciers en verbruikers. De gewestregeringen worden uitgenodigd om vertegenwoordigers af te vaardigen. Bij een in Ministerraad overlegd besluit, na raadpleging van de gewestregeringen, bepaalt de Koning de samenstelling en de werking van de algemene raad.
- ✓ Wat betreft de bevoegdheden van de regulator: de tariefmethodologie en de invoerings- en goedkeuringsprocedure voor de tariefvoorstellen worden uitgewerkt door de CREG na overleg met de distributienetbeheerders. Dit overleg maakt het voorwerp uit van een akkoord. Bij een gebrek aan akkoord wordt een overlegprocedure gevolgd, die beschreven staat in de federale wetgeving.

Wat zijn de effecten?

De nuloptie is in realiteit geen optie, zoals vastgesteld werd tijdens het overleg met de belanghebbenden bij de distributienettarieven van 5 maart 2013.

Het is niet de verderzetting van de huidige tarifaire praktijk. Het is een wetgevend kader dat nog niet is toegepast door de CREG en er bestaat dus ook nog geen tariefmethodologie die in overeenstemming is met dit kader. en slotte moet ook de richtlijn energie-efficiëntie nog worden omgezet en dit bevat een aantal bepalingen inzake tarificatie die nog niet omgezet zijn in het federale kader.

De tarifaire methode zoals die tot voor kort werd toegepast, was gebaseerd op de richtsnoeren voor tarieven uit de Elektriciteits- en Gaswet en de twee Koninklijke Besluiten van 9 september 2008. Volgens de EU-richtlijnen is het echter de taak van de regulerende instantie om de transmissie- of distributietarieven of de berekeningsmethodes hiervoor volgens transparante criteria vast te stellen of goed te keuren. De twee Koninklijke Besluiten zijn daarom door een uitspraak van het Grondwettelijk Hof opgeheven vanaf 8 januari 2012. In 2011 heeft de CREG een ontwerp van nieuwe tarifaire methode opgesteld¹². Zij hebben echter hun poging gestaakt om tot een nieuwe methodologie te komen. De CREG heeft wel

¹² <http://www.creg.info/pdf/Diversen/Z1109-1NL.pdf> De nieuwe methode past onder andere de parameters voor de berekening van het rendementspercentage aan, schrapt het onderscheid tussen beheersbare en niet beheersbare kosten en past benchmarking toe op de totale kosten (TOTEX); exclusief kosten van transmissie, ODV, belastingen en toeslagen en overdrachten uit voorgaande jaren

de huidige tarieven bevroren op basis van een overgangsregeling (art. 12 quater §2 van de Elektriciteitswet en art. 15/5 quinquies §2 van de Gaswet).

De federale wetgeving bevat een hele lijst van na te leven procedures en opdrachten voor de regulator bij het opstellen van de tariefmethodologie. Het uitwerken van een nieuwe tariefmethodologie op basis van dit rigoureuze kader zal veel energie, tijd en capaciteit vergen.

Nadeel van deze optie is ook dat de federale wetteksten geen basis bevatten om Vlaamse beleidsaccenten te leggen en bijvoorbeeld een onderscheid te maken inzake de aanrekening van nettarieven enerzijds en de aanrekening van de kosten van openbardienstverplichtingen anderzijds.

- **Tweede optie: Er wordt een volledig eigen Vlaamse beleidsvisie ontwikkeld.**

Wat houdt deze optie in?

Een volledig eigen Vlaamse beleidsvisie ontwikkelen rond distributienettarieven.

Wat zijn de effecten?

Voordeel van deze optie is de mogelijkheid om een juridische stabiel, volledig eigen Vlaams beleid uit te werken.

Om een stabiel kader te bekomen moet zo dicht mogelijk aangesloten worden bij het Europese kader.

Toch kunnen een aantal eigen, Vlaamse beleidsaccenten worden opgenomen. De belanghebbenden formuleerden tijdens het overleg van 5 maart 2013 een aantal mogelijke discussiepunten bij de opmaak van het decretaal kader:

- ✓ hoe dient de financiering van de openbardienstverplichtingen te verlopen en hoe zullen de kosten over de verschillende types klanten verdeeld worden?;
- ✓ overstappen van tarieven per netbeheerder naar een eenheidstarief voor heel Vlaanderen, per werkmaatschappij,... ? ;
- ✓ glijdende meerjarentarieven (per jaar : voor 2 jaar vast en voor 2 jaar indicatief) in plaats van meerjarentarieven die vast zijn voor vier jaar?

De methodologie en controle over de financiering van de openbardienstverplichtingen via de tarieven behoort ondubbelzinnig tot de exclusieve en autonome bevoegdheid van de regulator.

Het uitwerken van een volledig eigen Vlaams decretaal kader / tariefbeleid, en daarna op basis hiervan een nieuwe tariefmethodologie door de VREG, zal veel tijd en inzicht vergen. Daarbij zou gestart moeten worden met een vergelijking van de toepasselijke wetgeving in andere Europese lidstaten en moet in kaart gebracht worden welke lessen getrokken kunnen worden uit de toepassing van de federale wetgeving inzake nettarieven tot op heden.

Belanghebbendenmanagement

Het overleg met de belanghebbenden m.b.t. de distributienettarieven moet op twee vlakken gebeuren: enerzijds op politiek niveau en anderzijds op niveau van de regulator.

Het overleg tussen de bevoegde regering en minister en de belanghebbenden inzake de maatschappelijk relevante keuzes die gemaakt moeten worden bij de overdracht van de

tariefbevoegdheid, en met name het uitwerken van het wetgevende kader ter zake op Vlaams niveau betreffende de openbaredienstverplichtingen en de doorrekening ervan, kan volgens de belanghebbenden best gebeuren via de strategische adviesraad SERV, en met name via de commissie energie. In deze commissie zetelen al een deel van de deelnemers aan de algemene raad van de CREG. Daarbij zal nagedacht worden over een uitbreiding van de deelnemers in de commissie (met o.a. netbeheerders, belangenorganisaties van producenten, afnemers,...), teneinde meer/dezelfde representativiteit te bekomen als deze in de algemene raad van de CREG.

Aan de andere kant moet een algemene verplichting worden voorzien voor de VREG om een brede consultatieprocedure toe te passen bij de opmaak van de tariefmethodologie en bij de opmaak van de procedure inzake indiening en goedkeuring van tariefvoorstellen (zie voorstel van decretale regeling in de bijlagen, p. 14).

Hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

De Europese elektriciteits- en gasrichtlijnen vereisen dat de goedkeuring en vastlegging van de tarieven en de tariefmethodologie een bevoegdheid is van de energieregulator. Bij de regionalisering van de bevoegdheid over de distributienettarieven lijkt het logisch dat Vlaanderen deze regulatortaken aan de regionale regulator zal toewijzen. De Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) is dus de verwachte opvangstructuur. Om de VREG in staat te stellen om deze bevoegdheid uit te voeren dienen de nodige extra mensen en middelen toegekend te worden aan de VREG.

- **Derde optie: De federale beleidsvisie wordt overgenomen, met een sterke vereenvoudiging van de opgelegde procedures en opdrachten, met de toevoeging van enkele Vlaamse beleidsaccenten.**

Wat houdt deze optie in?

Deze optie verschilt van de tweede optie in de zin dat in deze optie waar mogelijk én wenselijk de bestaande federale bepalingen worden behouden, aangevuld met een aantal eigen, Vlaamse beleidsaccenten, conform de tweede optie.

De zeer strikte opdrachten, procedures en timing ("richtsnoeren") opgelegd aan de energieregulator bij het vastleggen van de tariefmethodologie, zoals opgenomen in de huidige federale wetteksten, worden daarbij sterk vereenvoudigd (zoals bv. in Nederland) om tot een wetgevend kader te komen waarin de regulator op een transparante en meer efficiënte wijze in overleg met de distributienetbeheerders zal optreden. Bij dit overleg kunnen dan ook andere belanghebbenden worden betrokken. Een eerste voorstel van decretale regeling is te vinden in de bijlagen, p. 14.

Wat zijn de effecten?

Deze optie heeft dezelfde effecten als de tweede optie, met het voordeel dat wellicht sneller en met minder risico voor procedurefouten dan in de tweede optie kan geland worden met de opmaak van het decretale kader en vervolgens de opmaak van een tariefmethodologie door de regulator.

De vereenvoudigde procedure en richtsnoeren voor de opmaak van de tariefmethodologie ten opzichte van de nuloptie moet de VREG ook in staat stellen om sneller tot een geconsulteerde tariefmethodologie te komen dan in de nuloptie.

Ook het belanghebbendenmanagement verloopt gelijkaardig aan optie 2

Hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

Zie hiervoor de beschrijving onder de tweede optie.

Afdeling 3. Aspecten bijzondere financieringswet en fiscale autonomie m.b.t energiebeleid

Deze afdeling is complementair aan deel 7, hoofdstuk 1, afdeling 2 (Bijzondere Financieringswet) van dit groenboek en betreft de beleidsopties voor de aspecten die verband houden met het energiebeleid:

- Elektrisch rijden
- Energiebesparende investeringen
- Groene leningen
- Lage-energiewoningen, passiefwoningen, nulenergiewoningen

Onderafdeling 1. Elektrische voertuigen en installatie van een laadpunt

Wat zal er veranderen aan de Vlaamse bevoegdheid?

▪ Vóór de zesde staatshervorming

Artikel 145/28, WIB 92 (aj. 2011) bepaalt:

“Onderafdeling II onnies : Vermindering voor de uitgaven met het oog op de verwerving van een elektrisch voertuig of met het oog op de installatie van een oplaadpunt voor elektrische voertuigen

§ 1. Er wordt een belastingvermindering verleend voor de uitgaven die werkelijk zijn betaald gedurende het belastbaar tijdperk met het oog op de verwerving in nieuwe staat van een personenauto, een auto voor dubbel gebruik of een minibus of een motorfiets, driewieler of vierwieler zoals omschreven in de reglementering inzake inschrijving van motorvoertuigen op voorwaarde dat:

- a) ze uitsluitend worden aangedreven door een elektrische motor;*
- b) ze geschikt zijn voor het vervoer van tenminste twee personen;*
- c) voor de besturing ervan het bezit van een Belgisch rijbewijs geldig voor voertuigen van categorie A of B of een gelijkwaardig Europees of buitenlands rijbewijs vereist is.*

De belastingvermindering is niet van toepassing op de uitgaven die in aanmerking komen voor de toepassing van de korting op factuur bedoeld in artikel 147 van de programmawet van 27 april 2007.

De belastingvermindering is gelijk aan 15 pct van de aanschaffingswaarde bij de aankoop van een motorfiets, een driewieler of een vierwieler met een maximum van:

4.540 EUR (basisbedrag 3.280 EUR) in geval van aanschaffing van een vierwieler;

2.770 EUR (basisbedrag 2.000 EUR) in geval van aanschaffing van een motorfiets of een driewieler.

Voor de uitgaven betaald in de jaren 2010 tot 2012, is de belastingvermindering gelijk aan 30 pct van de aanschaffingswaarde met een maximum van 9.000 EUR (basisbedrag 6.500 EUR) bij de aankoop van een uitsluitend door een elektrische motor aangedreven personenwagen, wagen dubbel gebruik of minibus.

§ 2. De Koning bepaalt de toepassingsmodaliteiten van de belastingvermindering, evenals de wijze waarop het bewijs wordt geleverd dat het voertuig voldoet aan de hiervoor vermelde voorwaarden.

§ 3. Er wordt een belastingvermindering verleend voor de uitgaven die werkelijk zijn betaald gedurende de belastbare tijdperken 2010 tot 2012 met het oog op de installatie van een aan de buitenkant van een woning geplaatst oplaadpunt voor elektrische voertuigen.

De belastingvermindering is gelijk aan 40 pct van de werkelijk gedane uitgaven bedoeld in het eerste lid met een maximum van 250 EUR (basisbedrag 180 EUR).

De belastingvermindering is niet van toepassing op uitgaven die:

- a) in aanmerking genomen zijn als werkelijke beroepskosten;*
- b) recht geven op de in artikel 69 vermelde investeringsaftrek;*

c) in aanmerking komen voor de toepassing van de artikelen 104, 8°, 145/24, 145/25, 145/30 en 145/31.

Wanneer een gemeenschappelijke aanslag wordt gevestigd, wordt de belastingvermindering voor de in het eerste lid bedoelde uitgaven evenredig omgedeeld in functie van het belastbaar inkomen van elk der echtgenoten ten opzichte van de som van de belastbare inkomsten van de beide echtgenoten."

▪ Na de zesde staatshervorming

Tekst institutioneel akkoord (p. 47-48):

"Wat de belastingverminderingen en andere voordelen betreft (bijvoorbeeld intrestkorting bij een groene lening) voor uitgaven met het oog op energiebesparingen in een woning, evenals met betrekking tot de factuorkortingen voor schone wagens, beschikken de Gewesten nu al over bevoegdheden om hun beleid uit te voeren; een bevoegdheidsoverdracht is dus niet nodig.

Om inmenging van de federale overheid in de materies die onder de bevoegdheid van de Gewesten vallen te vermijden, zal de federale overheid, (...) echter vanaf het budget 2012 aan de huidige op zijn niveau bestaande stimuli ter zake een einde kunnen maken."

▪ Wat moet nog besproken worden?

De fiscale aftrek voor personenwagens en laadpunten had slechts betrekking op de belastbare tijdperken 2010 tot 2012. Ze bestaan de facto niet meer. Dat is niet het geval voor motorfietsen, driewielers en vierwielers. Het is onduidelijk of deze aftrek federaal blijft bestaan of wanneer ze wordt afgeschaft.

Welke nieuwe beleidsopties kan Vlaanderen nemen?

Optie 1 (Nuloptie): Het belastingsvoordeel is opgeheven (en wordt dus niet overgenomen).

Optie 2: Opnieuw dezelfde belastingsvoordelen toekennen via eigen middelen Vlaamse overheid.

Optie 3: Opnieuw belastingsvoordelen toekennen, maar inbedden in een groter milieugeheel, waarbij budgetneutraliteit wordt nagestreefd.

Optie 4: Alternatieve steunmaatregelen opzetten.

▪ Eerste optie (nuloptie): Het belastingsvoordeel is opgeheven en wordt dus niet overgenomen

De federale keuze om de steun af te schaffen, is geen inhoudelijke keuze geweest. Als argument wordt aangegeven dat de bevoegdheden m.b.t. milieuvriendelijke voertuigen in de feiten toch reeds gewestelijk waren. De voorziene beperking in de tijd was bedoeld om voorlopers bij deze nieuwe technologie te stimuleren. Het betrof een belastingsvoordeel voor burgers. Voor de bedrijven blijven een aantal steunmaatregelen gelden.

Gelet op de trage ontwikkeling van de markt blijft steun ook in de volgende jaren aan de orde. Bij het niet overnemen van de steun zal het elektrisch rijden in Vlaanderen moeilijk van de grond komen. De hoge aankoopprijs blijft de belangrijkste drempel. Nochtans is elektrisch rijden op dit ogenblik de interessantste optie om een aantal milieu- (CO₂, luchtmissies, geluid) en energiedoelstellingen (hernieuwbare energie) te halen. Ook Europa vraagt dat de lidstaten de nodige inspanningen zouden doen om deze technologie te steunen zodat de

eerste horde kan genomen worden naar een volle ontplooiing. Die doorbraak moet Vlaanderen via 2030 en 2050 ook op weg zetten naar een koolstofarme samenleving.

Het opzetten van laadinfrastructuur daarentegen zou beter globaal aangepakt worden (lokale besturen, andere overheden, bedrijven, ...). Een subsidiëring van particuliere laadpalen is vermoedelijk niet de eerste prioriteit. De steun daarvoor wordt verderop niet hernomen.

- **Tweede optie: Opnieuw dezelfde belastingsvoordelen toekennen via eigen middelen Vlaamse overheid**

Een belastingvermindering op dezelfde wijze opnemen is een mogelijkheid. Sowieso moet daarbij wel bekeken worden of het opnieuw een tijdelijke maatregel betreft en voor hoelang ze zou moeten gelden (minimaal drie jaar). De maatregel was uitsluitend gericht op elektrische voertuigen; de volgende jaren komen ook andere milieuvriendelijke technologieën op de markt, die onder een zelfde regime zouden kunnen genomen worden. Bijkomende nadelen aan de techniek via de belastingen zijn de lange tijd tussen de aankoop en het voordeel en het gebrek aan flexibiliteit

- **Derde optie: Opnieuw belastingsvoordelen toekennen, maar inbedden in een groter milieugeheel, waarbij budgetneutraliteit wordt nagestreefd**

Een belastingvermindering voor de aankoop van milieuvriendelijke voertuigen, die gecombineerd wordt met een belastingvermeerdering voor milieu-onvriendelijke activiteiten of voertuigen kan het geheel budgetneutraal maken. Dat is ook mogelijk door de 'groene' belastingverminderingen te combineren met een verhoging van de opcentiemen. De modaliteiten van de vermindering kunnen overeenstemmen met voorstellen in de vierde optie.

- **Vierde optie: Alternatieve steunmaatregelen opzetten**

De oorspronkelijke fiscale aftrek wordt omgevormd tot een steun bij aankoop van zeer milieuvriendelijke wagens. Vandaag zijn dit plug-in hybride voertuigen en elektrische voertuigen (PH(EV)). Hun CO₂ uitstoot bedraagt 50 g/km of minder. In de toekomst kunnen daar andere technologieën bijkomen. De premie geldt voor nieuwe personenwagens en lichte bedrijfsvoertuigen alsook voor gemotoriseerde twee-, drie- en vierwielers (geen fietsen). De premie betreft een premie bij inschrijving. De premie wordt toegekend op basis van de CO₂ emissies van het voertuig. Voor dieselwagens moet de wagen ook aan de Euro 6 norm voldoen (van kracht vanaf 2014-2015) zodat gegarandeerd wordt dat ook de luchtverontreinigende emissies (NO_x) laag zijn. Er wordt een premie toegekend voor de aankoop van personenwagen of lichte bedrijfswagen met een CO₂ uitstoot lager dan 60 g/km:

De premie bedraagt 130 euro/g onder de 60 g/km (d.w.z. 7800 euro voor een volledig elektrische wagen en ongeveer 2840 euro voor een hybride wagen).

Voor de aankoop van 2, 3 of 4 wielers met een 0-uitstoot wordt een premie van 30% toegekend met een maximum van 2.000 euro

De premie wordt geleidelijk aan afgebouwd vanaf het derde jaar.

Deze maatregel heeft een looptijd van 8 jaar en wordt geleidelijk aan afgebouwd. De kostprijs van PH(EV) zal immers geleidelijk afnemen naarmate er meer wagens op de markt verschijnen. Volgende degressiviteit wordt voorzien:

	Euro per gram	Voor wagens met een CO ₂ uitstoot lager dan
2013-2014	130	60
2015-2016	130	50
2017-2018	115	40
2019-2020	95	30

Onderafdeling 2. Fiscale uitgaven energiebesparing

Wat zal er veranderen aan de Vlaamse bevoegdheid?

▪ Vóór de zesde staatshervorming

Artikel 6,§1,VII, van de BWHI bepaalt:

“Wat het energiebeleid betreft:

De gewestelijke aspecten van de energie, en in ieder geval:

(...)

h) het rationeel energieverbruik.”

Artikel 145/24 §1 eerste lid, 1° tot 6° van het Wetboek van de inkomstenbelasting 1992 bepaalt:

“§ 1. Er wordt een belastingvermindering verleend voor de volgende uitgaven die tijdens het

belastbare tijdperk werkelijk zijn betaald voor een rationeler energiegebruik in een woning waarvan de

belastingplichtige eigenaar, bezitter, erfpachter, opstalhouder, vruchtgebruiker of huurder is :

1° uitgaven voor de vervanging van oude stookketels of voor het onderhoud van een stookketel;

2° uitgaven voor de installatie van een systeem van waterverwarming door middel van zonne-energie;

3° uitgaven voor de plaatsing van zonnecelpanelen voor het omzetten van zonne-energie in

elektrische energie;

3°bis uitgaven voor de plaatsing van alle andere uitrustingen voor geothermische energieopwekking;

4° uitgaven voor de plaatsing van dubbele beglazing;

5° uitgaven voor de isolatie van daken, de muren en de vloeren;

6° uitgaven voor de plaatsing van een warmteregeling van een installatie van centrale verwarming

door middel van thermostatische kranen of door een kamerthermostaat met tijdsinschakeling;

7° uitgaven voor een energie-audit van de woning.”

Met de wet houdende diverse bepalingen van 28 december 2011 werden alle bovenstaande maatregelen, behalve isolatie van daken afgeschaft.

Het gaat dus wat dit aspect betreft alleen nog maar over de overdracht van de fiscale bevoegdheid tot het verlenen van een belastingvermindering voor het isoleren van daken.

▪ Na de zesde staatshervorming

Tekst institutioneel akkoord (p. 47):

“Materies waarvoor de Gewesten in de toekomst de exclusieve

bevoegdheid zullen hebben en waarvoor de uitgaven zullen worden

overgeheveld:

- belastingverminderingen of -kredieten voor de eigen woning;”*

Voorgestelde wetteksten:

✓ Nieuw artikel 5/5, §4, BFW:

“§4. De gewesten zijn exclusief bevoegd voor de belastingverminderingen en belastingkredieten met betrekking tot de volgende uitgaven:

5° energiebesparende uitgaven in een woning met uitzondering van de interesten die betrekking hebben op leningovereenkomsten bedoeld in artikel 2 van de economische herstellwet van 27 maart 2009;”

▪ Aandachtspunten

De overdracht van fiscale autonomie heeft tot gevolg dat de inkomstenstromen van de Vlaamse overheid minder voorspelbaar worden. De impact van fiscale maatregelen is moeilijker voorspelbaar dan bij subsidies en andere instrumenten omdat niet wordt gewerkt met gesloten enveloppes.

Welke nieuwe beleidsopties kan Vlaanderen nemen?

Optie 1 (Nuloptie): Huidige fiscale voordelen (begrensd tot dakisolatie) bestendigen.

Optie 2: Voorwaarden fiscale voordelen aanpassen, rekening houdende met bestaande steunmaatregelen (subsidies, premies, belastingmaatregelen, enz.).

Optie 3: Nieuwe fiscale voordelen invoeren, rekening houdende met bestaande steunmaatregelen (subsidies, premies, belastingmaatregelen, enz.).

Optie 4: Over te dragen fiscale voordelen afschaffen, rekening houdende met bestaande steunmaatregelen (subsidies, premies, belastingmaatregelen, enz.).

- **Eerste optie (Nuloptie): Huidige fiscale voordelen (begrensd tot dakisolatie) bestendigen**

Wat houdt deze optie in?

Bij ongewijzigd beleid, bestendigt Vlaanderen de huidige fiscale voordelen.

Wat zijn de effecten?

Alles blijft bij het oude. De FOD Financiën blijft verantwoordelijk voor de inning en invordering van de hele personenbelasting. De Vlaamse overheid bepaalt wel het beleid.

Hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

Zoals aangegeven, blijven de processen bij de FOD Financiën (incl. klachtenbehandeling). De inkanteling is dus beperkt tot het beleid, waarbij het departement F&B coördineert en samen met het beleidsdomeinen energie nagaat welke doelstellingen zij willen nastreven.

- **Tweede optie: Voorwaarden fiscale voordelen aanpassen, rekening houdende met bestaande steunmaatregelen**

Wat houdt deze optie in?

Vlaanderen wordt exclusief bevoegd voor de fiscale voordelen. Vlaanderen kan voorwaarden aanpassen, schrappen of toevoegen in functie van haar beleidsdoelstellingen, en rekening houden met bestaande steunmaatregelen.

Hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

Zie de eerste optie

- **Derde optie: Nieuwe fiscale voordelen invoeren, rekening houdende met bestaande steunmaatregelen**

Wat houdt deze optie in?

Vlaanderen kan nieuwe fiscale voordelen invoeren binnen haar bevoegdheden, rekening houdende met bestaande steunmaatregelen, doch kan dit, wat dit aspect betreft, uitsluitend onder de vorm van belastingverminderingen en belastingkredieten. Vlaanderen mag dan de belastbare basis niet wijzigen.

Hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

Zie de eerste optie

- **Vierde optie: Over te dragen fiscale voordelen afschaffen, rekening houdende met bestaande steunmaatregelen**

Wat houdt deze optie in?

Vlaanderen kan over te dragen fiscale voordelen afschaffen, rekening houdende met bestaande steunmaatregelen.

Hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

Het Vlaams Energieagentschap (VEA) geeft heden uitvoering aan het energiebeleid. Het VEA is logischerwijze dus de inkantelingsorganisatie bij deze optie.

Onderafdeling 3. Groene lening

Wat zal er veranderen aan de Vlaamse bevoegdheid?

- **Vóór de zesde staatshervorming**

Artikel 6,§1,VII, van de BWHI bepaalt:

“Wat het energiebeleid betreft:

De gewestelijke aspecten van de energie, en in ieder geval:

(...)

h) het rationeel energieverbruik.”

Artikel 145/24 §3 van het Wetboek van de inkomstenbelasting 1992 bepaalt:

“§ 3. Een belastingvermindering wordt verleend aan de in § 1, eerste lid, bedoelde belastingplichtige voor de interesten die betrekking hebben op leningovereenkomsten als bedoeld in artikel 2 van de economische herstellwet van 27 maart 2009.

De belastingvermindering bedraagt 40 pct van de interesten die werkelijk werden gedragen tijdens het belastbaar tijdperk na aftrek van de tussenkomst van de Staat bedoeld in artikel 2 van de economische herstellwet van 27 maart 2009.

De belastingvermindering is niet van toepassing op de interesten:

a) die in aanmerking werden genomen als werkelijke beroepskosten;

b) waarvoor de toepassing van de artikelen 14, 104, 9°, of 526 werd gevraagd.”

De eerste zin van de bedoelde paragraaf 1 luidt : “Er wordt een belastingvermindering verleend voor de volgende uitgaven die tijdens het belastbare tijdperk werkelijk zijn betaald voor een rationeler energiegebruik in een woning waarvan de belastingplichtige eigenaar, bezitter, erfpachter, opstalhouder, vruchtgebruiker of huurder is : ...”

Met de wet houdende diverse bepalingen van 28 december 2011 werden de maatregelen uit die paragraaf 1 afgeschaft, behalve isolatie van daken, waarvoor de belastingvermindering werd verminderd van 40 naar 30%.

Met dezelfde wet werd ook de interestbonificatie van de groene leningen (voornoemd artikel 2 van de economische herstellwet van 27 maart 2009) afgeschaft en werd het percentage

voor de belastingvermindering van 40% van de interesten van de al bestaande en nog lopende leningen naar 30% gebracht.

Het gaat dus wat dit aspect betreft alleen nog maar over de overdracht van de fiscale bevoegdheid tot het verlenen van een belastingvermindering voor interestlasten van groene leningen uit het verleden.

▪ Na de zesde staatshervorming

Tekst institutioneel akkoord (p. 47):

“Materies waarvoor de Gewesten in de toekomst de exclusieve bevoegdheid zullen hebben en waarvoor de uitgaven zullen worden overgeheveld:

- *belastingsverminderingen of -kredieten voor de eigen woning;”*

Voorgestelde wetteksten:

- ✓ Nieuw artikel 5/5, §4, BFW:

“§4. De gewesten zijn exclusief bevoegd voor de belastingverminderingen en belastingkredieten met betrekking tot de volgende uitgaven:

5° energiebesparende uitgaven in een woning met uitzondering van de interesten die betrekking hebben op leningovereenkomsten bedoeld in artikel 2 van de economische herstellwet van 27 maart 2009;”

Welke nieuwe beleidsopties kan Vlaanderen nemen?

Optie 1 (Nuloptie): Het huidige, aflopende, fiscale voordeel bestendigen (niet overnemen).

Optie 2: Over te dragen fiscale voordeel afschaffen (voor zover nodig, aangezien alleen maar toepasbaar op leningen uit het verleden).

- **Eerste optie (Nuloptie): Het huidige, aflopende, fiscale voordeel bestendigen (niet overnemen)**

Wat houdt deze optie in?

Geen actie ondernemen voor de overdracht van de bevoegdheid.

Wat zijn de effecten?

Alles blijft bij het oude. De FOD Financiën blijft verantwoordelijk voor de inning en invordering van de hele personenbelasting. Het aantal dossiers met belastingverminderingen voor groene leningen dooft langzaam uit.

- **Tweede optie: Over te dragen fiscale voordeel afschaffen (voor zover nodig, aangezien alleen maar toepasbaar op leningen uit het verleden).**

Wat houdt deze optie in?

Vlaanderen wordt exclusief bevoegd voor de fiscale voordelen. Vlaanderen kan voorwaarden aanpassen, schrappen of toevoegen in functie van haar beleidsdoelstellingen, en rekening houden met bestaande steunmaatregelen. Een belastingvermindering voor interestlasten voor leningen met energiebesparende doelstellingen hoort daar niet bij, want overlapt met

het zelf verschaffen van goedkope leningen door het FRGE, met hetzelfde doel (zie ook deel 1, Hoofdstuk 6, Afdeling 1.).

Hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

De over te dragen bevoegdheid kan worden opgenomen binnen de Participatiemaatschappij Vlaanderen, met medewerking van het te regionaliseren Participatiefonds. De betrokken entiteiten zijn het Vlaams Energieagentschap en de afdeling Financieel Management van het departement Financiën en Begroting.

Onderafdeling 4. Lage energiewoningen, passiefwoningen en nul-energiewoningen

Wat zal er veranderen aan de Vlaamse bevoegdheid?

▪ **Vóór de zesde staatshervorming**

Artikel 6,§1,VII, van de BWHI bepaalt:

*“Wat het energiebeleid betreft:
De gewestelijke aspecten van de energie, en in ieder geval:
(...)
h) het rationeel energieverbruik.”*

Artikel 145/24 §2 van het Wetboek van de inkomstenbelasting 1992 bepaalt:

*“§ 2. Er wordt een belastingvermindering verleend aan de belastingplichtige die als eigenaar, bezitter, erfpachter of opstalhouder investeert in :
1° het bouwen van een passiefhuis;
2° het in nieuwe staat verwerven van een passiefhuis;
3° de volledige of gedeeltelijke vernieuwing van een onroerend goed om het te verbouwen tot een passiefhuis.*

*Onder passiefhuis wordt verstaan een woning die is gelegen in een Lidstaat van de Europese Economische Ruimte en die aan de volgende voorwaarden voldoet :
1° de totale energievraag voor ruimteverwarming en koeling moet beperkt blijven tot 15 kWh/m2 geklimatiseerde vloeroppervlakte;
2° bij een luchtdichtheidsproef (overeenkomstig de norm NBN EN 13829) met een drukverschil tussen binnen- en buitenomgeving van 50 pascal is het luchtverlies niet groter dan 60 % van het volume van de woning per uur (n50 niet groter dan 0,6/uur).
De belastingvermindering bedraagt 830 euro (basisbedrag 600 euro) per belastbaar tijdperk en per woning.*

De belastingvermindering wordt verleend gedurende 10 opeenvolgende belastbare tijdperken vanaf het belastbaar tijdperk waarin is vastgesteld dat de woning een passiefhuis is. Die vaststelling blijkt uit een certificaat dat wordt uitgereikt door een door de Koning erkende instelling of een gelijkwaardige instelling die is gevestigd in de Europese Economische Ruimte.

De belastingvermindering wordt niet meer verleend vanaf het belastbaar tijdperk waarin de belastingplichtige niet langer eigenaar, bezitter, erfpachter of opstalhouder is van de in het eerste lid bedoelde woning. De toestand wordt beoordeeld op de laatste dag van het belastbaar tijdperk.

(...)

De Koning bepaalt de vorm en de inhoud van het certificaat als bedoeld in het vierde lid.

(...)

De certificaten van "kwaliteitsverklaring passiefhuis" uitgereikt door "VZW Passiefhuis-Platform" en van "maison passive" uitgereikt door "Plate-forme Maison passive ASBL" voor de inwerkingtreding van

de wet van 27 april 2007 vervangen, voor de toepassing van de belastingvermindering, het in het vierde lid bedoelde certificaat voor zover de woning wel degelijk beantwoordt aan de in het tweede lid vastgelegde normen. Deze certificaten worden geacht te zijn uitgereikt op 1 januari 2007”.

▪ Na de zesde staatshervorming

Tekst institutioneel akkoord (p. 47):

“Materies waarvoor de Gewesten in de toekomst de exclusieve bevoegdheid zullen hebben en waarvoor de uitgaven zullen worden overgeheveld:

- belastingverminderingen of -kredieten voor de eigen woning;”

Voorgestelde wetteksten:

- ✓ Nieuw artikel 5/5, §4, BFW:

“§4. De gewesten zijn exclusief bevoegd voor de belastingverminderingen en belastingkredieten met betrekking tot de volgende uitgaven:

5° energiebesparende uitgaven in een woning met uitzondering van de interesten die betrekking hebben op leningovereenkomsten bedoeld in artikel 2 van de economische herstellwet van 27 maart 2009;”

▪ Aandachtspunten

De overdracht van fiscale autonomie heeft tot gevolg dat de inkomstenstromen van de Vlaamse overheid minder voorspelbaar worden. De impact van fiscale maatregelen is moeilijker voorspelbaar dan bij subsidies en andere instrumenten omdat niet wordt gewerkt met gesloten enveloppes.

Welke nieuwe beleidsopties kan Vlaanderen nemen?

Optie 1 (Nuloptie): Het belastingvoordeel is opgeheven (en wordt dus niet overgenomen).

Optie 2: Opnieuw toekennen belastingvoordelen via eigen middelen Vlaamse overheid.

Optie 3: Bestaande steunmaatregelen worden aangepast.

- **Eerste optie (Nuloptie): Het belastingvoordeel is opgeheven (en wordt dus niet overgenomen)**

Wat houdt deze optie in?

Aangezien dit belastingvoordeel is opgeheven door de federale overheid, zal bij ongewijzigd beleid de belastingvermindering niet worden overgenomen.

Bestaande financiële ondersteuningsmechanismen vanwege de Vlaamse overheid zijn:

- Vermindering van onroerende voorheffing voor energiezuinige woningen;
- Maatregelen (subsidies) van de netbeheerders;
- Maatregelen (subsidies) van de lokale besturen.

De bestaande federale beleidsopties kunnen dus ongewijzigd overgenomen worden zonder de bevoegdheidsgrenzen te overschrijden.

Doelgroep: burgers die als eigenaar, bezitter, erfpachter of opstalhouder een passiefwoning wensen te (ver)bouwen.

Wat zijn de effecten?

Alles blijft bij het oude. De FOD Financiën blijft verantwoordelijk voor de inning en invordering van de hele personenbelasting. De Vlaamse overheid bepaalt wel het beleid.

Hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

Zoals aangegeven, blijven de processen bij de FOD Financiën (incl. klachtenbehandeling). De inkanteling is dus beperkt tot het beleid, waarbij het departement F&B coördineert en samen met het beleidsdomeinen energie nagaat welke doelstellingen zij willen nastreven.

Het is niet duidelijk wat zal gebeuren met de verderzetting van engagementen uit het verleden. De belastingvermindering werd weliswaar principieel afgeschaft, maar een overgangsmaatregel (art. 51 van de wet houdende diverse bepalingen van 28 december 2011) bepaalt dat de vermindering toch van toepassing blijft voor de woningen waarvoor uiterlijk op 31 december 2011 het certificaat is uitgereikt. Bij arrest van het Grondwettelijk Hof nr. 63/2013 van 8 mei 2013, wordt gesteld dat artikel 51 een ongrondwettige discriminatie inhoudt van de belastingplichten die op 30 december 2011 een contract hadden ondertekend voor de bouw of aankoop van een energiezuinige woning. De budgettaire implicaties van dit arrest moeten eventueel worden herzien.

- **Tweede optie: Opnieuw toekennen belastingvoordelen via eigen middelen Vlaamse overheid**

Wat houdt deze optie in?

Als het Vlaamse Gewest dit voordeel opnieuw wilt toekennen zal dit moeten gebeuren met eigen middelen. Dit kan dan toegevoegd worden aan de bestaande financiële ondersteuningsmechanismes.

Bestaande steunmaatregelen zijn:

- ✓ Vermindering van onroerende voorheffing voor energiezuinige woningen;
- ✓ Premies van de netbeheerders;
- ✓ Subsidies van lokale besturen.

De bestaande federale beleidsopties kunnen ongewijzigd overgenomen worden zonder de bevoegdheidsgrenzen te overschrijden.

Doelgroep: burgers die als eigenaar, bezitter, erfpachter of opstalhouder een passiefwoning wensen te (ver)bouwen.

Hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

De processen blijven bij de FOD Financiën (incl. klachtenbehandeling). De inkanteling is dus beperkt tot het beleid, waarbij het departement F&B coördineert en samen met het beleidsdomeinen energie nagaat welke doelstellingen zij willen nastreven.

Het is niet duidelijk wat zal gebeuren met de verderzetting van engagementen uit het verleden. De belastingvermindering werd weliswaar principieel afgeschaft, maar een overgangsmaatregel (art. 51 van de wet houdende diverse bepalingen van 28 december 2011) bepaalt dat de vermindering toch van toepassing blijft voor de woningen waarvoor uiterlijk op 31 december 2011 het certificaat is uitgereikt. Bij arrest van het Grondwettelijk Hof nr. 63/2013 van 8 mei 2013, wordt gesteld dat artikel 51 een ongrondwettige discriminatie inhoudt van de belastingplichten die op 30 december 2011 een contract hadden ondertekend voor de bouw of aankoop van een energiezuinige woning. De budgettaire implicaties van dit arrest moeten eventueel worden herzien.

▪ **Derde optie: Bestaande steunmaatregelen worden aangepast**

Wat houdt deze optie in?

De bestaande steunmaatregelen worden aangepast om het wegvallen van de belastingvermindering te compenseren.

Bij het vastleggen van deze steunmaatregelen wordt rekening gehouden met de doelstelling voor de energieprestatie van de gebouwen voor 2021 (BEN-niveau), en het tweesparenbeleid dat hierbij ontwikkeld wordt.

Bestaande steunmaatregelen zijn:

- Vermindering van onroerende voorheffing voor energiezuinige woningen;
- Premies van de netbeheerders;
- Subsidies van lokale besturen.

De mogelijke meerkost hiervan ten opzichte van de huidige steunmaatregelen zullen moeten gebeuren met eigen middelen.

De bestaande federale beleidsopties kunnen ongewijzigd overgenomen worden zonder de bevoegdheidsgrenzen te overschrijden.

Doelgroep: burgers die als eigenaar, bezitter, erfpachter of opstalhouder een passiefwoning wensen te (ver)bouwen.

Hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

De processen blijven bij de FOD Financiën (incl. klachtenbehandeling). De inkanteling is dus beperkt tot het beleid, waarbij het departement F&B coördineert en samen met het beleidsdomeinen energie nagaat welke doelstellingen zij willen nastreven.

Het is niet duidelijk wat zal gebeuren met de verderzetting van engagementen uit het verleden. De belastingvermindering werd weliswaar principieel afgeschaft, maar een overgangsmaatregel (art. 51 van de wet houdende diverse bepalingen van 28 december 2011) bepaalt dat de vermindering toch van toepassing blijft voor de woningen waarvoor uiterlijk op 31 december 2011 het certificaat is uitgereikt. Bij arrest van het Grondwettelijk Hof nr. 63/2013 van 8 mei 2013, wordt gesteld dat artikel 51 een ongrondwettige discriminatie inhoudt van de belastingplichten die op 30 december 2011 een contract hadden ondertekend voor de bouw of aankoop van een energiezuinige woning. De budgettaire implicaties van dit arrest moeten eventueel worden herzien.

HOOFDSTUK 7. VERKEER EN VERVOER

Wat zal er veranderen aan de Vlaamse bevoegdheid?

▪ Vóór de zesde staatshervorming

De huidige bevoegdheid inzake verkeer en vervoer zit vervat in artikel 6, §§1 tot 4, van de Bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot Hervorming der instellingen.

De bevoegdheid inzake verkeer en vervoer, wordt blijkens de voorbereidende werken, opgevat als "beheersbevoegdheden in de ruime zin", kaderend in de filosofie om aan de Gewesten "homogene bevoegdheidspakketten" toe te kennen.

Uittreksel uit artikel 6, §1, X, van de Bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot Hervorming der instellingen:

"De aangelegenheden bedoeld in artikel 107quater van de Grondwet zijn: (...)

Wat de openbare werken en het vervoer betreft:

1° de wegen en hun aanhorigheden;

2° de waterwegen en hun aanhorigheden;

2°bis het juridisch stelsel van de land- en waterwegenis, welke ook de beheerder ervan zij, met uitzondering van de spoorwegen beheerd door de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

(...)

§ 3. Er wordt overleg gepleegd tussen de betrokken Regeringen en de bevoegde federale overheid: (...)

4° voor de minimale technische veiligheidsnormen inzake het bouwen en onderhouden van wegen, havens, waterwegen, dijken, luchthavens en vliegvelden;

§ 3bis. Er wordt overleg gepleegd tussen de betrokken Regeringen en de betrokken federale overheid over: (...)

2° de planning, de functionaliteit en de compatibiliteit van het autosnelwegen- en waterwegennet;

3° de samenwerking tussen de spoorwegen, enerzijds, en de maatschappijen voor stads- en streekvervoer, anderzijds, met het oog op de coördinatie en de bevordering van het openbaar vervoer; (...)

§ 4. De Regeringen worden betrokken bij: (...)

3° het ontwerpen van de regels van de algemene politie en de reglementering op het verkeer en vervoer, alsook van de technische voorschriften inzake verkeers- en vervoermiddelen;"

▪ Na de zesde staatshervorming

Tekst institutioneel akkoord:

"3.5.1. Mobiliteit en verkeersveiligheid

- Het verkeersreglement blijft een federale bevoegdheid, behalve de overheveling naar de Gewesten van:

• de snelheidsbeperkingen op de openbare weg, uitgezonderd de autosnelwegen;

• de regelgeving inzake het plaatsen van verkeerstekens (overeenkomstig het 1e pakket);

• de regelgeving inzake de beveiliging van de lading en de hoogst toegelaten massa en de massa's over de assen van de voertuigen op de openbare weg;

• de regelgeving met betrekking tot het gevaarlijk en uitzonderlijk vervoer (volgens nader te bepalen regels teneinde de coördinatie van de procedures tussen de Gewesten te verzekeren);

• de handhaving van de geregionaliseerde regels van het verkeersreglement, met inbegrip van het bepalen van administratieve en strafrechtelijke sancties. Het bepalen van deze sancties doet geen afbreuk aan de prerogatieven van de politie, het parket en van de rechtbanken en hoven. Gewestelijke ambtenaren zullen bevoegd kunnen zijn om op de toepassing van de gewestelijke regels toe te zien (zie artikel 11 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980).

De voogdij van de Gewesten over de aanvullende regelgeving inzake verkeersveiligheid wordt bevestigd.

Men zal meer rekening houden met het advies van de Gewesten met betrekking tot de wijzigingen aan het verkeersreglement. Indien een gewest een negatief advies geeft over de federale voorstellen, zal er een overleg tussen de federale staat en de Gewesten worden georganiseerd via de interministeriële conferentie. Bij gebrek aan een akkoord, neemt de federale regering de uiteindelijke beslissing.

Anderzijds zullen de Gewesten op eigen initiatief voorstellen kunnen doen om de regels van het verkeersreglement te wijzigen. Indien de Gewesten en de federale staat het, na overleg, over deze wijzigingen eens zijn, zullen ze worden goedgekeurd en in het verkeersreglement worden ingevoegd.

- Update van het samenwerkingsakkoord van 17 juni 1991 betreffende de wegen die Gewestgrenzen overschrijden, dat met name tot andere aspecten van de intergewestelijke mobiliteit en inzonderheid inzake verkeersveiligheid zal worden uitgebreid.

- Overheveling naar de Gewesten van het Verkeersveiligheidsfonds. De middelen die verband houden met bevoegdheden die federaal blijven, blijven op federaal niveau. De overige middelen worden naar de Gewesten overgedragen.

- Overheveling van de bevoegdheden van het BIVV naar de Gewesten.

Door middel van een samenwerkingsakkoord tussen de Gewesten, waarbij de federale overheid wordt betrokken, zullen op de autosnelwegen nationale bewustmakingsacties naar het brede publiek kunnen worden gevoerd.

- De normering van de verkeersinfrastructuur en de controle op de technische normering van de voertuigen worden naar de Gewesten overgeheveld.

- De technische keuring van voertuigen, homologatie van radars en andere instrumenten die gelinkt zijn met de Gewestelijke bevoegdheden worden naar de Gewesten overgeheveld. Het federaal niveau blijft bevoegd voor de productnormen en de inschrijving van de voertuigen. Er wordt afgesproken dat elke burger zijn voertuig in een keuringscentrum van het Gewest van zijn keuze kan laten keuren, ongeacht zijn verblijfplaats.

- De rijopleiding, de rij scholen en de examencentra worden geregionaliseerd (rijbewijs blijft federaal). Er wordt afgesproken dat:

- ☐ Een rij school die in een Gewest erkend is eveneens in de andere Gewesten werkzaam kan zijn;

- ☐ De regionalisering van de rijopleiding geen afbreuk doet aan de initiatieven voor rijbewijslessen op school;

- ☐ Elke burger een rijopleiding in een rij school van het Gewest van zijn keuze kan volgen, ongeacht zijn verblijfplaats;

- ☐ Elke burger zijn examen in een examencentrum van het Gewest van zijn keuze kan afleggen, ongeacht zijn verblijfplaats.

- De regelgeving en de controle op de binnenscheepvaart gaan naar de Gewesten, inclusief de bevoegdheid van de politie (artikel 11 bijzondere wet 8 augustus 1980).

- Vertegenwoordigers van de Gewesten in de raden van bestuur van de entiteiten van de NMBS-Groep

- Nadat de federale overheid een meerjareninvesteringsplan heeft goedgekeurd dat in voldoende financiering voorziet en de 60/40-sleutel respecteert, zullen de Gewesten voor een bijkomende financiering kunnen zorgen voor de aanleg, aanpassing of modernisering van de spoorlijnen.

Deze bijkomende gewestelijke financiering zal een evenredigheid ten aanzien van de federale financiering moeten naleven. Deze evenredigheid zal door een verplicht samenwerkingsakkoord tussen de federale overheid en het (de) betrokken Gewest(en) moeten worden vastgelegd. Dat samenwerkingsakkoord zal dus de voorwaarde vormen voor de bijkomende gewestelijke financiering.

- Binnen de NMBS zal een structuur worden opgericht waarin de drie Gewesten en de federale overheid vertegenwoordigd zijn en die het geheel van de uitbating van het Gewestelijk Expresnet (GEN) zal beheren.

- Intergewestelijke mobiliteit rond Brussel: binnen de door de bijzondere wet opgerichte hoofdstedelijke gemeenschap zullen de drie Gewesten met elkaar overleggen over de mobiliteit, de verkeersveiligheid en de wegenwerken vanuit, naar en rond Brussel. Over het sluiten of onbruikbaar maken van de op- en afritten van de ring zal er voorafgaand overlegd worden."

Voorgestelde wetteksten:

- ✓ Wijziging artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 9°, BWHI:

"Bovendien is alleen de federale overheid bevoegd voor:

9° de metrologie en de normalisatie, met uitzondering van hetgeen bedoeld wordt in artikel 6, § 1, XII, 5°;"

✓ **Nieuw artikel 6, § 1, X, eerste lid, 10° tot 14°, BWHI:**

"De aangelegenheden bedoeld in artikel 107quater van de Grondwet zijn:

X. Wat de openbare werken en het vervoer betreft:

10° de regels van politie over het verkeer op waterwegen, met uitsluiting van de regelgeving inzake het vervoer van dierlijke stoffen die een gevaar vormen voor de bevolking, het vervoer van radioactieve stoffen en het vervoer van ontplofbare stoffen;

11° de regels met betrekking tot de bemanningsvoorschriften inzake de binnenvaart en de regels inzake de veiligheid van binnenschepen en binnenschepen die ook voor niet-internationale reizen op zee worden gebruikt;

12° de minimale technische veiligheidsnormen inzake het bouwen en onderhouden van wegen en hun aanhorigheden, en van waterwegen en hun aanhorigheden;

13° de reglementering inzake het vervoer van gevaarlijke goederen en uitzonderlijk vervoer over de weg, met uitsluiting van de regelgeving inzake nucleair vervoer, het vervoer van explosieven en het vervoer van dierlijke stoffen die een gevaar vormen voor de bevolking;

14° onder de voorwaarde van het afsluiten van een Samenwerkingsakkoord overeenkomstig artikel 92bis, § 4nonies, en voor een periode die beperkt is tot de duur ervan, de bijkomende financiering voor investeringen in de aanleg, aanpassing of modernisering van de spoorlijnen, voor zover deze verder gaan dan de investeringen die voorzien zijn in het meerjareninvesteringsplan dat effectief in voldoende financiering door de federale overheid voorziet teneinde een aantrekkelijk en performant aanbod voor het spoorvervoer dat goed aansluit op de andere vervoermiddelen te verzekeren op het gehele grondgebied, en in een door het bovengenoemde Samenwerkingsakkoord vastgelegde evenredigheid

✓ **Nieuw artikel 6, § 1, XII, BWHI:**

"De aangelegenheden bedoeld in artikel 107quater van de Grondwet zijn:

XII. Wat het verkeersveiligheidsbeleid betreft :

1° het bepalen van de snelheidsbeperkingen op de openbare wegen, met uitzondering van de autosnelwegen zoals gedefinieerd in artikel 1, j), van het verdrag inzake het wegverkeer, gedaan te Wenen op 8 november 1968;

2° de reglementering inzake het plaatsen en de technische eisen, evenals de controle op de verkeerstekens, met uitzondering van de verkeerstekens met betrekking tot douanestroken, aan overwegen en kruisingen met spoorwegen en op de militaire wegen;

3° de regelgeving inzake maximaal toegelaten massa en massa's over de assen van de voertuigen die gebruik maken van de openbare wegen, evenals de ladingzekering en de afmetingen en de signalisatie van de lading;

4° het toezicht op de naleving van de technische federale voorschriften voor voertuigen met het oog op hun inkeerstelling en de technische keuring van voertuigen die op de weg rijden in toepassing van de federale normen, met dien verstande dat de natuurlijke en rechtspersonen gevestigd in een gewest vrij zijn om hun voertuig te laten controleren in een centrum voor technische keuring dat in een ander gewest is gelegen;

5° de homologatie van radars en andere instrumenten die gelinkt zijn met de Gewestelijke bevoegdheden;

6° de reglementering inzake de scholing en examens betreffende de kennis en de vaardigheid die nodig zijn voor het besturen van voertuigen van elke categorie, met inbegrip van de organisatie en erkenningsvoorwaarden van rijsscholen en examencentra en met inbegrip van het toezicht op de rijgeschiktheid van de bestuurders of de kandidaat-bestuurders die lijden aan een vermindering van hun functionele vaardigheden, met uitzondering van de federale bevoegdheid inzake het bepalen van de kennis en de vaardigheden die nodig zijn voor het besturen van voertuigen, met dien verstande dat de inwoners van een Gewest vrij zijn om een rijsschool te kiezen die, of examen af te leggen in een centrum dat in een ander Gewest is gelegen;

7° de bevordering, de sensibilisering en de informatie inzake verkeersveiligheid."

✓ **Nieuw artikel 6, § 2, 4° en 5°, BWHI:**

"§ 2. De betrokken Regeringen moeten onderling overleg plegen wat betreft:

4° de minimale technische veiligheidsnormen inzake het bouwen en onderhouden van wegen en hun aanhorigheden alsook de waterwegen en hun aanhorigheden;

5° de reglementering inzake het vervoer van gevaarlijke goederen en uitzonderlijk vervoer over de weg, met uitsluiting van de regelgeving inzake het vervoer van dierlijke stoffen die een gevaar vormen voor de bevolking, het vervoer van radioactieve stoffen en het vervoer van ontplofbare stoffen."

✓ Wijziging artikel 6, § 3, 4°, BWHI:

"§ 3. Er wordt overleg gepleegd tussen de betrokken Regeringen en de bevoegde federale overheid:

4° voor de minimale technische veiligheidsnormen inzake het bouwen en onderhouden van ~~wegen~~,... havens, ~~waterwegen~~,... dijken, luchthavens en vliegvelden;"

✓ Nieuw artikel 6, § 3bis, 6°, BWHI:

"§ 3bis. Er wordt overleg gepleegd tussen de betrokken Regeringen en de betrokken federale overheid over:

6° het vaststellen van de regels van politie over het verkeer op waterwegen."

✓ Wijziging artikel 6, § 4, 3°, BWHI:

"§ 4. De Regeringen worden betrokken bij:

3° het ontwerpen van de regels van de algemene politie met uitzondering van de regels van politie over het verkeer op waterwegen bedoeld in § 1, X, 10°, en de reglementering op het verkeer en vervoer, alsook van de technische voorschriften inzake verkeers- en vervoermiddelen;

Indien, wat de opstelling van de politieregels voor het wegverkeer betreft, in het kader van deze betrokkenheid een ongunstig advies wordt uitgebracht door een van de betrokken regeringen, dient de bevoegde federale overheid een interministeriële conferentie te organiseren alvorens een beslissing te nemen. Bij gebrek aan een akkoord, neemt de federale Ministerraad de uiteindelijke beslissing.

Elke gewestregering kan wijzigingen aan de politieregels voor het wegverkeer voorstellen. De bevoegde federale overheid legt die ter overleg voor aan de regeringen van de drie gewesten. In geval van een consensus over die wijzigingen, neemt de Koning ze aan of legt Hij ze neer in de Kamer van volksvertegenwoordigers."

✓ Nieuw artikel 6, § 4bis, BWHI:

"§ 4bis. De federale overheid wordt betrokken bij het sluiten van het Samenwerkingsakkoord bedoeld in artikel 92bis, § 2, i)."

✓ Nieuw artikel 92bis, § 2, i), BWHI:

"§ 2. De Gewesten sluiten in ieder geval samenwerkingsakkoorden voor de regeling van de aangelegenheden die betrekking hebben:

i) op de organisatie langs de autosnelwegen, van nationale sensibiliseringsacties inzake verkeersveiligheid."

✓ Nieuw artikel 92bis, § 4nonies, BWHI:

"§ 4nonies. Wanneer een of meerdere gewesten op aanvullende wijze de investeringen in de aanleg, de aanpassing of de modernisering van de spoorlijnen wensen te financieren, overeenkomstig artikel 6, § 1, X, 14°, sluiten de federale overheid en het of de betrokken gewesten in elk geval een Samenwerkingsakkoord dat voor het of de betrokken gewest(en) de evenredigheid bepaalt die de aanvullende financiering mag aannemen in verhouding tot de financiering van de investeringen die gerealiseerd zijn ter uitvoering van het federaal meerjareninvesteringsplan. Dit Samenwerkingsakkoord wordt gesloten voor een duur die de vervaldatum van het overeenkomstige federale meerjareninvesteringsplan niet mag overschrijden."

Wat betreft de samenwerkingsakkoorden dienen o.a. afgesloten of gewijzigd te worden:

- Samenwerkingsakkoord inzake het meerjareninvesteringsplan van de spoorwegen (goed te keuren via wet (federaal) en decreet(Vlaanderen));

- Samenwerkingsakkoord inzake het overleg binnen de hoofdstedelijke gemeenschap Brussel (nieuw akkoord);
- Wijziging (uitbreiding) van het Samenwerkingsakkoord van 17 juni 1991 tussen het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de gewestgrens-overschrijdende wegen;

Evenals de af te sluiten samenwerkingsakkoorden vermeld in het ontwerp van bijzondere wet (zie eerder)

▪ Wat moet nog besproken worden?

- De begrippen “snelheidsbeperkingen” en “autosnelwegen”, zijn onduidelijk in het licht van het behoud van de reeds bestaande gewestelijke bevoegdheden
- Mogelijke tegenstrijd tussen de reglementering inzake het plaatsen en de technische eisen evenals de controle op de verkeerstekens met de bevoegdheid om snelheidsbeperkingen te bepalen, de uitzonderingsbepaling, de reikwijdte van de plaatsingsvoorwaarden,
- Bij de regelgeving inzake maximaal toegelaten massa en de massa's over de assen, ...ladingzekering en de afmetingen en de signalisatie van de lading is de bepaling van het begrip lading en de reikwijdte van de betrokken materie onduidelijk
- Bij de regelgeving inzake het vervoer van gevaarlijke goederen en een uitzonderlijk vervoer over de weg, zijn nog volgende onduidelijkheden: de begeleiding van het uitzonderlijk vervoer, specifieke opleidingen en keuringen ikv ADR-vervoer, de betrokkenheid van de regeling LZV (lange en zware voertuigen), het verplichte overleg tussen de gewesten
- Handhavingsprioriteiten en het vervolgingsbeleid van de geregionaliseerde regels van het verkeersreglement De concrete invulling van de “goedkeuring” na consensus bij het voorstellen van wijzigingen aan de politieregels voor het wegverkeer
- Bij het verkeersveiligheidsfonds : een eventuele federale inning op gewestelijk bepaalde inbreuken, de criteria voor de verdeling van de laatste schijf door de gewesten, het bepaalde jaarlijks minimumbedrag van 181.000.000 € (geïndexeerd)
- De bevoegdheden van het BIVV inzake de controle van apparatuur voor technische keuring, het vergaren van kennis en voeren van studie en onderzoek
- De inhoudelijke reikwijdte van het toezicht op de naleving van de technische federale voorschriften met het oog op de inkeerstelling
- De marges voor de gewesten om bepalingen in te voeren bij de technische keuring van de voertuigen die op de weg rijden inzake, de bevoegdheid voor interpretatie en de betrokkenheid van het FIA vzw
- De homologatie van radars en andere instrumenten die gelinkt zijn met de gewestelijke bevoegdheden inzake een aantal specifieke situaties
- Onduidelijk is er ook i.v.m. de betrokkenheid van de opleidingsprogramma's van andere organismen, bij de reglementering inzake de scholing en examens betreffende de kennis en de vaardigheden die nodig zijn voor het besturen van voertuigen van elke categorie , het mogelijk ontstaan van 2 vormen van examen, , de reikwijdte van het federaal blijven van het voorlopig rijbewijs en de betrokkenheid van de vakbekwaamheid en nascholing bij de reikwijdte van de voorziene vrije keuzes.

En

- Indien het Samenwerkingsakkoord van 17 juni 1991 wordt uitgebreid tot aspecten van verkeersveiligheid, dreigt er een overlapping met het nog af te sluiten samenwerkingsakkoord voor het overleg binnen de Hoofdstedelijke Gemeenschap Brussel waar ook over verkeersveiligheid zal worden gepraat.
- Wat betreft het Gewestelijk Expresnet bevat het institutioneel akkoord twee tekstpassages met een licht verschillende inhoud:

“Binnen de NMBS zal een structuur worden opgericht waarin de drie Gewesten en de federale overheid vertegenwoordigd zijn en die het geheel van de uitbating van het Gewestelijk Expresnet (GEN) zal beheren.” (p.39)

“Binnen de NMBS zal een structuur worden opgericht waarin de drie Gewesten en de federale staat zullen zijn vertegenwoordigd om samen het Gewestelijk Expres Net (GEN) uit te baten (p.23)

Volgens onze interpretatie betekent dit dat er een dochtermaatschappij van de NMBS komt (naar analogie met B-Logistics voor het goederenvervoer) die de exploitatie van het GEN op zich neemt. De gewesten krijgen vertegenwoordigers in de raad van bestuur van deze GEN-exploitatiemaatschappij. Daarnaast wordt (naar analogie met de NMBS-beheersovereenkomsten) een beheersovereenkomst tussen deze maatschappij enerzijds en de federale en gewestelijke overheden anderzijds opgesteld.

- Binnenvaart: . De voorliggende teksten blijven oppervlakkig wat betreft het internationale aspect van de binnenvaart. Het Vlaamse Gewest dient te bewaken dat het principe ‘in foro interno, in foro externo’ naar deelname aan de Centrale Commissie voor de Rijnvaart en de UNECE en Europese Commissie voor de over te dragen aspecten daadwerkelijk zal gehanteerd worden.
- Binnenvaart : Wat betreft het vervoer van gevaarlijke goederen over de binnenwateren dient te worden opgemerkt dat de certificaten voor toelating tot vervoer van gevaarlijke goederen scheepsgebonden zijn. Deze certificaten, die internationaal zijn vastgesteld maken geen onderscheid naar product. Gelet op het feit dat de infectueuze, nucleaire en explosieve stoffen federaal blijven ontstaat een probleem inzake certificering van vaartuigen.
- Binnenvaart : De aanpassing van artikel 6, §4, 3° betreffende de betrokkenheid van de gewestregeringen, wordt gesteld dat deze zonder voorwerp is wat betreft de overgedragen bevoegdheden. Het wijzigingsvoorstel waarbij men “met uitzondering van de regels van politie over het verkeer op waterwegen” toevoegt, mag echter geen afbreuk doen aan het principe van betrokkenheid voor wat betreft de aspecten van pleziervaart die federaal blijven.

In de bijlagen, p. 16, worden deze punten verder omstandig toegelicht.

▪ Aandachtspunten

VERKEER EN VERVOER:

- Het op verschillende vlakken doorbreken van het verticaliteitsprincipe
- Wijze waarop het begrip “recidive” ten aanzien van met name snelheid invulling kan binnen een context van een gedeelde / gespreide regulerende en handhavingsbevoegdheid.
- Impact van de bevoegdheidsoverdracht betreffende de technische keuring van voertuigen op de Car-Pass reglementering.
- Ontegensprekelijk gevat zijn van FIA vzw (Fonds voor de Inspectie van Automobielen vzw) niettegenstaande het niet vermeld is in de tekst van het akkoord.
- Regeling uit te werken voor de DIV-antennes in keuringscentra.
- Nood aan diverse samenwerkingsakkoorden.
 - ✓ Omtrent het gedurende een nader te bepalen overgangsperiode verder operationeel houden van een aantal bestaande federale software-platforms
 - ✓ een eventuele intergewestelijke samenwerking voor de aflevering van vergunningen uitzonderlijk vervoer (en andere vormen van bijzonder wegtransport) teneinde een uniek loket per lidstaat aan te bieden aan de eindgebruiker = vervoerder.
 - ✓ Wenselijkheid van samenwerking met federale niveau voor handhaving op het zwaar vervoer van goederen over de weg – mogelijks via betrokkenheid bij het “Nationaal Actieplan”

- ✓ Alternatief vereist voor het huidige samenwerkingsverband tussen de FOD, GOCA, FIA en de keuringsorganismen voor de technische keuring van bedrijfsvoertuigen langs de weg
- ✓ voor diverse vormen van gegevensuitwisseling in zake technische keuring en homologatie
- ✓ voor diverse vormen van gegevensuitwisseling inzake rijopleiding / (voorlopig) rijbewijs

In de bijlagen, p. 21, worden deze aandachtspunten verder omstandig toegelicht.

BINNENVAART:

Behalve een dubbele structuur(federaal en gewestelijk) zijn er in theorie geen bijzondere risico's verbonden aan de bevoegdheidsoverdracht. Hierbij wordt er wel vanuit gegaan dat de databanken en informatica-infrastructuur voor o.a. de afname van examens mee met de betrokken diensten wordt overgedragen.

Welke nieuwe beleidsopties kan Vlaanderen nemen met betrekking tot de binnenvaart?

Optie 1 (Nuloptie): De nuloptie betreft het overnemen van de betrokken taken waarbij aan de procedures niets wordt gewijzigd.

Optie 2: Een alternatief kan erin bestaan de operationele taken i.v.m. de afgifte en controle ten behoeve van bepaalde certificaten door derden te laten uitvoeren. Dit is vooral interessant om de personeelsbehoefte op niveau van de overheid te beperken.

Optie 3: Ontwikkelen van een eigen Vlaamse scheepvaart/binnenvaartregelgeving

▪ Eerste optie: nuloptie

Wat houdt deze optie in?

De federale beleidsdoelstellingen bestaan erin volgende opdrachten uit te voeren :

- Het behandelen van aanvragen tot het verkrijgen of verlengen van bekwaamheidsbewijzen voor de binnenvaart en het organiseren van de ermee verbonden examens;
- Het verstrekken en valideren van vaartijdenboeken voor schepen en dienstboekjes voor bemanningsleden van binnenvaartschepen;
- Het uitreiken van exploitatievergunningen, verklaringen inzake het behoren tot de Rijnvaart of inzake het behoren tot de Belgische vloot;
- Inspecties op de binnenwateren voor wat binnenschepen aanbelangt voor het handhaven van de Belgische wetgeving op die wateren;
- Schouwingen voor het verlenen van EU communautaire certificaten en het verlenen van die certificaten op grond van de huidige Belgische wetgeving die genomen werd voor het omzetten van de EU wetgeving;
- Het meten van binnenschepen en het verlenen van meetbrieven;
- Het schouwen met het oog op het verlenen van certificaten van onderzoek en van goedkeuring voor de Rijnvaart en het verlenen ervan;
- Het schouwen en certificeren voor het vervoer van gevaarlijke goederen (ADN en ADN R);
- Het immatriculeren van plezierboten;
- Het handhaven van pleziervaartreglementering;

- Het inspecteren van het vervoer van gevaarlijke goederen op de binnenwateren;
- De aan bovenvermelde onderwerpen gekoppelde beleidsondersteunende activiteiten en vertegenwoordiging in internationale fora, evenals het ontwikkelen van de bijhorende regelgeving.

De inspecties, controles, schouwingen, scheepsmetingen, de organisatie van examens en afgifte van certificaten wordt, behoudens de organisatie examens recreatievaart in eigen beheer uitgevoerd.

De bestaande federale beleidsopties kunnen ongewijzigd worden overgenomen zonder de bevoegdheidsgrenzen te overschrijden. Het is wenselijk om bepaalde beleidsopties gezamenlijk met de andere gewesten uit te voeren in plaats van onafhankelijk.

De doelgroepen van de federale beleidsopties zijn de gebruikers van de waterweg :

- de binnenvaartsector;
- de recreatievaart.

Wat zijn de effecten?

Er zijn voor de gebruiker geen noemenswaardige effecten. Voor de overheid zou het kunnen dat extra aanwervingen noodzakelijk zijn.. Een overdracht van alle binnenscheepvaart gerelateerde regelgeving draagt bij tot een geïntegreerd sectoraal beleid. Hoe dan ook geven de extra beleidsinstrumenten nieuwe mogelijkheden om het huidige Vlaamse stimuleringsbeleid voor de binnenvaart te versterken. Zo kan men voor aspecten waar momenteel alleen subsidiemechanismen mogelijk zijn, ook een positief (vrijstellingen) of net restrictief (verplichtingen) regelgevend kader scheppen ter ondersteuning.

Hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

De inkanteling binnen het beleidsveld waterinfrastructuur en zeewezen gebeurt het beste op niveau van het departement. Het zou best als een volledige afdeling Scheepvaartcontrole en enkele losse elementen inzake beleidsondersteuning overkomen.

De hoofdtaak van de over te dragen bevoegdheden betreffen bovendien het opstellen van regelgeving en de inspecties van vaartuigen en bemanning of zij hieraan voldoen.

▪ Tweede optie: bepaalde taken uitbesteden

Wat houdt deze optie in?

Bepaalde taken m.b.t. de examens en inspecties tot het behalen van bepaalde certificaten kan men uit handen geven. Zo hebben binnenschepen zowel een schouwing door de overheid als een keuring van de installaties door de classificatiemaatschappijen. Men zou een integratie van beiden kunnen nastreven. Met betrekking tot bekwaamheidsbewijzen kan men eventueel een rol toedichten aan de nieuwe koepelfederatie van de Vlaamse binnenvaart. De rol van de overheid wordt dan minder arbeidsintensief en zal op een strategischer niveau plaatsvinden.

Wat zijn de effecten?

De exacte weerslag dient echter nauwgezet te worden bestudeerd. Enerzijds zou dit een vereenvoudiging van sommige procedures voor de burger/schipper kunnen betekenen. Het feit echter van een derde partij in te schakelen zou echter de kost voor de burger/schipper doen toenemen. Er zal allicht ook een gedeeltelijke financiële compensatie voor het delegeren van bepaalde taken aan derden door de overheid moet worden voorzien. Deze

kosten voor de burger/schipper en overheid dienen nauwgezet te worden afgewogen tegen de mogelijke baten. Hiervoor is er momenteel te weinig informatie.

Hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

De inkanteling gebeurt op eenzelfde wijze als in de nuloptie. De personeelsbehoefte is echter kleiner.

▪ **Derde optie: opmaak van een eigen regelgevend kader voor binnenvaart**

Wat houdt deze optie in?

Zoals al aangegeven in de nuloptie kunnen alle binnenscheepvaart gerelateerde regelgeving ondergebracht worden in een eigen Vlaams regelgevend kader. Het op stapel staande Scheepvaartdecreet biedt daartoe de ideale kapstok. Voor de overheid betekent dit een duidelijk en transparant beleidsinstrument waarmee gemakkelijker een eigen Vlaams beleid inzake binnenvaart kan opgezet worden. Voor de gebruiker betekent dit een vereenvoudigd kader.

Hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

De verantwoordelijkheid voor de opmaak van een eigen regelgevend kader wordt het beste op niveau van het departement geplaatst.

Welke nieuwe beleidsopties kan Vlaanderen nemen met betrekking tot verkeer en vervoer?

Optie 1 (Nuloptie): het overnemen van de bestaande toestand

Optie 2: uitbouw van een eigen Vlaamse regelgeving met betrekking tot algemene politie van het wegverkeer in Vlaanderen + bepaling van sancties

Optie 3: uitbouw van een eigen Vlaams “reglement van de wegbeheerder”

Optie 4: verdere uitbouw Vlaamse regelgeving met betrekking tot zwaar vervoer cfr huidig ontwerp van decreet betreffende de bescherming van de verkeersinfrastructuur in geval van bijzonder wegtransport inclusief handhaving inclusief het ontwikkelen van een (inter)gewestelijk loket voor de aanvraag van vergunningen

Optie 5: uitbouw van een eigen Vlaamse beleidsvisie en reglementair kader met betrekking tot de aanwending van de middelen bekomen uit het Verkeersveiligheidsfonds

Optie 6: opmaak van een Vlaams normatief kader met betrekking tot de wegverkeersinfrastructuur van toepassing voor zowel de gewestelijke als gemeentelijke wegbeheerders

Optie 7: ontwikkeling van een Vlaamse reglementair kader met betrekking tot de technische keuring

Optie 8: ontwikkeling van een Vlaams reglementair kader met betrekking tot de rijopleiding

Optie 9: ontwikkeling van een Vlaams reglementair kader met betrekking tot het rijexamen

▪ Eerste optie: nuloptie

Wat houdt deze optie in?

Federale beleidsinstrumenten:

- Systeem van vergunningen voor gebruik van de openbare weg door uitzonderlijk vervoer en andere vormen van bijzonder vervoer
- Systeem van erkenningen / bekwaamheidsattesten voor begeleiding uitzonderlijk vervoer
- Boetecatalogus overtredingen regelgeving uitzonderlijk vervoer
- Systeem normering (technisch KB) + modelgoedkeuring door FOD + eerste ijk en herijk door erkende organismen voor de meetinstrumenten
- Systeem van erkenning van organismen voor eerste ijk en herijk
- Systeem van normering (technisch reglement) + homologatie (= goedkeuring voor het gebruik op de openbare weg) van voertuigen
- Systeem van erkenning van instellingen van technische keuring
- Systeem van erkenning van rij scholen en opleidingsprocedure rij schoolinstructeurs
- Systeem van erkenning van examencentra en opleidingsprocedure examinatoren

Organisatorische keuzes op federaal niveau:

- nauwe samenwerking met GOCA vzw: systeem van instructies voor de praktische implementatie van de vigerende reglementering (keuringen, rijexamens) opgesteld door GOCA vzw en goedgekeurd door de FOD Mobiliteit
- Systeem van onderlinge vereffening van de kostendekkingsgraad tussen de rijexamens enerzijds en de technische keuring anderzijds
- Systeem van economische compensatie tussen de instellingen van technische keuring onderling (via FIA vzw)
- Systeem van financiële afdrachten door de examencentra uit de exameninkomsten
- Systeem van financiële afdrachten door de keuringsinstellingen uit de inkomsten van hun prestaties.
- Voor wat betreft de technische keuring langs de openbare weg, wordt gewerkt in gemengde teams van personeelsleden van de FOD en personeelsleden van de technische keuringsinstellingen (coördinatie planning door GOCA, uitvoering van en rapportering over de controlemetingen met behulp van materiaal en personeel van de erkende instellingen, feitelijke vaststelling van overtredingen door ambtenaren FOD)
- Voor wat betreft de technische keuring beschikt de FOD Mobiliteit over inspecteurs en auditoren. De inspecteurs inspecteren gemiddeld om de 2 à 3 weken de keuringsinstellingen. Hiervan maken zij een verslag op, hetgeen vaak leidt tot nieuwe instructies of aanpassingen van bestaande instructies. De auditoren doen een audit op de organisatie van de technische keuring en de examencentra rijbewijs. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen volledige audits en gedeeltelijke audits. Gedeeltelijke audits kunnen bv. betrekking hebben op de wachttijden. GOCA vzw betaalt vergoeding voor deze externe auditing.
- Overeenkomsten tussen de FOD Mobiliteit en GOCA vzw voor de opmaak en het onderhoud van examenvragen rijexamens,

Na de bevoegdheidsoverdracht zal de federale overheid de huidige functie van unieke loket voor de aanvraag van vergunningen uitzonderlijk vervoer niet kunnen blijven uitvoeren. De federale overheid zal bevoegd blijven voor:

- Het bepalen van de kennis en vaardigheden die nodig zijn voor het besturen van voertuigen van elke categorie
- De technische voorschriften voor de voertuigen met het oog op hun inverterstelling
- De technische normen voor de voertuigen die op de openbare weg rijden

Doelgroep(en):

burgers, bedrijven (eigenaar van een voertuig, transporteurs van gevaarlijke stoffen over de weg en de binnenwateren, uitvoerders van uitzonderlijke transporten en andere vormen van bijzonder wegvervoer), wegbeheerders, erkende instellingen (keuringsinstellingen, rij scholen, examencentra), ...

Invulling van de rol en de wijze van overleg en advisering (sociaal, derden, middenveld):
nauwe samenwerking met GOCA vzw (koepelorganisatie erkende instelling technische keuring en erkende rijexamencentra) wat betreft technische keuring en rijexamen.

Hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

Beleidsvoorbereidende en –ondersteunende aspecten die samenhangen met de overgedragen bevoegdheden onderbrengen in het Dept. MOW advisering en – opvolging/evaluatie incl.

- opmaak regelgeving
- kenniscentrum voor de Verkeersveiligheid (observatorium, studies en onderzoek, adviezen opstellen en beleidsondersteuning, documentatiecentrum)
- communicatie en sensibilisering
- ...

Uitvoeringsaspecten die samenhangen met de overgedragen bevoegdheden (op basis van de huidige organisatie en bevoegdheidsverdeling):

- onderbrengen in Dept. MOW
 - ✓ toezicht op de gemeentelijke aanvullende reglementen
 - ✓ toezicht op het reglement van de wegbeheerder
 - ✓ beheer verkeersveiligheidsfonds
 - ✓ Centrum voor rijgeschiktheid (CARA, Driver Improvement, ...)
 - ✓ modelgoedkeuring van radars en andere instrumenten die gelinkt zijn met de Gewestelijke bevoegdheden
 - ✓ erkenning en toezicht op de erkende organismen van keuring (eerste ijk en herijk)
 - ✓ erkenning en toezicht op de erkende rijexamencentra
 - ✓ homologatie van voertuigen
 - ✓ erkenning en toezicht op de erkende instellingen technische keuring
 - ✓ erkenning en toezicht op de erkende rij scholen
- onderbrengen in het Agentschap Wegen en Verkeer:
 - ✓ aanvullende reglementen op de gewestwegen
 - ✓ handhaving van diverse aspecten van bijzonder vervoer over de weg (zwaar vervoer, uitzonderlijk vervoer, LZV, gevaarlijke stoffen, ladingzekering) aansluitend bij taken die nu reeds uitgevoerd worden door de wegeninspecteurs van het Agentschap Wegen en Verkeer
 - ✓ afleveren en beheer van de vergunningen bijzonder vervoer over de weg (uitzonderlijk vervoer en andere vormen van bijzonder wegtransport, gevaarlijk transport over de weg)
- uitbesteden
 - ✓ aan erkende organismen – eerste ijk en herijk van de radars en andere instrumenten die gelinkt zijn met de Gewestelijke bevoegdheden
 - ✓ aan erkende labo's en keuringsorganismen van de keurings- en certificatieactiviteiten huidig uitgevoerd door het technisch centrum van het BIVV (helmen EC label, CAV voertuiginspectie, alcometrie, homologatie tachografen, ...)
 - ✓ aan erkende rij scholen – verstrekken van de rijopleiding diverse categorieën en vakbekwaamheid
 - ✓ aan erkende instellingen technische keuring – technische keuring van voertuigen en keuringen langs de weg (zwaar vervoer)

- ✓ aan erkende rijexamencentra – rijexamens diverse categorieën en examens vakbekwaamheid
- ✓ aan federale en lokale politie – handhaving alle wegen van de geregionaliseerde bepalingen van het verkeersreglement

Aandachtspunt:

in huidige regelgeving is aan de ondernemingen technische keuring een ambtsgebied toegekend – een aantal ondernemingen heeft een gewestoverschrijdend ambtsgebied en zal bijgevolg moeten “opgesplitst” worden en/of erkend in beide gewesten

- **Tweede optie: uitbouw van een eigen Vlaamse regelgeving met betrekking tot algemene politie van het wegverkeer in Vlaanderen + bepaling sancties**

Wat houdt deze optie in?

Een eigen Vlaamse wegcode voor wat betreft de zaken waarover Vlaanderen bevoegd is (snelheid, vervoer gevaarlijke stoffen, uitzonderlijk vervoer en andere vormen bijzonder vervoer, ...) bevattende verkeersregels (regels van algemene politie) op Vlaamse niveau + bepaling van sancties + handhaving

doelgroepen:

- idem als nuloptie burgers, bedrijven (eigenaar van een voertuig, transporteurs van gevaarlijke stoffen over de weg en de binnenwateren, uitvoerders van uitzonderlijke transporten en andere vormen van bijzonder wegvervoer)

invulling van de rol en de wijze van overleg en advisering (sociaal, derden, middenveld):

- sectorfederaties, steden en gemeenten, burger in algemeen in ad hoc bilateraal overleg bij totstandkoming / huidig adviserende rol van MORA mbt wetgevende initiatieven

Wat zijn de effecten?

Voor de overheid betekent dit een duidelijk en transparant beleidsinstrument waarmee gemakkelijker een eigen Vlaams beleid kan opgezet worden. Voor de gebruiker betekent dit een eenvoudig en vereenvoudigd kader.

Deze optie draagt bij tot het realiseren van een geïntegreerd sectoraal beleid, maar een Vlaams beleid bijv. inzake snelheid staat of valt met de mogelijkheid tot toetsing op Vlaams niveau van de opportuniteit van de maatregelen van bijzondere politie (aanvullend reglement) niet alleen wat betreft de gewestelijk beheerde wegen (huidig een goedkeuringsprocedure) maar ook wat betreft de gemeentelijk beheerde wegen (huidig alleen een kennisgevingsprocedure)

Eventueel: aanpassing decreet aanvullende reglementen voor specifieke thema's

Hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

Opmaak regelgeving: departement MOW (bestaande afdelingen), desgevallend in samenwerking met andere beleidsdomeinen (bijv. LNE wat betreft eventuele regels van algemene politie vervoer gevaarlijke stoffen) en/of uitvoerende partijen (qua handhaving)

Handhaving voor alle wegen: departement MOW op te richten “verkeersinspecteurs”

- **Derde optie: Uitbouw van een eigen Vlaams “reglement van de wegbeheerder”**

Wat houdt deze optie in?

Definiëring Vlaamse regelgeving met betrekking tot van de plaatsingsvoorwaarden van de verkeerstekens

Doelgroepen: idem als nuloptie: wegbeheerders

Invulling van de rol en de wijze van overleg en advisering:

- steden en gemeenten, gewestelijke wegbeheerders in via ad hoc bilateraal overleg bij totstandkoming / huidig adviserende rol van MORA m.b.t. wetgevende initiatieven

Hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

Opmaak regelgeving + toezicht en handhaving: binnen departement MOW

- **Vierde optie: Verdere uitbouw Vlaamse regelgeving met betrekking tot zwaar vervoer, inclusief handhaving + het ontwikkelen van en (inter)gewestelijk loket voor de aanvraag van vergunningen**

Wat houdt deze optie in?

- Uitbouw Vlaamse regelgeving met betrekking tot bijzonder vervoer over de weg
- Voorzien van diverse luiken (zwaar vervoer, uitzonderlijk vervoer, LZV, gevaarlijk transport)
- Voorzien van bepalingen die betrekking hebben op de voorwaarden (technische en andere) voor het in verkeer brengen van voertuigen
- Voorzien van bepalingen die betrekking hebben op de voorwaarden voor het gebruik van de infrastructuur
- Voorzien van bepalingen die betrekking hebben op de aanvraagprocedure
- Voorzien van bepalingen die betrekking hebben op de handhaving
- Ontwikkelen van een loket voor de aanvraag van vergunningen
- Eventueel afsluiten van een samenwerkingsovereenkomst teneinde te voorzien in een intergewestelijk loket voor de aanvraag van vergunningen

Doelgroepen: idem als nuloptie, bedrijven (eigenaar van een voertuig, uitvoerders van uitzonderlijke transporten en andere vormen van bijzonder wegvervoer)

Invulling van de rol en de wijze van overleg en advisering:

- sectorfederaties in ad hoc bilateraal overleg bij totstandkoming / huidig adviserende rol van MORA m.b.t. wetgevende initiatieven

Hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

Opmaak regelgeving: departement MOW in samenwerking met andere betrokken entiteiten

Uitvoering:

- handhaving: toevoeging aan activiteiten Vlaamse wegeninspecteurs (AWV)
- vergunningen: AWV met inhoudelijke ondersteuning van andere entiteiten (o.a. Dept. MOW - EBS)

- **Vijfde optie: Uitbouw van een eigen Vlaamse beleidsvisie en reglementair kader met betrekking tot de aanwending van middelen bekomen uit het Verkeersveiligheidsfonds**

Wat houdt deze optie in?

Uitbouw van een eigen Vlaamse beleidsvisie en reglementair kader met betrekking tot

- Mogelijke aanwending van de alsnog middelen bekomen uit het Verkeersveiligheidsfonds: doelen en criteria voor de aanwending ervan (infrastructuur, handhaving, sensibilisering en/of ondersteuning federale en lokale politie inzake verkeersveilig, onderzoek, ...)
- de uitbouw van een eigen bijkomend Vlaams Verkeersveiligheidsfonds op basis van de ontvangsten van de administratieve sancties ten gevolge van de uitoefening van de Vlaamse handhavingsbevoegdheden

Doelgroepen: idem als nuloptie: wegbeheerders, burger, federale en lokale politie

Invulling van de rol en de wijze van overleg en advisering:

- eenmalig via de organisatie van een Vlaamse Conferentie regionalisering Verkeersveiligheid in de tweede jaarhelft van 2013 – doorlopend via wegbeheerders, federale en lokale politie – in ad hoc bilateraal overleg bij totstandkoming / huidig adviserende rol van MORA m.b.t. wetgevende initiatieven

Hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

Opmaak regelgeving en beheer “Vlaams Verkeersveiligheidsfonds”: binnen departement MOW

- **Zesde optie: opmaak van Vlaams normatief kader met betrekking tot de weginfrastructuur van toepassing voor zowel de gewestelijke als gemeentelijk wegbeheerders**

Wat houdt deze optie in?

Definiëring van normen met betrekking tot de wegverkeersinfrastructuur voor alle wegen in Vlaanderen:

- algemene normen in functie van nader te bepalen indeling (vb. wegcategorisering cfr. RSV)
- specifieke normering in functie van specifieke selecties (vb. route uitzonderlijk vervoer, vrachtroutenetwerk, bovenlokaal functioneel fietsroutenetwerk, ...)
- specifieke normering van weginfrastructuurelementen (vb. drempels, rotondes, ...) plaatsingsvoorwaarden van de verkeerstekens

Doelgroepen: idem als nuloptie: wegbeheerders

Invulling van de rol en de wijze van overleg en advisering:

- wegbeheerders in ad hoc bilateraal overleg bij totstandkoming / huidig adviserende rol van MORA m.b.t. wetgevende initiatieven

Deze optie draagt bij tot het realiseren van een geïntegreerd sectoraal beleid in die zin dat het aspect “infrastructuur” op een uniforme manier benaderd wordt binnen de maatregelen ter bevordering van het de verkeersveiligheid

Hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

Opmaak normering: binnen departement MOW

- **Zevende optie: Ontwikkeling van een Vlaams reglementair kader met betrekking tot technische keuring**

Wat houdt deze optie in?

Vlaamse regelgeving met betrekking tot:

- Bijkomende categorieën van voertuigen die onderworpen zijn aan de technische keuring, bepaalde bijkomende aspecten en/of de aard en periodiciteit van de keuringen de erkenning en werking van de technische keuringsinstellingen
- de opleidingsprocedures voor het personeel van de erkende technische keuringsinstellingen
- ...

Doelgroepen: idem als nuloptie: burgers, bedrijven (eigenaar van een voertuig), erkende instellingen (keuringsinstellingen) en hun personeelsleden ...

Invulling van de rol en de wijze van overleg en advisering:

- ad hoc bilateraal overleg bij totstandkoming / huidig adviserende rol van MORA m.b.t. wetgevende initiatieven

Hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

Opmaak regelgeving; erkenning van en toezicht instellingen technische keuring; toezicht op opleidingsprocedure : binnen departement MOW

Uitvoering technische keuring: erkende instellingen technische keuring

- **Achtste optie: Ontwikkeling van een Vlaams reglementair kader met betrekking tot de rijopleiding**

Wat houdt deze optie in?

Definiëring Vlaamse regelgeving met betrekking tot de rijopleiding:

- opleidingsprocedure voor alle categorieën van rijbewijs inclusief specifieke uitbreidingen (ADR, ..), permanente vorming (vakbekwaamheid) - in zoverre dit behoort tot de over te dragen bevoegdheden
- erkenning van rij scholen en opleidingscentra
- opleidingsprocedure van rij schoolinstructeurs en opleidingsverstrekkers

Doelgroepen: idem als nuloptie: burger, rij scholen, opleidingsinstellingen

Invulling van de rol en de wijze van overleg en advisering:

- sectorfederaties in ad hoc bilateraal overleg bij totstandkoming / huidig adviserende rol van MORA m.b.t. wetgevende initiatieven

Hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

Opmaak regelgeving; erkenning van en toezicht op rij scholen en opleidingsinstellingen; toezicht op opleidingsprocedure: binnen departement MOW

- **Negende optie: Ontwikkeling van een Vlaams reglementair kader met betrekking tot het rijexamen**

Wat houdt deze optie in?

Definiëring Vlaamse regelgeving met betrekking tot het rijexamen:

- examenprocedure (theoretisch en/of praktisch examen) voor alle categorieën van rijbewijs inclusief specifieke uitbreidingen (ADR, ..) - in zoverre dit behoort tot de over te dragen bevoegdheden
- erkenning van rijexamencentra
- opleidingsprocedure van rijexamintoren

Doelgroepen: idem als nuloptie: burger, rijexamencentra, rijexaminatoren, opleidingsinstellingen voor rijexaminatoren

Invulling van de rol en de wijze van overleg en advisering:

- ad hoc bilateraal overleg bij totstandkoming / huidig adviserende rol van MORA m.b.t. wetgevende initiatieven

Hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

Opmaak regelgeving; erkenning van en toezicht op examencentra; toezicht op opleidingsprocedure examinatoren: binnen departement MOW

HOOFDSTUK 8. TOERISME

Wat zal er veranderen aan de Vlaamse bevoegdheid?

▪ Vóór de zesde staatshervorming

Artikel 4, 10°, BWH en artikel 6, §1, VI, vijfde lid, 6° BWHI:

De toerismebevoegdheid is op grond van artikel 4, 10°, BWHI een culturele aangelegenheid en is dus aan de gemeenschappen toevertrouwd. Op grond van artikel 6, §1, VI, vijfde lid, 6° BWHI zijn de vestigingsvoorwaarden voor toerisme, als uitzondering op de principiële bevoegdheid van de federale overheid, aan de Gewesten toevertrouwd.

De erkenning van toeristische centra wordt geregeld bij de arbeidswet van 16 maart 1971 en bij wet van 10 november 2006 betreffende de openingsuren in handel, ambacht en dienstverlening en uitvoerende Koninklijke Besluiten hiervan.

▪ Na de zesde staatshervorming

1. Toerismebevoegdheid gaat van gemeenschapsmaterie over naar gewestmaterie (economische bevoegdheid):

Tekst institutioneel akkoord (p. 42):

“Toerisme: Naar de Gewesten, onverminderd het behoud van de bevoegdheden voor de Gemeenschappen inzake de promotie van Brussel op nationaal en internationaal niveau. De Gemeenschappen kunnen subsidies voor toeristische infrastructuur blijven toekennen op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de andere betrokken deelstaten zullen ter zake samenwerkingsakkoorden sluiten.

Voorgestelde wetteksten:

✓ Wijziging artikel 4, 10°, BWHI:

“De culturele aangelegenheden bedoeld in artikel 59bis, § 2, 1° van de Grondwet zijn: 10° De vrijetijdsbesteding en ~~het toerisme~~ de subsidies voor toeristische infrastructuur;”

✓ Nieuw artikel 4bis, BWHI:

“De bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap en de Franse Gemeenschap omvatten de bevoegdheid om Brussel te promoten op nationaal en internationaal niveau.”

✓ Nieuw artikel 6, § 1, VI, eerste lid, 9°, BWHI:

“De aangelegenheden bedoeld in artikel 107quater van de Grondwet zijn: VI. Wat de economie betreft: 9° Het toerisme.”

2. Erkenning van toeristische centra:

Tekst institutioneel akkoord (p. 41):

“Erkenning toeristische centra: bindend advies van het betrokken Gewest voorafgaand aan de federale erkenning als toeristisch centrum”...

Voorgestelde wetteksten:

✓ Nieuw Artikel 6, § 6bis, BWHI:

“§ 6bis. De individuele of normatieve erkenning van één of meerdere plaatsen als toeristisch of gelijkaardig centrum, en de wijziging van de desbetreffende normering, vereisen het eensluidend advies van het betrokken gewest of de betrokken gewesten.”

▪ Wat moet nog besproken worden?

Met betrekking tot de erkenning van toeristische centra is het onduidelijk of de criteria die in de twee koninklijk besluiten zijn ingeschreven al dan niet dienen gehanteerd worden of de Vlaamse Gemeenschap eigen criteria kan hanteren om toeristische centra voor erkenning in aanmerking te nemen. Gelet op de bepalingen in het voorstel van bijzondere wet m.b.t. de Zesde Staatshervorming, meer bepaald artikel 32 tot invoeging van een paragraaf 6bis in artikel 6 van de BWHI, waarbij impliciet wordt gesteld dat de normatieve bevoegdheid een federale bevoegdheid blijft, houdt allicht in dat Vlaanderen geen eigen criteria zal kunnen hanteren.

▪ Aandachtspunten

De bevoegdheidsoverdracht tussen gemeenschappen en gewesten met betrekking tot toerisme houdt het risico in dat voor Brussel zowel het Brussels Hoofdstedelijk Gewest als de gemeenschappen bevoegd zijn voor de toeristische promotie en subsidiëring voor toeristische infrastructuur in Brussel.

Enkel de materie toerisme gaat van een culturele aangelegenheid (Gemeenschapsbevoegdheid) over naar een economische aangelegenheid (Gewestbevoegdheid). Aanverwante materies, zoals jeugdbeleid, openluchtlevens en vrijetijdsbesteding blijven culturele aangelegenheden.

In de memorie van toelichting bij artikel 17 van de bijzondere wet m.b.t. de Zesde Staatshervorming staat: *“Er zal een samenwerkingsakkoord gesloten worden tussen de gemeenschappen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor de nationale en internationale promotie van Brussel”*. Het samenwerkingsakkoord werd niet als verplicht samenwerkingsakkoord ingeschreven in artikel 92bis BWHI.

Welke nieuwe beleidsopties kan Vlaanderen nemen met betrekking tot toerisme?

Optie 1 (Nuloptie): het toerismebeleid van de Gemeenschappen wordt ongewijzigd door de Gewesten overgenomen.

Het toerismebeleid van de Gemeenschappen wordt ongewijzigd door de Gewesten overgenomen. Door de samenvoeging van de organen van de Gemeenschappen en Gewesten brengt dit voor het Vlaamse gewest geen verandering met zich mee. Ook de bestaande decreten moeten niet worden gewijzigd, aangezien door de wijziging aan de bijzondere wet er een rechtsovergang plaatsvindt waardoor de decreten moeten worden gelezen als zijnde decreten gemaakt vanuit een gewestbevoegdheid.

Voor Brussel behouden de Gemeenschappen hun bevoegdheid inzake de subsidiëring van toeristische infrastructuur en de promotie van Brussel. Hiertoe kan een samenwerkingsakkoord worden gesloten o.a. met betrekking tot de promotie van Brussel en de investeringen op het vlak van toeristische infrastructuur

Welke nieuwe beleidsopties kan Vlaanderen nemen met betrekking tot de erkenning van toeristische centra?

Optie 1 (Nuloptie): de federale criteria worden geëvalueerd en op basis daarvan wordt het advies verstrekt

Het advies wordt verstrekt conform de voorziene criteria, aangezien er allicht geen wijziging zal komen aan de criteria zijn er geen andere beleidsopties en dit zonder tussenkomst van de sociale partners.

Optie 2: het advies wordt verstrekt na raadpleging van de sociale partners

Het advies wordt verstrekt conform de voorziene criteria, aangezien er allicht geen wijziging zal komen aan de criteria zijn er geen andere beleidsopties. Dit na consultatie van de sociale partners.

Gelet op de gelieerdheid van de sociale partners met de handels- en arbeidswetgeving, is de SERV van oordeel dat de Vlaamse sociale partners betrokken moeten worden in de gewestelijke adviesprocedure. De SERV zelf dient zich terzake aan als een geschikt adviesforum.

HOOFDSTUK 9. INTERUNIVERSITAIRE EN TECHNOLOGISCHE ATTRACTIEPOLEN

Wat zal er veranderen aan de Vlaamse bevoegdheid?

▪ Vóór de zesde staatshervorming

- Wetenschapsbeleid: artikel 4, 2°, BWHI en artikel 6bis, §1, BWHI
- Onderwijs: artikel 127, §1, eerste lid, 2°, Grondwet
- Bijzondere wet tot hervorming der instellingen van 8 augustus 1980 (BWHI), inzonderheid artikel 6bis, §1 en §2, 2°, 4° en 5° en artikel 92bis, §1, ingevoegd bij de bijzondere wet van 8 augustus 1988 en gewijzigd bij de bijzondere wet van 16 juli 1993
- Samenwerkingsakkoord van 28 juni 2011 tussen de staat en de gemeenschappen met betrekking tot de Interuniversitaire attractiepolen fase VII (publicatie 1 september 2011)

▪ Na de zesde staatshervorming

Tekst institutioneel akkoord (p. 40):

“Interuniversitaire attractiepolen (IUAP): Naar de Gemeenschappen na afloop van fase VII van de IAP.

Teneinde de overgang vlot te laten verlopen zal de overheveling gepaard gaan met een samenwerkingsakkoord tussen de Gemeenschappen.

Technologische attractiepolen (TAP): Naar de Gewesten”

Voorgestelde wetteksten:

Het nieuwe artikel 47/11 BFW voorziet in een dotatie die vanaf het begrotingsjaar 2018, bij de afloop van de Fase VII van de middelen verbonden met de interuniversitaire attractiepolen, jaarlijks aan de Vlaamse Gemeenschap wordt toegekend.

▪ Wat moet nog besproken worden?

De vraag kan worden gesteld of de artikelen 4, 2° en 6bis, 2§, 2°, 4° of 5° van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen van 8 augustus 1980 moeten worden aangepast om de overheveling van de IUAP/TAP uit te voeren. Met de huidige teksten blijft de Federale Staat de bevoegdheid behouden om dergelijke netwerken te organiseren, feit is wel dat volgens de financieringswet de budgetten worden overgeheveld. Bovendien zal er altijd een samenwerkingsakkoord met de Gemeenschappen en/of Gewesten (art. 92bis, §1) vereist zijn om dit effectief te doen.

Op het vlak van beleidsverdeling en beleidsuitvoering situeren er zich geen onduidelijkheden in de teksten wat betreft de bevoegdheidsoverdracht rond IUAP's. M.b.t. de TAP's wordt er niets vermeld.

Op budgettair vlak wordt in het voorstel van bijzondere wet tot hervorming van de financiering van de gemeenschappen en gewesten vermeld dat vanaf het begrotingsjaar 2018 bij de afloop van fase VII de middelen verbonden met de interuniversitaire attractiepolen, jaarlijks als dotatie aan de Vlaamse Gemeenschap en de Franse Gemeenschap wordt toegekend. De dotatie bedraagt volgens het voorstel van bijzondere wet 17.704.421 euro voor de Vlaamse Gemeenschap en wordt vanaf 2019 geïndexeerd (indexcijfer van de consumptieprijzen).

▪ Aandachtspunten

Op dit ogenblik is wetenschapsbeleid en innovatie reeds in hoge mate de bevoegdheid van de gemeenschappen en gewesten. Het overhevelen van de bevoegdheden rond de IUAP's/TAP's naar dit bestuursniveau houdt dan ook slechts beperkte risico's in.

Het FWO beheert op dit ogenblik reeds een aantal programma's samen met de collega's van het FNR-FNRS. Het afsluiten van een samenwerkingsakkoord tussen beide instellingen, zodat het beheer van de IUAP's verzekerd blijft naar de toekomst toe, is dus zeker haalbaar.

Doordat de middelen d.m.v. een dotatie worden toegekend aan de Vlaamse Gemeenschap kunnen de IUAP's vanaf 2018 worden verdergezet.

Na 2017 kan er bovendien gedacht worden om de IUAP's om te vormen en uit te breiden tot een financieringskanaal op supraregionaal niveau, waarbij er op een eenvoudige wijze samenwerkingsverbanden kunnen worden uitgebouwd met de ons omliggende landen en regio's, naar het voorbeeld van het bilaterale onderzoeksprogramma van het FWO, dat vooral de focus legt op samenwerking met niet-Europese landen.

Welke nieuwe beleidsopties kan Vlaanderen nemen?

Optie 1 (Nuloptie): het huidige beleid wordt ongewijzigd overgenomen

Optie 2: Financiering op supraregionaal niveau

▪ Eerste optie: nuloptie

Wat houdt deze optie in?

Het huidige beleid en opzet rond de IUAP's/TAP's blijft bewaard en worden ongewijzigd overgenomen. Dit betekent concreet dat er tussen de gemeenschappen/gewesten een samenwerkingsakkoord moet worden afgesloten, betreffende de praktische uitwerking en het beheer van deze programma's.

Het FWO (langs Vlaamse kant) en het FNR-FNRS (langs Waalse kant) kunnen wat betreft de IUAP's deze taak, die naadloos aansluit bij de kerntaken van beide instellingen, integreren in hun globale werking.

Bedoeling is om bij het aflopen van de huidige fase VII van de IUAP's en na het doorvoeren van een externe evaluatie, het huidige programma, met (beperkte) bijsturing op basis van de externe evaluatie, te integreren in het Vlaamse wetenschapslandschap. Omdat er een breed draagvlak is bij de stakeholders van dit programma (universiteiten, onderzoekers), dringt het ontwikkelen van een nieuwe beleidsvisie zich momenteel niet op.

IUAP

In de fase VI (2007-2011) werd er steun gegeven aan 44 netwerken van in totaal 324 onderzoeksteams (250 Belgische teams en 74 Europese partners), verspreid over het brede wetenschappelijke veld (Biomedische wetenschappen, Wetenschap en Technologie, Humane wetenschappen, Sociale wetenschappen). Het programma vertegenwoordigde 500 onderzoekers (VTE), met meer dan 2.000 publicaties per jaar. Het doelpubliek was hier dus duidelijk de onderzoekers verbonden aan Vlaamse en Franstalige universiteiten en kennisinstellingen.

Op 22 juni 2011 heeft de Ministerraad de uitvoering goedgekeurd van de zevende fase van het programma «Interuniversitaire attractiepolen (IUAP's)» voor de periode 2012-2017 waarvoor de federale Staat en de Gemeenschappen een samenwerkingsakkoord afgesloten hebben. Deze oproep werd bekend gemaakt in het Belgisch Staatsblad op 22 juli 2011.

Het overdragen van deze bevoegdheid naar de gemeenschappen en gewesten houdt geen risico in om de bevoegdheidsgrenzen te overschrijden. Aangezien wetenschapsbeleid en innovatie reeds in hoge mate de verantwoordelijkheid is van de gemeenschappen en gewesten, betreft het hier een homogenisering van de huidige bevoegdheidsverdeling.

De huidige federale samenwerkingsovereenkomst (zie punt A.3) loopt tot 30 juni 2017. Nadien zullen de gemeenschappen een nieuw protocol moeten onderhandelen om de IUAP's te continueren.

De IUAP's kunnen gebruikt worden als een hefboom voor toenemende internationalisering van het onderzoek.

TAP

Het onderzoeksprogramma "Technologische attractiepolen" (TAP 2001 - 2005) is een impulsactie. Op 14 oktober 2005 heeft de Ministerraad de tweede fase van de TAP getiteld Programma ter bevordering van de kennisoverdracht op strategisch belangrijke gebieden (TAP2 2006 - 2011) goedgekeurd.

Wat zijn de effecten en hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

IUAP Fase VI (2007-2011) vertegenwoordigde een budget van 143 miljoen euro volgens een verdeelsleutel van 56% voor de Vlaamse gemeenschap en 44% voor de Franse gemeenschap.

Het overhevelen van de bevoegdheid van de IUAP's naar het FWO, garandeert dat het FWO nog beter dan vandaag het geval is kan inspelen op de noden en vragen van de Vlaamse onderzoekers. FWO biedt nu reeds verschillende financieringskanalen aan die de onderzoekers ondersteunen tijdens de verschillende fases van hun wetenschappelijke carrières. De IUAP's zouden toelaten om nog meer dan vandaag in te zetten op de ondersteuning van een aantal topgroepen verbonden aan Vlaamse universiteiten en kennisinstellingen.

Het concentreren van de verschillende financieringskanalen in één enkele instelling, voorkomt ook een duplicering van de inspanningen, maar zal daarentegen net een multiplicatie effect creëren, wat toelaat om de focus van het wetenschapsbeleid te verhogen en te maken dat de verschillende financieringskanalen elkaar alleen maar kunnen versterken.

Aangezien het FWO in zijn rijke geschiedenis voldoende expertise heeft opgebouwd in enerzijds het promoten van nieuwe programma's en anderzijds het evalueren van projectaanvragen, gekoppeld aan het beheer van de lopende projecten, kan er ook een optimalisatie van het administratief beheer van de IUAP's worden vooropgesteld. Met beperkte extra mankracht, kan het beheer van de IUAP's worden ingeschoven in de huidige werking van het FWO.

Eenzelfde vaststelling als bij de IUAP's kan gebeuren rond de TAP's en het IWT.

- **Tweede optie:**

Wat houdt deze optie in?

Na 2017 kan er aan gedacht worden om de IUAP's om te vormen en uit te breiden tot een financieringskanaal op supraregionaal niveau, waarbij er op een eenvoudige wijze samenwerkingsverbanden kunnen worden uitgebouwd met de ons omliggende landen en regio's (Franse gemeenschap inbegrepen), naar het voorbeeld van het bilaterale onderzoeksprogramma van het FWO, dat vooral de focus legt op samenwerking met niet-Europese landen.

Wat zijn de effecten en hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

Idem als nuloptie

HOOFDSTUK 10. MEDIA EN TELECOM

Afdeling 1. Filmkeuring

Wat zal er veranderen aan de Vlaamse bevoegdheid?

- **Vóór de zesde staatshervorming**

Wet 1 september 1920 waarbij aan minderjarigen beneden 16 jaar toegang tot de bioscoopzalen wordt ontzegd - residuaire bevoegdheid jeugdbescherming

- **Na de zesde staatshervorming**

Tekst institutioneel akkoord (p. 46):

"Filmkeuring: naar de gemeenschappen mits een aangepaste oplossing voor Brussel"

Voorgestelde wetteksten:

✓ Nieuw artikel 5, § 1, V, BWHL:

"§ 1. De persoonsgebonden aangelegenheden bedoeld in artikel 59bis, § 2bis van de Grondwet, zijn:

V. De filmkeuring, met oog op de toegang van minderjarigen tot bioscoopzalen."

De memorie van toelichting bij het voorstel van bijzondere wet m.b.t. de Zesde Staatshervorming stelt ook uitdrukkelijk: *'In Brussel komt het aan de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie toe om de regels vast te stellen met betrekking tot de toegang van minderjarigen tot bioscoopzale'*

- **Aandachtspunten**

De Gemeenschappen moeten minstens een akkoord vinden over de regeling voor Brussel. Volgens de huidige stand van zaken is er tussen de Gemeenschappen een gelijklopende visie, die weliswaar nog moet gevalideerd worden via een samenwerkingsakkoord.

Welke nieuwe beleidsopties kan Vlaanderen nemen?

Samenwerkingsakkoord tussen de Gemeenschappen en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van Brussel-Hoofdstad waarbij overeengekomen wordt de wet van 1920 op te heffen en te vervangen door een nieuwe regeling voor de classificatie van bioscoopfilms, minstens voor het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en zo gewenst door de respectievelijke Gemeenschappen, ook op de andere territoria waarvoor ze bevoegd zijn.

Wat houdt deze optie in?

De nieuwe regeling zou er als volgt uitzien:

- Responsabilisering van de sector d.m.v. coregulering: de filmdistributeurs staan zelf in voor de classificatie, op basis van vaststaande en nader omschreven criteria, nl. discriminatie, drugs, angstwekkende scènes, seksueel getinte scènes, geweld, grof taalgebruik en/of grove lichaamstaal.
- Op basis van deze criteria worden de films ingedeeld in drie leeftijdscategorieën:
 - ✓ toegelaten voor elk publiek,
 - ✓ toegelaten vanaf de leeftijd van 12 jaar,
 - ✓ toegelaten vanaf de leeftijd van 16 jaar.

- Elke burger kan hiertegen klacht indienen, die wordt onderzocht door een commissie bestaande uit experts uit de verschillende Gemeenschappen en BHG. De leden van de commissie worden benoemd op basis van juridische expertise, kennis van het middenveld en inzicht in de audiovisuele sector.

De commissie heeft sanctionerende bevoegdheid t.a.v. de filmdistributeurs, er is ook een beroepsmogelijkheid.

Wat zijn de effecten?

Effecten en kosten: grotere coherentie van de classificatie met sterkere aanvaarding door sector en verdieping van de maatschappelijke relevantie; expertise-opbouw; geen extra kosten

Afdeling 2. Radio-omroep en televisie

Wat zal er veranderen aan de Vlaamse bevoegdheid?

▪ Vóór de zesde staatshervorming

De Gemeenschappen zijn ten gevolge de BWHL bevoegd voor de radio-omroep en televisie en ten gevolge van de evolutieve rechtspraak van het Grondwettelijk Hof ook voor de transmissie van deze diensten. De federale overheid blijft op grond van zijn residuaire bevoegdheid bevoegd voor elektronische communicatie die geen 'radio-omroep en televisie' is. Een samenwerkingsakkoord regelt de onderlinge consultatie tussen de verscheidene wetgevers bij het opstellen van regelgeving alsook de samenwerking tussen regulatoren bij het nemen van maatregelen.

Wetgeving:

- Decreet van 27 maart 2009 betreffende radio-omroep en televisie
- Wet 13 juni 2005 op de elektronische communicatie en Wet van 17 januari 2003 met betrekking tot het statuut van de regulator van de Belgische Post- en Telecommunicatiesector

▪ Na de zesde staatshervorming

Tekst institutioneel akkoord (p. 46)

"De omroepbevoegdheid van de Gemeenschappen wordt aangepast aan de ingrijpende technische evoluties en de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof, met behoud van een federaal regelgevend kader inzake elektronische communicatie: regulering van de telecommunicatiemarkten, beheer van en controle op het gebruik van het spectrum, bescherming van de consument, domeinnamen, nummering, universele dienstverlening en privacy. Eventueel via een gedetailleerd samenwerkingsakkoord. Een deskundigenwerkgroep zal deze hervorming voorbereiden."

Voorgestelde wetteksten:

- ✓ Vervangen artikel 4, 6°, BWHL:

"De culturele aangelegenheden bedoeld in artikel 59bis, § 2, 1° van de Grondwet zijn:

~~6° De radio-omroep en de televisie, het uitzenden van mededelingen van de federale Regering uitgezonderd;~~

6° de inhoudelijke en technische aspecten van de audiovisuele en de auditieve mediadiensten met uitzondering van het uitzenden van mededelingen van de federale regering;"

- ✓ Nieuw artikel 92bis, § 4sexies, BWHL:

"§ 4sexies. De federale overheid en de gemeenschappen sluiten in ieder geval een Samenwerkingsakkoord betreffende de coördinatie van de regelgeving en de regulering van de aan de audiovisuele en auditieve mediadiensten enerzijds en de telecommunicatie anderzijds gemeenschappelijke netwerken en elektronische communicatiediensten."

▪ Wat moet nog besproken worden?

De vervanging van het concept "radio-omroep en televisie" door de bewoordingen "audiovisuele en auditieve mediadiensten" is vrij fundamenteel. De interpretatie van deze formulering heeft gevolgen voor de scope van de bevoegdheidsoverdracht, omdat het gebruik van de term "mediadienst" en de koppeling met de Richtlijn 2010/13 het risico inhouden dat Vlaanderen niet langer bevoegd zou zijn voor omroepactiviteiten die geen economische activiteit behelzen, maar die vandaag wel degelijk onder het huidige concept "radio-omroep en televisie" vallen.

De memorie van toelichting bij het voorstel van bijzondere wet m.b.t. de Zesde Staatshervorming stelt uitdrukkelijk: *“Het is de bedoeling van de indieners van dit voorstel van bijzondere wet om de huidige bevoegdheidsverdeling te bevestigen, maar wel aan te passen aan de technologische evoluties en aan de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof.”*

Het is dus niet de bedoeling dat de gemeenschapsbevoegdheden ingeperkt worden, maar een toevoeging van het concept “en –activiteiten” in het tekstvoorstel voor artikel 4, 6° van de BWHI, naar analogie met het begrip “omroepactiviteiten” in artikel 2, 25° van het Vlaamse Mediadecreet, zou andersluidende interpretaties uitsluiten. Het gaat dan om activiteiten die geen economische activiteit behelzen.

Het nieuwe tekstvoorstel zou dan kunnen luiden: *“6° de inhoudelijke en technische aspecten van de audiovisuele en de auditieve mediadiensten en -activiteiten met uitzondering van het uitzenden van mededelingen van de federale regering”*

Het is in dit geval wel cruciaal – om conflicten te vermijden – dat het begrip “media-activiteiten” waterdicht gedefinieerd wordt. Daarvoor kan de Vlaamse definitie als uitgangspunt genomen worden.

Welke nieuwe beleidsopties kan Vlaanderen nemen?

De bevoegdheden worden formeel herschikt in de bijzondere wet tot hervorming der instellingen van 8 augustus 1980, en dit binnen de contouren van het institutioneel akkoord. Dit betekent dat in de BWHI een duidelijke en toekomstbestendige omschrijving van de Gemeenschapsbevoegdheid voor omroep wordt opgenomen, gebaseerd op de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof en rekening houdend met de ingrijpende technische evoluties, en met behoud van een federale regelgevende bevoegdheid voor elektronische communicatie. Dit heeft als gevolg dat de gemeenschappen de bevoegdheid krijgen voor het regelgevend en regulerend optreden voor de inhoudelijke en technische aspecten van de audiovisuele en auditieve mediadiensten (ongeacht of die via klassieke of nieuwe (vaste of mobiele) platformen en toepassingen (zoals internet, tablets of app's) verspreid worden).

De voorgestelde nieuwe formulering voor artikel 4, 6° van de BWHI is bedoeld om een meer toekomstgerichte invulling te geven aan de gemeenschapsbevoegdheid voor omroep. Er moet over gewaakt worden dat de nieuwe formulering niet geïnterpreteerd wordt in die zin dat de bevoegdheid van de Gemeenschappen ingeperkt wordt.

De expliciete hertekening van bevoegdheden tussen Gemeenschappen en de federale overheid heeft het voordeel van de duidelijkheid. Het toekennen van ondubbelzinnige bevoegdheden aan de Gemeenschappen laat toe dat de Gemeenschappen een eigen faciliterend beleid gaan voeren dat een economische impact kan hebben.

De consolidatie van de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof en van de ingrijpende technologische evoluties in een aanpassing van de BWHI leidt tot meer rechtszekerheid.

Keerzijde van de medaille is het risico op een toenemende versnippering van de bevoegdheden tussen de Gemeenschappen en de federale overheid, hetgeen problematisch kan zijn voor de bedrijven actief in de sector.

Effecten en kosten: beperkt

HOOFDSTUK 11. AFVAL EN KLIMAAT

Afdeling 1. Doorvoer afvalstoffen

Wat zal er veranderen aan de Vlaamse bevoegdheid?

▪ Vóór de zesde staatshervorming

De gewesten zijn bevoegd voor het beleid rond en het toezicht op grensoverschrijdende afvaltransporten die uitgevoerd worden uit of ingevoerd worden in de respectievelijke gewesten. Het federale niveau is bevoegd voor het beleid rond en het toezicht op afvaltransporten tussen andere landen, met doorvoer over het Belgische grondgebied.

Wettelijke basis: Bijzondere wet tot hervorming der instellingen van 8 augustus 1980 (BWHI), art. 6, §1.

▪ Na de zesde staatshervorming

Tekst institutioneel akkoord (p. 43):

“Handhaving regelgeving doorvoer afvalstoffen: Naar de Gewesten (met een samenwerkingsakkoord om de coördinatie tussen de federale overheid en de Gewesten te verzekeren, aangezien dat ook de douane en de politie aangaat). De overdracht heeft geen betrekking op nucleaire afvalstoffen.”

Voorgestelde wetteksten:

- ✓ Opheffing artikel 6, § 1, II, tweede lid, 3°, BWHI:

“De federale overheid is echter bevoegd voor:

3° ~~de doorvoer van afvalstoffen. ...~~”

- ✓ Wijziging artikel 6, § 4, 1°, BWHI:

“§ 4. De Regeringen worden betrokken bij:

1° het ontwerpen van de federale regelingen inzake produktnormen ~~en inzake de doorvoer van afvalstoffen...~~, bedoeld in § 1, II, tweede lid, 1° ~~en 3°...~~”

- ✓ Nieuw artikel 92bis, § 3, f), BWHI:

*“§ 3. De federale overheid en de Gewesten sluiten in ieder geval een samenwerkingsakkoord :
f) voor de aanwijzing van een bevoegde overheid inzake de doorvoer van afvalstoffen in het kader van de Europese verplichtingen.”*

Samengevat:

- de doorvoer van afvalstoffen wordt gewestelijke materie
- de gewestregeringen hoeven dus ook niet meer betrokken te worden bij het ontwerpen van federale regelingen inzake de doorvoer van afvalstoffen
- de federale overheid en de Gewesten sluiten in ieder geval een samenwerkingsakkoord voor de aanwijzing van een bevoegde overheid inzake de doorvoer van afvalstoffen in het kader van de Europese verplichtingen.

▪ Wat moet nog besproken worden?

De overdracht geldt dus zowel voor de controles als voor het vergunningenbeleid. In de memorie van toelichting bij het voorstel van bijzondere wet m.b.t. de Zesde Staatshervorming wordt gesteld dat de gewesten zich kunnen laten inspireren door het voorbeeld van de Interregionale Verpakkingscommissie.

▪ Aandachtspunten

Risico's tijdens de overdrachtsfase:

- controles: federale ambtenaren kunnen niet onmiddellijk controleopdrachten uitvoeren als zij niet opgeleid zijn in Vlaams handhavingsinstrumentarium of nog niet aangewezen als toezichthouders (ministerieel besluit)
- vergunningenbeleid hapert omdat er een nieuw aanspreekpunt voor bedrijfssector en voor andere overheden zal zijn

Einde juni 2013 heeft de Federale Overheid het initiatief genomen om een transitieperiode in te stellen voor de overdracht van deze bevoegdheid. Tijdens deze periode zal de bevoegdheid wel bij het Gewest liggen, maar zal het personeel nog binnen het administratief kader van de FOD VVVL blijven. De transitieperiode zal starten vanaf 1 juli 2014 (vermoedelijk), de looptijd is nog onduidelijk. Voor deze transitieperiode zal een samenwerkingsprotocol tussen de Gewesten en de federale staat opgesteld worden. De eerste tekstvoorstellen worden verwacht in augustus 2013, een definitieve tekst tegen november 2013.

Welke nieuwe beleidsopties kan Vlaanderen nemen?

Optie 1 (Nuloptie): Controletaken, overleg, (het gebrek aan) sanctionering, vergunningenbeleid worden ongewijzigd overgenomen.

Optie 2: Controletaken, overleg en sanctionering worden in gewijzigde vorm overgenomen.

▪ Eerste optie: nuloptie

Wat houdt deze optie in?

Er zijn geen federale beleidsdoelstellingen m.b.t. deze materie bekend. De regeerakkoorden Di Rupo I en Letermé I maken geen bijzondere vermelding van de doorvoer van afvalstoffen. De prioriteiten die de FOD VVVL legt zijn ons dus vooral bekend door de samenwerking op het terrein.

De volgende beleidsinstrumenten kunnen onderscheiden worden:

- inspectietaken
- overleg, voornamelijk ter ondersteuning van de inspectietaken
- vergunningenbeleid, i.c. het beoordelen van kennisgevingsdossiers voor bepaalde grensoverschrijdende afvaltransporten (wat neerkomt op het afleveren van een machtiging) en het opvolgen en verwerken van voor- en nameldingen (op papier of elektronisch (EUDIN)); onderhoud databank en archivering dossiers
- bestuurlijke sanctionering

Inspecties bestaan uit controles van wegtransporten i.s.m. de politiediensten, en havencontroles. De havencontroles richten zich enerzijds op containers met afvalstoffen bestemd voor recyclage overzee, en anderzijds op tweedehandsvoertuigen en containers met afgedankte elektrische en elektronische apparatuur (AEEA). Antwerpen is één van de belangrijkste Europese doorvoerhavens voor AEEA, en krijgt daarom bijzondere aandacht van de federale milieu-inspectie.

De controleurs zijn ondergebracht bij de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, dienst Federale Leefmilieu-inspectie. De controles in het Nederlandstalige landsgedeelte worden op dit moment uitgevoerd door 4 controleurs, en door één halftijdse gebezigde ambtenaar (loonlijst FOD Financiën). Deze personen hebben

hun thuisadres als standplaats, en voeren dienstverplaatsingen uit met hun eigen wagen waarvoor zij een vergoeding ontvangen. De controleurs rapporteren aan hun coördinator in Brussel.

Handhavingsinstrumenten (toezichtrechten, PV's, ...) zijn recent vastgelegd in een nieuwe wet van 12 mei 2011, en zijn over het algemeen gelijkaardig aan de Vlaamse. De Federale controleurs stellen echter zelden PV op (hoewel dit recent begint te veranderen), waardoor er meer tijd beschikbaar is om transporten te controleren, maar minder gerechtelijke vervolging of bestuurlijke sanctionering kan gebeuren.

Het vergunningenbeleid is beperkt tot het beoordelen van kennisgevingsdossiers voor de doorvoer van o.a. gevaarlijke afvalstoffen tussen andere landen over het Belgische grondgebied. De Europese Verordening 1013/2006 betreffende de overbrenging van afvalstoffen (EVOA) die het voorwerp is van de controles en het vergunningenbeleid, bepaalt dat elke lidstaat één bevoegde overheid moet hebben voor doorvoertransporten. Deze taak wordt uitgevoerd door één VTE met standplaats Brussel. Het vergunningenbeleid omvat eveneens het opvolgen van voor- en nameldingen van afvaltransporten en het onderhoud van de bijhorende databank en archivering van kennisgevingsdossiers. Deze informatie moet ook ter beschikking gesteld worden van de controleurs.

Bestuurlijke sanctionering is wettelijk mogelijk dankzij de recente Wet, maar wordt in de praktijk (nog) niet toegepast, wellicht omdat er zelden PV wordt opgemaakt voor overtredingen in het kader van de doorvoer van afvalstoffen. Hiervoor is dus ook geen apart personeel voor voorzien. We beschikken niet over informatie inzake het aantal VTE of de tijd die besteed wordt aan sanctionering (ontwikkeling beboetingsbeleid, effectieve beboeting, invordering van de geldboetes, ...).

De doelgroep bestaat uit:

- de afvalsector: voornamelijk bedrijven actief in afvalverwerking en –handel, wanneer zij gecontroleerd worden of wanneer zij kennisgeving doen van een grensoverschrijdend afvaltransport. Aandachtspunt: een groot deel van de doelgroep is niet gevestigd in België.
- de expeditiesector: transporteurs, rederijen, scheepsagenten, stouwerijen, ... die meestal niet zelf het voorwerp uitmaken van een controle, maar er wel in betrokken zijn andere overheden: openbaar ministerie, politie, douane, gewestelijke milieu-administraties, havenbedrijven, bevoegde overheden in andere landen (die het start- of het eindpunt vormen van afvaltransporten die door België trekken)
- de samenleving, i.h.b. die in niet-OESO-landen, die beschermd moeten worden tegen onoordeelkundige of malafide invoer van (Europese) afvalstoffen. Hiermee verbonden zijn ook belangengroepen zoals Greenpeace en het BAN-netwerk.

Overleg door de Federale Leefmilieu-inspectie beoogt voornamelijk operationele doelstellingen, i.c. afstemming over de controles op het terrein:

- lokaal: in havenprojecten in Antwerpen en Zeebrugge, samen met het openbaar ministerie, politie, douane, de afdeling Milieu-inspectie (LNE/MI) en het havenbedrijf
nationaal: op 20 mei 2011 werd een samenwerkingsakkoord getekend met als nationaal: op 20 mei 2011 werd een samenwerkingsakkoord getekend met als actoren het openbaar ministerie, FOD Justitie, politie, douane en de federale en gewestelijke milieu-administraties. Het goedkeuringsproces werd begin 2012 on hold gezet omwille van deze zesde staatshervorming. Het driemaandelijks overleg (CoWSR) in het kader van dit samenwerkingsakkoord is wel blijven doorgaan.
- internationaal: IMPEL/TFS, INECE, bilateraal (NL, UK, ...)

Wat zijn de effecten?

De baten van inspecties zijn niet eenvoudig te kwantificeren. Een afname van het aantal vastgestelde overtredingen kan wijzen op een verbeterde situatie dankzij de inspecties, maar kan evengoed betekenen dat er minder controles worden uitgevoerd.

Het zwaartepunt van de huidige doorvoercontroles ligt op de export van afval uit andere lidstaten naar landen buiten de EU. De verantwoordelijkheid voor het tegenhouden van illegale transporten ligt in de eerste plaats bij de lidstaten waar het afval vertrekt, het land van doorvoer (i.c. België) heeft een aanvullende controletaak. De huidige federale werkwijze bestaat erin om een zoveel mogelijk transporten te controleren, en de gerechtelijke vervolging (en de bijhorende dossierlast) grotendeels over te laten aan de overheden in het land van vertrek. Aangezien de Antwerpse haven in het verleden al meermaals aangewezen werd als een groot "lek" waarlangs veel Europees afval illegaal geëxporteerd kan worden, is de aanwezigheid van de federale leefmilieu-inspectie hier dus verantwoord.

- De huidige kosten van de inspecties door 3,5 controleurs en 0,5 gebezigde ambtenaar bedragen jaarlijks ongeveer 247.000 euro (57.000 werkingskosten + ca. 190.000 euro loonkosten). Deze kost is exclusief coördinatie en overleg (ca. 60.000 euro loonkosten).

Over de huidige werkwijze kan het volgende gesteld worden:

- de controles op de containertrafiek leveren relatief veel vaststellingen van overtredingen op
- de controle op de stroom AEEA naar Afrika vraagt veel inspanningen (ca. 2 VTE), er worden veel overtredingen vastgesteld, maar er is geen zichtbaar effect op de kwaliteit van de goederen (blijft slecht), er is weinig gerechtelijke vervolging en weinig tot geen bestuurlijke sanctionering, en doordat een groot deel van het illegale afval niet teruggezonden worden naar het land van vertrek is er nauwelijks responsabilisering van de lidstaten waar het afval vertrok. De Federale diensten trachten deze situatie te verbeteren in overleg met het openbaar ministerie en de omliggende landen.
- de lichte organisatiestructuur (thuiswerk, autovergoeding, geen verdeling van controleurs over verschillende provincies, ...) is goedkoop en efficiënt
- veel controles betekent veel hinder voor de expeditie sector, (wellicht is het financiële gevolg beperkt omdat dit wordt doorgerekend aan de klant = de afvalsector)

De baten van overleg en samenwerking met overheden van andere lidstaten, in het kader van IMPEL/TFS en bilaterale contacten, zijn wellicht positief. De tijd die FLI jaarlijks hierin investeert bedraagt hooguit enkele tientallen M/V-dagen en wordt snel teruggewonnen doordat malafide internationale afvalbedrijven beter opgespoord kunnen worden, en omdat terugzendingen van illegale transporten naar andere lidstaten vlotter verlopen.

De invloed die deze samenwerking heeft op de handhaving van de stroom AEEA naar Afrika lijkt eerder klein.

Bestuurlijke sanctionering: doordat er momenteel weinig PV's worden opgesteld door de federale controleurs, wordt ook het instrument van bestuurlijke sanctionering onderbenut. Handhaving geldt echter als sluitstuk van een goed beleid. Om de geloofwaardigheid van de controles te kunnen blijven garanderen dient elke milieuschending immers een passend gevolg te krijgen en dit bij voorkeur op een uniforme wijze. Een efficiënte handhaving veronderstelt ook een effectieve sanctionering.

Het vergunningenbeleid i.k.v. doorvoer uitgevoerd door de FOD leefmilieu behelst ca. 400 doorvoer- kennisgevingen op jaarbasis. Dit stemt overeen met ca 30% van de in/uitvoer kennisgevingen die de OVAM op jaarbasis behandelt.

De autoriteit van doorvoer (i.c. FOD VVVL) heeft de mogelijkheid om kennisgevingen voor doorvoer stilzwijgend goed te keuren. Het is niet duidelijk wat de werkwijze is van de FOD VVVL op dit vlak. Wordt er veel of weinig gebruik gemaakt van deze mogelijkheid tot

stilzwijgende goedkeuring? Bij stilzwijgende goedkeuring hoeven weinig tot geen administratieve handelingen te gebeuren. Indien er toch een goedkeuring gegeven wordt, dient per dossier minstens een brief gestuurd te worden naar de kennisgever en de betrokken autoriteiten (min. 2). Daarnaast dient alle informatie steeds opgenomen te worden in de databank. Ook de voormeldingen en nameldingen van de transporten dienen in de databank geregistreerd te worden. Al deze informatie moet bovendien ontsloten worden ten behoeve van de controleurs op het terrein. Bij FOD VVVL wordt momenteel deze informatie telefonisch of per email opgevraagd in Brussel door de resp. controleur van FLI. Bij regionalisering van de controles op doorvoer naar de gewesten is het cruciaal dat de informatie uit de kennisgevingsdossiers voor doorvoer ter beschikking gesteld wordt aan alle controleurs (in Vlaams Gewest, Waals Gewest en Brussels Hoofdstedelijk gewest). Elk gewest heeft een regeling om voor zijn eigen controleurs informatie uit de kennisgevingsdossiers ter beschikking te stellen. De enige regionale overheid waarvoor dit reeds online gebeurt is in het Vlaamse gewest, OVAM stelt deze informatie via de inspectietoepassing online ter beschikking zodat elke controleur de detailinformatie over een kennisgeving, voor- en nameldingen van transporten vanop afstand kan opzoeken. Deze informatie wordt opgenomen in de OVAM-databank in- en uitvoer en via een webloket ontsloten voor de controleurs van afdeling Milieu-inspectie. De databank bij FOD Leefmilieu is gebouwd op dezelfde structuur als de databank van de OVAM.

Wat het realiseren van een geïntegreerd sectoraal beleid betreft:

Het samenvoegen van de inspecties op in-, uit- en doorvoer van afval zal er in de eerste plaats voor zorgen dat het voor de doelgroep duidelijker wordt wie zij kunnen aanspreken, én het zal eenvoudiger worden om inspectiemethodes en –strategieën te harmoniseren. Maar als de huidige handwijswijze van de federale leefmilieu-inspectie (veel controles maar weinig gerechtelijke of bestuurlijke sanctionering) ongewijzigd wordt overgenomen, dan zal ook de ongelijke behandeling van buitenlandse en Vlaamse afvalbedrijven behouden blijven.

Door de nul-optie ongewijzigd over te nemen zal een geïntegreerd sectoraal beleid dus grotendeels gerealiseerd kunnen worden (één aanspreekpunt), maar Vlaamse bedrijven zullen in verhouding meer gesanctioneerd worden dan buitenlandse.

De huidige Wet voorziet (deels) andere regels voor bestuurlijke sanctionering dan de gewesten (er is op federaal niveau mogelijkheid om exclusief bestuurlijk te kunnen optreden voor bepaalde schendingen van de EVOA, daar waar het Vlaamse Gewest inzake EVOA momenteel niets gedepenaliseerd heeft). Het naast elkaar bestaan van twee verschillende boetesystemen al naargelang het gaat om in- en uitvoer enerzijds en doorvoer anderzijds draagt niet bij tot de realisatie van een geïntegreerd sectoraal beleid.

Indien doorvoer onder toepassing van het Milieuhandavingsdecreet gebracht wordt, geldt er een uniforme regeling voor beboeting inzake in-, uit- én doorvoer van afval en kan wel een geïntegreerd sectoraal beleid worden bewerkstelligd. Daarbij kunnen, indien dit wenselijk blijkt, ook bepaalde schendingen worden gedepenaliseerd, waarna een zuiver bestuurlijke beboeting mogelijk is.

Het vergunningenbeleid wordt geregionaliseerd. Niettemin moet 1 centrale bevoegde overheid voor doorvoer aangeduid worden. Hiervoor doen er zich de volgende mogelijkheden voor :

- ofwel wordt er een centraal punt voor het vergunningenbeleid doorvoer (inclusief databank en archivering kennisgevingsdossiers doorvoer) gecreëerd bij een intergewestelijke cel (bv. IVC). Hierbij dienen evenwel duidelijke afspraken gemaakt te worden over het ter beschikking stellen van personeel en middelen ten behoeve van de werking van o.a. de databank evenals ontsluiting van de informatie uit het vergunningenbeleid voor alle controleurs in de 3 gewesten.

ofwel wordt het centraal punt voor het vergunningenbeleid doorvoer (inclusief databank en archivering kennisgevingsdossiers doorvoer) gecreëerd bij een van de gewesten. Dit vereist een politieke keuze en afspraken met de andere gewesten. In elk van de gevallen moeten er afspraken worden gemaakt over de verdeling van de kosten voor personeel en middelen, toegankelijkheid van gegevens e.d..

Hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

De enige Vlaamse overheidsdienst met toezichthouders voor zowel de EVOA (Verordening 1013/2006) als de bijhorende Verordening 1418/2007 (afvalexport naar niet-OESO-landen) is LNE, afdeling Milieu-inspectie. LNE/MI is vertegenwoordigd in alle samenwerkings- en overlegverbanden waar ook FLI aan deelneemt (m.u.v. formele bilaterale samenwerking met andere lidstaten), en verzorgt de verslaggeving over de inspectieresultaten aan de Europese Commissie voor het Vlaamse Gewest. Overheveling van personeel voor inspectie en overleg zou dus best naar LNE/MI gebeuren.

Knelpunten:

- federale toezichthouders moeten opgeleid worden in de Vlaamse afvalstoffenwetgeving en het Vlaamse handavingsinstrumentarium, en ze moeten aangeduid worden als Vlaamse toezichthouders
- de registratie van vaststellingen gebeurt in een andere softwaretoepassing
- stelsel van vergoedingen is niet gelijk
- wat met het thuisadres als standplaats, daar waar de toezichthouders van LNE/MI allen het kantooradres als standplaats hebben?
- communicatie met buitenlandse bedrijven en autoriteiten vereist een betere kennis van Engels, Frans en Duits – of meer ondersteuning met anderstalige standaarddocumenten voor zowel de Vlaamse als de overgehevelde federale ambtenaren

Voordelen:

- controle op doorvoer veronderstelt een andere manier van samenwerken met de douane, die best kan afgesproken worden in het kader van het
- Samenwerkingsakkoord van 20 mei 2011 betreffende de coördinatie van het beleid inzake invoer, uitvoer en doorvoer van afvalstoffen; op gewestelijk niveau dus;

De lokale Vlaamse toezichthouders zijn wel bevoegd voor de EVOA, maar niet voor de bijhorende Verordening 1418/2007, en binnen klasse I-bedrijven mogen zij slechts gebruik maken van zintuiglijke waarnemingen. Het lokale niveau heeft dus noch de volledige bevoegdheid, noch de ervaring om toezicht op doorvoer van afvalstoffen uit te oefenen. Toewijzing van het federale personeel aan het lokale niveau zou bovendien een nog grotere versplintering van aanspreekpunten voor derden betekenen. Tenslotte mag ook niet vergeten worden dat handelaars in de afvalsector zeer mobiel zijn, zodat toezicht best op een zo hoog mogelijk niveau georganiseerd wordt.

Bestuurlijke sanctionering: Het is niet duidelijk hoeveel VTE momenteel op federaal niveau worden ingezet voor de sanctionering. Bij de overheveling van de controles op doorvoer naar het gewest, is het wel belangrijk dat vastgestelde schendingen (processen-verbaal) ook effectief gesanctioneerd worden (indien niet strafrechtelijk, dan toch bestuurlijk). Hiervoor dient minstens 1 extra VTE te worden voorzien, in te plaatsen bij de afdeling Milieuhandhaving van het dep. LNE (gewestelijke entiteit bevoegd voor bestuurlijke beboeting).

Een wijziging van het Milieuhandavingsdecreet lijkt niet nodig te zijn; de overgehevelde federale ambtenaren moeten wel aangeduid worden als toezichthouders volgens dit decreet.

Overheveling van het vergunningenbeleid naar een centraal punt dat gecreëerd wordt bij een intergewestelijke cel bv. IVC.

Wat is nodig :

- installatie databank (kopie van FOD Leefmilieu? Quid rechten/kosten?)
- ruimte voor archivering dossiers
- opleiding personeel voor toepassing van de regelgeving op de kennisgevingsdossiers doorvoer incl. opleiding gebruik databank
- afspraken maken met de gewesten voor ontsluiten van informatie voor de controleurs in de 3 gewesten (AMI, BIM, OWD).
- afspraken maken over informatie uit de reeds afgesloten dossiers en de lopende dossiers incl. archivering
- uit de reeds afgesloten dossiers en de lopende dossiers incl. archivering

Overheveling van het vergunningenbeleid naar een centraal punt dat gecreëerd wordt bij een van de gewestelijke entiteiten (die nu al autoriteit zijn ikv invoer en uitvoer)

Wat is nodig :

- gebruik van de databank (reeds operationeel in de 3 entiteiten – databank van OVAM en FOD leefmilieu zijn compatibel).
- bijkomende ruimte voor archivering doorvoer kennisgevingen
- beperkte opleiding personeel m.b.t. behandelen van doorvoer kennisgevingen (entiteit heeft reeds ervaring met behandelen van gelijkaardige dossiers)
- afspraken maken met de gewesten voor ontsluiten van informatie voor de controleurs in de 3 gewesten (AMI, BIM, OWD). (situatie in Vlaanderen : ontsluitingsmogelijkheid via bestaande webloket is reeds operationeel en kan informatie doorvoer eveneens ontsluiten op voorwaarde dat de informatie wordt overgeheveld naar de huidige Vlaamsedatabank in/uitvoer)
- afspraken maken over informatie uit de reeds afgesloten dossiers en de lopende dossiers incl. archivering

Bij de inkanteling van de nuloptie, i.c. vergunningenbeleid naar één van de gewesten moet rekening gehouden worden met de wettelijkheid van dit onderdeel : De overdracht van het vergunningenbeleid is ongrondwettelijk wegens het niet-onderhandelbaar karakter van toegewezen bevoegdheden en de in beginsel territoriale beperkingen van de uitoefening van gewestelijke bevoegdheden.

Bij overheveling van het vergunningenbeleid (naar ofwel een intergewestelijke cel, ofwel bij een van de gewesten) moeten minstens volgende middelen beschikbaar gesteld worden van de resp. entiteit :

- personeel : min. 1 niveau A en 1 niveau C voor administratieve ondersteuning (kostprijs : niv A = ? euro per jaar; niveau C = 26.000 euro per jaar)
- databank (incl. onderhoud) : ofwel installatie nieuwe databank (kostprijs pro memorie) bij een intergewestelijke cel ofwel installatie van nieuwe databank of integratie in bestaande databank bij een van de 3 gewestelijke entiteiten.
Bv. : overheveling databank doorvoer en integratie in bestaande OVAM-databank in/uitvoer (reeds operationeel) ca 100.000 euro + onderhoud databank : kostprijs pro memorie = onderhoud van bestaande databank.
- archivering kennisgevingsdossiers : ca. 10.000 euro per jaar

▪ **Tweede optie: Controletaken, overleg en sanctionering worden in gewijzigde vorm overgenomen**

Wat houdt deze optie in?

Controletaken en overleg worden inhoudelijk en organisatorisch gedeeltelijk aangepast, na een transitieperiode. De bestuurlijke sanctionering wordt effectiever.

De controles op doorvoer van afval in het Nederlandstalige landsgedeelte worden uitgevoerd door 4 ambtenaren van de FOD VVVL (sinds 2008) en door “gebezigde” ambtenaren. Deze laatste staan op de loonlijst van de FOD Financiën en kregen sinds 1993, met het verdwijnen van de intracommunautaire douanegrenzen, de opdracht om in-, uit- en doorvoer van afval te controleren. De gebezigde ambtenaren worden aangestuurd (zowel inhoudelijk als praktisch/organisatorisch) door de FOD VVVL. De gewesten dragen financieel bij in de operationele kosten van deze ambtenaren. Dit is een uitdovend kader, m.a.w. zij worden niet vervangen bij pensionering. Momenteel is er nog één halftijdse gebezigde ambtenaar actief in het Nederlandstalige landsgedeelte, die sporadisch nog wordt ingezet voor wegcontroles. Deze persoon staat op enkele jaren van zijn pensioen.

Het voorstel is om de gebezigde ambtenaren – althans wat betreft het Nederlandstalige landsgedeelte – niet over te dragen.

De huidige werkwijze van de federale controleurs houdt in dat er veel transporten gecontroleerd worden, maar dat er weinig PV's worden opgesteld zodat overtreders nauwelijks gesanctioneerd worden (noch gerechtelijk, noch bestuurlijk). Bedrijven die vanuit Vlaanderen exporteren worden in principe wél (strafrechtelijk of bestuurlijk) gesanctioneerd wanneer zij betrokken zijn bij een illegaal transport. Op termijn moet bekeken worden of het mogelijk is om de (meestal buitenlandse) overtreders in het kader van doorvoer van afval meer te sanctioneren, i.s.m. het openbaar ministerie en de afdeling Milieuhandhaving van het dep. LNE (= gewestelijke entiteit bevoegd voor bestuurlijke sanctionering). Ondertussen heeft de FOD het overleg met het openbaar ministerie hierover al gestart, in aanwezigheid van LNE/MI.

Gezien doorvoertransporten meestal vanuit een andere lidstaat vertrekken, is overleg met buitenlandse overheden van groter belang dan bij de controle op afvaltransporten die vanuit Vlaanderen vertrekken. De FOD VVVL onderhoudt vandaag een zeer breed overleg, gaande van bilaterale contacten tot samenwerking in het kader van IMPEL/TFS (Europa) en INECE (wereld). De deelname door de FOD VVVL is eerder passief in projecten die gestart en getrokken worden door andere landen. Via de TFS- en INECE-projecten tracht men de controles in minder ervaren landen (Oost- en Zuid-Europa, Afrika, Azië) te verbeteren. We moeten ons de vraag stellen of we – gezien de beperkte middelen – onze capaciteit niet beter concentreren op bilateraal overleg met de ons omringende landen om tenminste de exportcontroles in dit stuk van Europa te verbeteren. Voorstel is dus om de samenwerking in het kader van IMPEL/TFS te verminderen, en de deelname aan INECE-projecten te stoppen.

Bestuurlijke sanctionering: regionalisering van de controle op de doorvoer vraagt o.a. een wijziging van het Milieuhandhavingsdecreet, dat zowel de toezichtsbevoegdheden als de sanctionering regelt. Door de controle op de doorvoer van afval onder het toepassingsgebied van het Milieuhandhavingsdecreet te brengen, wordt automatisch ook de mogelijkheid ingevoegd om schendingen bestuurlijk te beboeten, conform de regels en procedures voorzien in het Milieuhandhavingsdecreet. Vastgestelde schendingen die niet strafrechtelijk behandeld worden, kunnen dus ook effectief bestuurlijk beboet worden, net zoals schendingen van in- en uitvoer. Afhankelijk van het verbalisatie-beleid van de milieu-inspecteurs, kan het aantal processen-verbaal toenemen, en daarmee ook het aantal sancties (strafrechtelijk of bestuurlijk).

Wat zijn de effecten?

De operationele kost van de gebezigde ambtenaren (0,5 VTE) bedraagt vandaag zo'n 5.000 euro/jaar. De meerwaarde is beperkt omdat zij enkel nog sporadisch ingeschakeld worden voor wegcontroles. Indien deze 0,5 VTE toch overgeheveld zou worden, moet ook de FOD Financiën betrokken worden, hetgeen de onderhandelingen onnodig zou compliceren. De FOD Financiën werd ondertussen specifiek voor het probleem

van de gebezigde ambtenaren betrokken in de onderhandelingen over het samenwerkingsprotocol voor de transitieperiode.

Door met een ongewijzigd controleursbestand minder transporten te controleren, maar meer op verbaliseren en sanctioneren in te zetten, wordt de huidige ongelijke aanpak van Vlaamse en buitenlandse bedrijven enigszins uitgevlakt. Hierdoor wordt het probleem van illegale afvalexport ook meer aan de bron aangepakt (sanctionering van de overtreders), in tegenstelling tot de huidige aanpak die vooral gericht is op symptoombestrijding (voorkomen dat transporten van gevaarlijk afval de EU via Vlaanderen kunnen verlaten). Een transitiefase, met een grondiger analyse van het probleem en overleg met het openbaar ministerie en de afdeling Milieuhandhaving van het dep. LNE zal moeten uitwijzen of een andere aanpak in praktijk ook haalbaar is. Het malafide deel van de afvalsector is immers inventief, en bovenal zijn vervolging en/of invordering en inning van boetes van buitenlandse bedrijven vaak niet evident.

Deze aanpak zal wel leiden tot een hogere werklast bij het openbaar ministerie, alsook bij de Gewestelijke entiteit voor milieuhandhaving. Rekening houdend met de geschatte doorstroom van de parketten raamt de afdeling Milieuhandhaving van het dep. LNE de hogere werklast op minstens 1 extra VTE (jurist) om deze boetedossiers af te handelen.

Naar aanleiding van negatieve berichtgeving over de rol van de Antwerpse haven in de illegale export van AEEA naar Afrika werd in 2009 een hoorzitting in de Commissie Leefmilieu van het Vlaamse Parlement georganiseerd. Dit mondde uit in de Resolutie 2176 van het Vlaams Parlement. Voor wat betreft de controles op export vermeldt deze resolutie twee belangrijke zaken:

- bedrijven die de EVOA niet respecteren een sanctie opleggen
- actief deelnemen aan het INECE Seaport Enforcement Network voor de uitwerking van een ondersteuningsprogramma voor ontwikkelingslanden om de kennis en inspectiecapaciteit te verhogen.

Bovenstaand alternatief beantwoordt in elk geval aan de eerste vraag. De FOD VVVL is momenteel al meer betrokken in het INECE Seaport Enforcement Network dan LNE/MI.

Minder gecontroleerde partijen en effectieve sanctionering is meer in harmonie met de huidige Vlaamse aanpak. Op vlak van sanctionering draagt deze optie bij tot een geïntegreerd sectoraal beleid, aangezien de sanctionering voor in-, uit- en doorvoer op uniforme wijze en effectief kan gebeuren.

Het niet-overhevelen van gebezigde ambtenaren, en een veranderde focus in het kader van internationale samenwerking is op dat vlak neutraal.

Hoe wordt dit organisatorisch uitgewerkt?

De opties voor de inkanteling in de organisatie zijn de zelfde als in de nuloptie. Alternatief A is immers vooral een nuancering van het huidige beleid dat door het federale niveau gevolgd wordt.

Gelet op het belang van sanctionering (cf. supra) is het aangewezen hiervoor minstens 1 extra VTE te voorzien, in te plaatsen bij de afdeling Milieuhandhaving van het dep. LNE (gewestelijke entiteit bevoegd voor bestuurlijke beboeting).

Afdeling 2. Nationale klimaatcommissie en sensibilisering inzake klimaat

Wat zal er veranderen aan de Vlaamse bevoegdheid?

▪ Vóór de zesde staatshervorming

ALGEMEEN KLIMAATBELEID

Leefmilieu, waaronder klimaatbeleid valt, is op grond van artikel 6, §1, II, 1° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 een gewestelijke bevoegdheid. Dit is bevestigd in het arrest van het Grondwettelijk Hof van 2 maart 2011 (nummer 33/2011).

Deze regionale bevoegdheid inzake klimaat is weerspiegeld in de afspraken over het behalen van de Belgische Kyotodoelstelling voor de periode 2008 - 2012. De Belgische doelstelling is immers opgedeeld in specifieke Gewestelijke doelstellingen, door aan elk Gewest een hoeveelheid emissierechten toe te kennen. Elk Gewest is verantwoordelijk zijn voor het inleveren van voldoende emissierechten en kan aldus zelf bepalen of de nadruk wordt gelegd op het uitvoeren van interne emissiereducties of het aankopen van extra emissiekredieten. Op deze manier is er dus een “automatische” sensibilisatie om de Gewestelijke klimaatdoelstellingen te behalen. Daarnaast is bij de intra-Belgische inspanningsverbintenis in 2004 ook vastgelegd dat de federale overheid binnen haar bevoegdheid een aantal maatregelen neemt om de Kyoto-doelstelling te halen:

- het uitvoeren van een aantal federale maatregelen die de emissies in de gewesten jaarlijks met 4,8 miljoen ton CO₂-eq moeten verminderen, waarvan de belangrijkste de belastingverminderingen voor energiebesparende maatregelen zijn;
- het aankopen van emissierechten voor een totaal van 12,3 miljoen ton CO₂-eq in de periode 2008-2012 (jaarlijks gemiddeld 2,46 miljoen ton).

Voor wat de uitvoering van het klimaatbeleid betreft voor de periode 2013 - 2020, dient er nog een intra-Belgische inspanningsverdeling vastgelegd te worden over de doelstellingen die aan België zijn opgelegd in het kader van het Europese Klimaat- en Energiepakket. In lijn met de gewestelijke bevoegdheid inzake leefmilieu, zullen de gewesten verantwoordelijk blijven voor het behalen van de doelstellingen en zullen er gewestelijke reductiedoelstellingen worden vastgelegd. Het is echter nog niet duidelijk welke maatregelen de federale overheid op zich zal nemen.

ROL VAN DE NKC

De Nationale Klimaatcommissie (hierna “NKC” genoemd) werd opgericht overeenkomstig artikel 3 van het Samenwerkingsakkoord van 14 november 2002 tussen de federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende het opstellen, het uitvoeren en het opvolgen van een Nationaal klimaatplan, alsook het rapporteren, in het kader van het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake Klimaatverandering en het Protocol van Kyoto. Elk van de vier contracterende partijen beschikt over vier vertegenwoordigers in de NKC. In de praktijk staat de NKC in voor de goedkeuring van de Belgische rapporteringen inzake klimaat en vormt het een overlegorgaan tussen de verschillende betrokken entiteiten inzake klimaatbeleid.

▪ Na de zesde staatshervorming

Voorgestelde wetteksten:

- ✓ Nieuw artikel 16, § 4, BWHI:

“§ 4. Wanneer, ten gevolge van het niet-nakomen van een internationale of supranationale verplichting door een gemeenschap of gewest, hetzij de instantie opgericht door of krachtens het Kaderverdrag van de Verenigde Naties inzake klimaatverandering of door of krachtens één van zijn protocollen vastgesteld heeft dat de Staat zijn internationale verplichtingen die eruit voortvloeien niet naleeft, hetzij een Gewest of een Gemeenschap niet gereageerd heeft op een in artikel 258 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie bedoeld met redenen omkleed advies ten aanzien van de Staat ten gevolge van het niet-nakomen van een Europeesrechtelijke verplichting die het verminderen van de emissies van broeikasgassen tot doel heeft in toepassing van het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake klimaatverandering of van één van zijn protocollen, kan de Staat in de plaats treden van de betrokken gemeenschap of het betrokken gewest om maatregelen te nemen die noodzakelijk zijn om een einde te stellen aan de schending van de internationale verplichtingen voorzien in het voornoemde Raamverdrag of één van zijn protocollen, of voor de uitvoering van het beschikkend gedeelte van het met redenen omkleed advies, op voorwaarde dat :

1° de betrokken gemeenschap of het betrokken gewest ten minste drie maanden voordien bij een met redenen omkleed koninklijk besluit, vastgesteld na overleg in de Ministerraad, in gebreke is gesteld. Dit koninklijk besluit kan deze termijn van drie maanden in spoedeisende gevallen inkorten;

2° de betrokken gemeenschap of het betrokken gewest door de Staat is betrokken de gehele procedure voorzien voor de instantie opgericht door of krachtens het voornoemde Raamverdrag of één van zijn protocollen of de gehele procedure ten aanzien van de Europese Commissie;

3° in voorkomend geval, het Samenwerkingsakkoord bedoeld in artikel 92bis, § 4ter, door de Staat is nageleefd;

4° de beslissing van de instantie opgericht door of krachtens het voornoemde Raamverdrag of door of krachtens één van zijn protocollen of het met redenen omkleed advies van de Europese Commissie het voorwerp heeft uitgemaakt van een bespreking in het in artikel 31 van de gewone wet van 9 augustus 1980 tot hervorming der instellingen bedoelde Overlegcomité.

De ter uitvoering van het eerste lid door de Staat genomen maatregelen houden op gevolg te hebben vanaf het ogenblik dat de betrokken gemeenschap of het betrokken gewest zich schikt naar de beslissing van de instantie opgericht door of krachtens het voornoemde Raamverdrag of door of krachtens één van zijn protocollen of naar het beschikkend gedeelte van het met redenen omkleed advies van de Europese Commissie.

De Staat kan de kosten van het niet-nakomen van een internationale of supranationale verplichting door een gemeenschap of een gewest verhalen op de betrokken Gemeenschap of het betrokken Gewest. Dat verhaal kan de vorm aannemen van een inhouding op de wettelijk aan de betrokken gemeenschap of het betrokken gewest over te dragen financiële middelen.”

✓ **Nieuw artikel 65quater BFW:**

“§1. In het kader van een nationale klimaatstrategie die past in de internationale en Europese doelstellingen inzake klimaatbeleid, wordt er een mechanisme ingesteld.

§2. Er wordt voor elk gewest een meerjarig traject met doelstellingen inzake het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen in de gebouwen uit de residentiële en tertiaire sectoren, ongeacht hun omvang, vastgelegd bij koninklijk besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad en genomen na akkoord van de gewesten, op basis van een voorstel van de Nationale Klimaatcommissie, volgens de door de gewone wet vastgestelde modaliteiten. Indien de Nationale Klimaatcommissie geen voorstel doet binnen de door deze gewone wet voorgeschreven termijn, kan hieraan worden voorbijgegaan.

Bij gebreke aan koninklijk besluit dat het traject vastlegt overeenkomstig het eerste lid zijn de trajecten voor de periode van 1 januari 2015 tot 31 december 2030 deze die zijn vastgesteld overeenkomstig de bijlage bij deze wet.

§3. De meerjarige trajecten worden aangepast bij elke herziening van de toepasbare Belgische doelstelling, in ieder geval om de vier jaar.

De eerste trajecten zullen ten laatste op 1 juli 2014 worden vastgelegd en hebben betrekking op de periode tussen deze datum en 31 december 2020.

§4. De trajecten voor de daaropvolgende periodes zullen ten minste twee jaren voor het einde van de voorafgaande periode worden vastgelegd.

§5. Voor elk jaar wordt het verschil tussen enerzijds de jaarlijkse emissies aan broeikasgassen in elk gewest, zoals gerapporteerd in de inventarissen die de gewesten aan de Nationale Klimaatcommissie overmaken voor de gebouwen van de residentiële en tertiaire sectoren, en anderzijds de doelstelling bepaald door het meerjarige traject van elk gewest voor datzelfde jaar, vastgesteld bij koninklijk besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad en genomen na overleg met de gewestregeringen, op voorstel van de Nationale Klimaatcommissie, en rekening houdend met een in functie van de graaddagen van het betrokken jaar desgevallend aan te brengen correctie, zoals medegedeeld door het Koninklijk Meteorologisch Instituut. Indien de Nationale Klimaatcommissie geen voorstel doet binnen de door de wet voorgeschreven termijn, is het voorstel niet meer vereist.

Vanaf het begrotingsjaar 2016, wordt jaarlijks een bedrag toegekend:

1° aan het gewest dat zijn doelstelling heeft overschreden gedurende het jaar dat voorafgaat aan het betrokken jaar, door de voorafname van hetzelfde bedrag op het federale aandeel van de opbrengsten uit het veilen van de emissierechten;

2° aan de federale overheid als een gewest zijn doelstelling niet haalt gedurende het jaar dat voorafgaat aan het betrokken jaar, door het in mindering brengen van dit bedrag op de middelen bedoeld in titel IV, hoofdstuk II, afdeling 4, toegekend aan het betrokken gewest.

§6. De bedragen bedoeld in paragraaf 5, tweede lid, worden vastgelegd op basis van het verschil, gedurende het jaar dat het begrotingsjaar voorafgaat, tussen de broeikasgasemissies en de in paragraaf 2 bedoelde doelstellingen, vermenigvuldigd met de gemiddelde prijs per emissierecht op jaarbasis van de door België geveilde emissierechten voor het jaar waarin dit verschil zich voordeed.

Deze bedragen zijn slechts verschuldigd in de mate dat investeringen in beleidsmaatregelen die de uitstoot van broeikasgassen moet verminderen worden uitgevoerd door de overheid die deze bedragen ontvangt.

§7. De opbrengsten uit de veiling van emissierechten worden verdeeld onder de federale Staat en de gewesten volgens de modaliteiten die worden vastgesteld door een samenwerkingsakkoord dat wordt gesloten tussen deze entiteiten.

§8. De in paragraaf 5, tweede lid, 1°, bedoelde bedragen worden beperkt tot een bovengrens gelijk aan het federale gedeelte van de opbrengsten uit het veilen van emissierechten in de loop van het begrotingsjaar waarin het verschil zich voordeed. Indien de overeenkomstig paragraaf 6 berekende bedragen deze bovengrens overschrijden, wordt het bedrag pondspondsgewijs verdeeld onder de gewesten.

De in paragraaf 5, tweede lid, 2°, bedoelde bedragen worden, voor elk gewest, beperkt tot 50% van hun respectievelijke gedeelte in de opbrengsten uit het veilen van emissierechten in de loop van het begrotingsjaar waarin het verschil zich voordeed.

§9. Indien in de loop van het begrotingsjaar de in paragraaf 5, eerste lid, bedoelde verschillen voor het voorgaande jaar niet definitief kunnen worden vastgesteld, worden deze bedragen voorlopig bepaald bij koninklijk besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, op basis van de door de gewesten gerapporteerde voorlopige gegevens. Wanneer deze verschillen definitief zijn vastgesteld, maken de aan of door de gewesten te betalen bedragen het voorwerp uit van een regularisatie in de loop van het begrotingsjaar waarin deze verschillen definitief zijn vastgesteld.

§10. De wet bepaalt de goedkeuringsprocedure van de in paragraaf 2 bedoelde doelstellingen ter reductie van de emissies van broeikasgassen en de aanvullende modaliteiten van de jaarlijkse evaluatie ervan, evenals de berekeningsmodaliteiten van de bedragen vermeld in paragraaf 6 en de voorafname ervan.

De wet kan:

*1° het overeenkomstig paragraaf 2 vastgestelde traject wijzigen indien Europese of internationale normen een ander traject toelaten of opleggen;
2° de andere door dit artikel vastgestelde modaliteiten wijzigen indien deze wijzigingen noodzakelijk zijn geworden door Europese of internationale normen.*

§11. Dit artikel zal het voorwerp uitmaken van een wetgevingsevaluatie in de loop van het jaar 2020, als gevolg waarvan het desgevallend gewijzigd zal worden."

Er is geen echte bevoegdheidsoverdracht inzake klimaat, de uitvoering van het klimaatbeleid was immers al gewestelijke bevoegdheid. De geplande maatregelen zijn er eerder op gericht de samenwerking en lastenverdeling tussen de Gewesten en de Federale Overheid vast te leggen.

- Responsabilisering inzake klimaat:

In het nieuw artikel 65quater BFW wordt voor elk gewest een reductietraject vastgelegd voor wat betreft de broeikasgasemissies van de gebouwensector in de periode 2015-2030. De federale overheid zal een financiële bonus toekennen indien deze gewestelijke reductiedoelstellingen behaald worden, a rato van het verschil tussen de doelstelling en de gerealiseerde emissies vermenigvuldigd met de prijs van een emissierecht (EUA). Als de doelstellingen niet worden behaald dient het gewest een malus te betalen aan de Federale Overheid, a rato van het verschil tussen de gerealiseerde emissies en de doelstelling vermenigvuldigd met de prijs van een emissierecht (EUA). Deze bonus/malus wordt gefinancierd vanuit het deel van de veilingopbrengsten die de entiteit krijgen toegewezen, waarbij de bonus die de Federale Overheid dient uit te betalen beperkt wordt tot haar deel in de ETS-veilingopbrengsten, terwijl de malus die een gewest moet uitbetalen beperkt wordt tot 50 % van de aan het gewest toegewezen veilingopbrengsten. De ontvangende entiteit dient het bedrag aan te wenden voor emissiereducerende maatregelen.

- Het versterken en optimaliseren van de Nationale Klimaatcommissie

In het institutioneel akkoord werd gesteld dat de werking van de Nationale Klimaatcommissie wordt geoptimaliseerd en haar rol wordt versterkt, waarbij de nadere uitvoeringsregels van die hervormingen zullen het voorwerp uitmaken van technische besprekingen.

- Verbreden van het substitutierecht

In het nieuw artikel 16, § 4, BWHI wordt het substitutierecht van de federale overheid krachtens artikel 16, § 3, BWHI verruimd. Het verruimd substitutierecht kan onder bepaalde voorwaarden uitgeoefend worden wanneer een gewest zijn verplichtingen niet nakomt onder het Raamverdrag inzake klimaatverandering of een van zijn protocollen. Hiervoor is onder meer vereist dat de instantie opgericht door of krachtens dit verdrag of deze protocollen heeft vastgesteld dat België zijn internationaalrechtelijke verplichtingen dienaangaande niet nakomt. Verder geldt het verruimd substitutierecht ook wanneer een gewest zijn Europeesrechtelijke verplichtingen, "die het verminderen van de emissies van broeikasgassen tot doel hebben" in toepassing van het voormeld verdrag of van een van zijn protocollen niet nakomt en dat de Commissie een gemotiveerd advies in dat verband heeft uitgebracht

▪ **Wat moet nog besproken worden?**

Het is niet helemaal duidelijk wat precies de bedoeling is van een specifiek Belgisch responsabiliseringsmechanisme inzake klimaat. Aangezien het in de Belgische interne lastenverdeling in lijn met de bevoegdheden, de gewesten zijn die klimaatdoelstellingen op

zich nemen, ligt de verantwoordelijkheid voor het halen van de doelstellingen ook bij hen. Als de doelstellingen niet gehaald worden, zijn het de Gewesten die extra emissiekredieten moeten aankopen, waardoor er dus al een responsabiliseringsmechanisme bestaat. In die zin is het creëren van een federaal responsabiliseringsmechanisme opmerkelijk.

Daarnaast is ook de uitbreiding van het substitutierecht opmerkelijk. Blijkens de memorie van toelichting kan de federale overheid het verruimd substitutierecht invoeren voor elke vermeende gebrekkige uitvoering van EU-wetgeving "die het verminderen van de emissies van broeikasgassen tot doel hebben". De Memorie somt een hele reeks richtlijnen en verordeningen op, die inderdaad met de klimaatdoelstelling te maken hebben, maar waarvan niet in alle gevallen kan gesteld worden dat ze eenduidig en direct te maken hebben met een vermindering van emissies van broeikasgassen zelf. De gedachtegang dat a.h.w. de EU-pendant van een Kyotoverplichting ook onder de substitutie moeten vallen, is logisch in die gevallen waar de EU-regelgeving is tussengekomen om de concrete verplichtingen van zowel de Unie als de lidstaten onder het Kyoto-protocol te bepalen. Voor Europese verplichtingen op gebied van klimaat en energie zonder dat van een concrete gelijkwaardige niet-naleving volgens de geldende regeling van het klimaatverdrag, sprake zou kunnen zijn, is deze substitutie eigenlijk niet bedoeld.

Los van deze algemene opmerking, bevat het voorstel van de bijzondere financieringswet nog volgende onduidelijkheden:

1° Concrete vastlegging van emissiereductietrajecten:

De bijzondere financieringswet stelt dat de Nationale Klimaat Commissie voor elk gewest een voorstel van traject kan indienen dat vervolgens in een Koninklijk Besluit wordt vastgesteld. Indien er geen voorstel gedaan wordt, gelden de trajecten die opgenomen zijn bij de bijzondere financieringswet. Deze resulteren voor elk gewest in een emissiereductie van de gebouwensector met 20 % in 2020 t.o.v. 2005, en met 33 % in 2030. Binnen de NKC dient echter bekeken te worden welke criteria mee in rekening genomen worden voor het vastleggen van de trajecten.

2° Hoe worden de emissies van de gebouwensector vastgesteld?

Aangezien de temperaturen in een bepaald jaar een grote en moeilijk te beïnvloeden impact hebben op de broeikasgasemissies van de gebouwensector, stelt de bijzondere financieringswet dat er een correctie kan aangebracht worden aan de gerapporteerde emissies i.f.v. de graaddagen van het betrokken jaar. De concrete modaliteiten hiervan moeten nog uitgewerkt worden.

3° Responsabiliseringsmechanisme afhankelijk van verdeling ETS-veilingopbrengsten tussen entiteiten:

De bijzondere financieringswet begrenst de mogelijke bonus die de federale overheid moet uitbetalen tot het federale aandeel in de veilingopbrengsten, terwijl de mogelijke malus die de gewesten moeten uitbetalen begrenst worden tot maximaal 50 % van de aan de gewesten toegewezen ETS-veilingopbrengsten. Als in het samenwerkingsakkoord over de lastenverdeling van het Energie-en Klimaatpakket bevestigd wordt dat de ETS-veilingopbrengsten aan de gewesten toekomen, in lijn met hun bevoegdheid inzake klimaatbeleid, wordt het uitbetalen van een bonus door de Federale Overheid zonder voorwerp.

4° Besteding van de ontvangen malus door de federale Overheid:

Entiteiten die een bonus/malus ontvangen dienen deze te investeren in emissiereducerende maatregelen. Terwijl dit voor de gewesten evident lijkt, is het gezien de bevoegdheidsverdeling echter de vraag welke effectieve maatregelen de Federale Overheid kan nemen om de emissie te reduceren.

5° Afbakening substitutierecht federale overheid:

De Gewesten moeten zich vragende partij stellen voor een proactieve en precieze afbakeningen van de (potentiële) substitutie de EU-verplichtingen, die verband houden met het klimaatverdrag. Daarbij moet ook rekening worden gehouden met het feit, zeker in de ruime opvatting (zie hierboven), dat de uitvoering van dergelijke verplichtingen ook deels op de bevoegdheid of de actie van de federale overheid kunnen rusten. Een betwisting en onduidelijkheid over een bevoegdheidsafbakening kan niet gemakshalve blijven aanslepen en onder het mom van een substitutie ter gelegenheid van een naderend met reden omkleed advies opgelost worden.

ROL VAN DE NKC

De NKC staat in voor de goedkeuring van de Belgische rapporteringen inzake klimaat en vormt een overlegorgaan tussen de verschillende betrokken entiteiten inzake klimaatbeleid. De werking is niet altijd optimaal, waardoor de vraag voor een hervorming ervan principieel kan gesteund worden. Er bestaat nog onduidelijkheid over de wijze waarop de “hervorming” en “versterking” vorm gegeven zal worden.

▪ Aandachtspunten

1° Financiële last aanmoedigingsbeleid emissiereducties gebouwensector komt volledig bij de gewesten te liggen, terwijl de federale overheid een deel van de ETS-veilinginkomsten claimt.

Tot en met 2011 voorzag de federale overheid in uitgebreide belastingverminderingen voor energiebesparende investeringen. Echter, het voorgestelde mechanisme voorziet in een bonus-malus regeling, waarbij het de gewesten zijn die de financiering voor het reductiebeleid in de gebouwen volledig op zich moeten nemen. Als de verantwoordelijkheid voor het halen van de klimaatdoelstellingen volledig bij de gewesten wordt gelegd, dienen in principe ook de nodige middelen overgeheveld worden. Er dient minstens voorzien te worden dat, in lijn met de bevoegdheden, de ETS-veilinginkomsten volledig aan de gewesten toekomen.

2° Voorstel in strijd met gelijkschakeling federale overheid en gewesten

Het hoger stellen van een orgaan (federale overheid) boven andere organen (deelstaten) van de Belgische Staat door middel van een responsabiliseringsmechanisme, staat op gespannen voet met de geldende beginselen van het Belgische federalisme, dat uitgaat van een gelijkschakeling tussen de federale overheid, Gewesten en Gemeenschappen. De vraag is overigens wat met de responsabilisering voor de engagementen van de federale overheid?

Eenzelfde bedenking kan geformuleerd worden t.a.v. het verruimd substitutierecht. Zoals hoger beschreven is de “brede” opvatting die de Memorie hieraan geeft t.a.v. de EU-pendant van de klimaatverplichtingen verontrustend. Daardoor lijkt dus het verruimd substitutierecht verder te gaan dan wat strikt valt onder de internationaalrechtelijke aansprakelijkheid van België onder het klimaatverdrag. Verder moet in het bijzonder erop gewezen worden dat het verruimd substitutierecht een grotere impact kan hebben dan het bestaande mechanisme (dat enkel kan toegepast worden na een jurisdictionele veroordeling met financiële sancties). Een en andere doet wel de vraag rijzen of de Gewesten dan voldoende eigen wapens hebben om een met omkleed advies te voorkomen en de opgeworpen tekortkomingen ernstig aan te vechten. In dat verband kan de rol van de gewesten in de beleidsvoorbereiding en beleidsbeïnvloeding in de EU-beleidsketen cruciaal zijn.

3° Vastleggen van Gewestelijke doelstellingen kan leiden tot scheeftrekkingen/reductie van ambitieniveau

De bijzondere financieringswet legt een reductietraject op voor de emissies van de gebouwensector, volgens een traject dat in de NKC kan worden bepaald. Het vastleggen van dit vooraf bepaalde reductietraject is uiteraard een erg complexe oefening, die volgende risico's met zich meebrengt:

- Het risico bestaat dat, in het geval van weinig ambitieuze doelstellingen, de gewesten zich beperken tot het halen van de doelstellingen om de financiële bonus op te strijken. Het lange termijn perspectief en de nood aan transitiedenken, dat voor beleidsthema's als energiebesparing en klimaatbeleid prioritair is, dreigt hiermee op de achtergrond te komen.
- In Vlaanderen zijn al grote inspanningen gedaan inzake isolatie van het bestaande gebouwenpark, waardoor het potentieel voor bijkomende emissiereducties in de gebouwensector relatief lager ligt dan in de overige gewesten. De oplegging van Gewestelijke doelstellingen zou voor Vlaanderen nadelig uitdraaien indien er geen rekening gehouden wordt met de al geleverde inspanningen.

4° Versterkte NKC mag niet tot een grotere rol van de federale overheid leiden inzake klimaatbeleid

Momenteel keurt de NKC de Belgische rapporteringen aan internationale instellingen en de Europese Unie goed, zonder dat hierbij rekening gehouden wordt met de specifieke gewestelijke bevoegdheden. Een "versterking" van de NKC mag er in geen geval toe leiden dat de federale overheid een controlefunctie zou kunnen uitoefenen op deze rapporteringen door de gewesten. De reikwijdte en de beslissingsmacht van de NKC zouden integendeel scherper afgebakend dienen te worden, waarbij uitgegaan wordt van de gewestelijke bevoegdheid inzake klimaatbeleid.

Welke nieuwe beleidsopties kan Vlaanderen nemen?

De onderstaande beleidsopties gaan alleen in op de uitvoering van het klimaatresponsabiliseringsmechanisme. Hierbij worden, in afwachting van meer duidelijkheid over de trajecten, twee eenvoudige basispistes geschetst.

Optie 1 (Nuloptie): Het bestaande Vlaamse beleid inzake de vermindering van de BKG-emissies in de gebouwensector voortzetten

Optie 2: Prioritair inzetten op klimaatbeleid voor gebouwensector, opdat de positieve gevolgen van de responsabilisering ten goede komen van het Vlaams gewest

▪ Eerste optie: nuloptie

Wat houdt deze optie in?

Vlaanderen heeft al een ambitieus beleid om het energieverbruik en de broeikasgasemissies van de gebouwensector terug te dringen. Enerzijds kadert dit beleid in het Europese regelgevend kader inzake energie-efficiëntie, anderzijds is het terugdringen van de BKG-emissies belangrijk om opdat de Vlaamse doelstellingen inzake klimaatbeleid behaald worden.

Het bestaande beleid is op volgende pijlers gebaseerd:

Regelgeving:

Opleggen van Energieprestatie- en binnenklimaateisen (EPB-eisen)
Opleggen van verplicht energieprestatiecertificaat en energieadviesprocedure

Informatie en verplichte informatie maatregelen

sensibilisering over rationeel energiegebruik;
Energieconsulentenprojecten ;
Demonstratieprojecten in de sociale woningbouw en scholenbouw ;

Financiële instrumenten

Verlaging van onroerende voorheffing voor energiezuinige nieuwbouw
Toekennen van een renovatiepremie voor energiegerelateerde investeringen;
Subsidies voor rationeel energiegebruik in bestaande schoolgebouwen

Energiebesparingsmechanismen

REG-openbaredienstverplichtingen opgelegd aan de elektriciteitsdistributienetbeheerders
Stimuleren van de productie van groene warmte en het gebruik van restwarmte

Wat zijn de effecten?

De gebouwensector was in 2010 verantwoordelijk voor een uitstoot van 17,3 Mton CO₂-eq of meer dan 35% van de totale Vlaamse niet-ETS BKG-emissies. In het principeel goedgekeurde Vlaams mitigatieplan is becijferd dat de huidige regelgeving de broeikasgasemissies van de gebouwensector tussen 2005 en 2020 terugbrengt met 22 %. Dit is uiteraard een gevoelige reductie, maar de sector zal een significant aandeel van het geheel van de niet-ETS emissies behouden. Er blijft dus een groot emissiereductiepotentieel in deze sector en blijft het belangrijk bijkomende, kostenefficiënte maatregelen voor de sector voor te bereiden.

Naast de broeikasgasreducties zijn er nog volgende belangrijke neveneffecten van een ambitieus klimaatbeleid in het algemeen, en beleid gericht op de gebouwensector in het bijzonder:

Besparingen op de energiefacturen van de gezinnen en bedrijven;
Een positief effect op de handelsbalans en de tewerkstelling in de bouwsector;
Stimulering van de tewerkstelling in de bouwsector;

▪ Tweede optie: prioritair inzetten op klimaatbeleid voor gebouwensector

Wat houdt deze optie in?

Prioritair inzetten op klimaatbeleid voor gebouwensector, opdat de positieve gevolgen van de responsabilisering ten goede komen van het Vlaams gewest

Aangezien een financiële bonus voorzien wordt indien het gewest zijn reductiedoelstelling inzake de gebouwensector haalt, kan er binnen het Vlaams klimaatbeleid prioritair ingezet worden op de gebouwensector.

Een instrument dat hiervoor gebruikt kan worden is het Vlaams klimaatfonds, dat vanaf 2013 in voege treedt. Dit klimaatfonds is er onder meer op gericht het interne Vlaams klimaatbeleid te financieren. Hiervoor is een globaal bestedingskader uitgewerkt in het ontwerp van Vlaams klimaatplan, waarbij het uitgangspunt is dat Vlaanderen op een kostenefficiënte wijze werk maakt van een sterk, maar realistisch, Vlaams verankerd

klimaatbeleid. Beleidsdomeinen kunnen voorstellen van maatregelen indienen, die op basis van hun kostenefficiëntie beoordeeld worden.

Het alternatief bestaat erin bij maatregelen die gericht zijn op emissiereducties in de bouwsector, de financiële bonus te verrekenen. Op deze manier worden deze maatregelen geprioritiseerd t.o.v. emissiereductiemaatregelen in andere sectoren.

Dit kan ertoe leiden dat de bestaande maatregelen verder “verdiept” worden, waarbij gedacht kan worden aan de toekenning van verhoogde renovatiepremies voor isolatie en/of de uitbouw van de verschillende sensibiliseringsmechanismen.

Anderzijds kunnen ook nieuwe maatregelen prioritair opgestart worden. Voorbeelden hiervan zijn maatregelen zoals:

- Verbeteren onderhoud verwarmingsketels en stimuleren vervanging oude ketels en verhoging bestaande premie voor ketelvervanging voor beschermde afnemers;
- Energiecorrectie in de sociale huurprijs ;
- Ondersteuning grondige renovatie bestaande woningen

Het uitvoeren van deze optie ligt echter niet voor de hand, aangezien er in de huidige context en binnen de beschikbare middelen ook al maximaal wordt ingezet op emissiereducties in de bouwsector. Het uitvoeren van een nog ambitieuzer beleid zal dus meer middelen vereisen. Aangezien ook de andere gewesten in zullen zetten op een verdere emissiereductie van de bouwsector en er geen duidelijkheid is over de “grondslag” van de responsabilisering, is het niet zeker dat deze middelen via de responsabilisering worden “terugverdiend”.

Wat zijn de effecten?

De effecten van de bijkomende maatregelen op de broeikasgasreductie van de bouwsector is op basis van de huidige gegevens niet duidelijk kwantificeerbaar.

Naarmate meer ingezet wordt op de emissiereducties in de bouwsector, worden de onder de nuloptie geformuleerde neveneffecten benadrukt.